

ZAHTEVE SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2016

Priložnost za napredek

Izdala: Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Ljubljana, maj 2016

Uredila: Danijel Lamperger, mag. Maja Rigač

Izvodov: 1200

Pisne predloge so posredovali:

območne obrtno-podjetniške zbornice;

Sklad obrtnikov in podjetnikov;

strokovne sekcije in odbor pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije:

sekcija čistilcev objektov, sekcija dimnikarjev, sekcija za domačo in umetnostno obrt, sekcija fotografov, sekcija frizerjev, sekcija za gostinstvo in turizem, sekcija gradbincev, sekcija grafičarjev, sekcija instalaterjev-energetikov, sekcija kleparjev in krovcev, sekcija kovinarjev, sekcija plastičarjev, sekcija za promet, sekcija trgovcev, sekcija vzdrževalcev tekstilij, odbor pogrebnih dejavnosti;

in posamezniki:

Dušan Bavec, Zdenka Bedekovič, Tomaž Bernik, Iris Ksenija Brković, Božena Germelj Drstvenšek, Mitja Korunovski, Danijel Lamperger, Goran Lesničar Pučko, Mateja Loparnik Učakar, Božena Macarol, Vlasta Markoja, mag. Janja Meglič, Valentina Melkić, Iztok Mohorič, Bojan Pečnik, Igor Pipan, Staša Pirkmaier, Adrijana Poljanšek, Miran Rade, Natalija Repanšek, mag. Maja Rigač, Janko Rozman, Sabina Rupert, mag. Katarina Železnik Logar.

KAZALO

10 NAJ ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2016	4
SEZNAM ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2016	5
I. ZA SPODBUDNEJŠE DAVČNO OKOLJE	9
II. ZA IZBOLJŠANJE MOŽNOSTI POPLAČIL	24
III. DELOVNA RAZMERJA, POKOJNINSKI in ZDRAVSTVENI SISTEM	39
IV. ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR	52
V. ZA SPODBUDNO POSLOVNO OKOLJE	59
VI. POMEN POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA	61
VII. ČEZMEJNO OPRAVLJANJE STORITEV	64
VIII. VARSTVO OKOLJA	67
IX. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI	71
X. POVZETEK ZAHTEV	93
XI. URESNIČITEV ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2015	101
XII. SEZNAM PREDPISOV, KI JIH JE POTREBNO SPREMENITI	104
XIII. SUMMARIES OF REQUIREMENTS	107
XIV. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA	115

10 NAJ ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2016

1. Razbremenitev stroškov dela s spremenjeno dohodninsko lestvico
2. Fleksibilnejše zaposlovanje in odpuščanje - odpoved pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca brez navedbe razloga
3. Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu - odprava neomejeno visokih regresnih zahtevkov
4. Sprememba metodologije za izračun omrežnin
5. Učinkovitejši izvršilni postopki (sankcioniranje izmišljenih ugovorov)
6. Zagotovitev poplačila vseh izvajalcev v celotni verigi javnih naročil
7. Učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja ter implementacija vajeništva pod nosilstvom OZS
8. Sprejem zaščitnega zakona za nosilce dejavnosti domače in umetnostne obrti
9. Vključitev obrtno-podjetniškega zborničnega sistema med pomembne institucije podpornega podjetniškega okolja
10. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice

10 naj Zahtev slovenske obrti in podjetništva 2016 predstavljajo ključne spremembe na posameznih področjih in so celovito obravnavane v zahtevah. Za njihovo realizacijo je ključno, da se področje celovito spremeni oziroma reformira, saj se bodo le ta način pokazali pozitivni učinki sprememb ter posledično izboljšanje poslovnega okolja za obrtnike in podjetnike.

SEZNAM ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2016

I. ZA SPODBUDNEJŠE DAVČNO OKOLJE

1. Zmanjšanje stroškov dela in sprememba lestvice za dohodnino
 2. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja
 3. Uvedba posebne »motivacijske« davčne olajšave pri dohodnini za določene namene po načelu »vsak račun šteje«
 4. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije
 5. Poenostavitev računovodskih pravil in ugotavljanja davčne osnove za mikro in mala podjetja
 6. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način
 7. Uskladitev vključevanja stroškov raziskav in razvoja za namene uveljavljanja davčne olajšave v višini 100 odstotkov
 8. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti
- Olajšave za vlaganja v opremo
 - Olajšave za investicije in zagon gradbeništva
 - Olajšave za prvi vstop v podjetništvo
 - Olajšave za zaposlovanje
 - Olajšave za promocijo zdravja na delovnem mestu
9. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo
 10. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV
 11. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika
 12. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV
 13. Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti
 14. Umestitev brezalkoholnih pijač v gostinstvu med hrano z znižano stopnjo DDV
 15. Uvedba systemskega nadzora nad obračunavanjem DDV od izdelkov prodanih na avtomatih
 16. Oprostitev obračunavanja davka na motorna vozila za pogrebna vozila
 17. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka
 18. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU
 19. Spremembe obdavčitve nepojasnjene premoženja
 20. Zmanjšanje kazenskih sankcij
 21. Mini blagajna za pametne telefone
 22. Nadgradnja sistema »mini blagajna« za vnos izdanih in prejetih računov
 23. Sprememba zakona o trošarinah

II. ZA IZBOLJŠANJE MOŽNOSTI POPLAČIL

24. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa
25. Nekrite naročilnice oziroma nekrito naročilo kot kaznivo dejanje
26. Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot
27. Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolžnik do kogarkoli

28. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost
29. Ugovori v izvršilnem postopku
30. Prisilna poravnava
31. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih
32. Stečajni postopki naj bodo krajši
33. Upravitelji insolvenčnih postopkov
34. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe
35. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije
36. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov
37. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del
38. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe
39. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo
40. Bančne garancije v javnih naročilih:
 - nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila
 - daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe
 - garancije zavarovalnic kot inštrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok
41. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/storitev bi morali izdajati tudi naročniki
42. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«
43. Delne in prenosljive bančne garancije
44. Plačevanje podizvajalcem
45. Nujno potrebna Izjava o plačanih vseh zapadlih obveznostih do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika
46. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom
47. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti
48. Prosto sklepanje aneksov
49. Izdelava standardiziranih popisov del
50. Spregled pravne osebnosti; pogoji za odgovornost družbenikov za obveznosti družbe
51. Napačna, preohlapna ali površna registracija sedeža povzroča zmedo na trgu - sedež podjetja mora vključevati tudi ulico in hišno številko
52. Prezem podjetja ter vpis lastnine v javni register
53. Spremeniti definicijo socialnega podjetništva

III.DELOVNA RAZMERJA, POKOJNINSKI in ZDRAVSTVENI SISTEM

54. Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev
55. Spremembe delovnopravne zakonodaje
56. Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja
57. Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti
58. Začasna premostitev likvidnostnih težav
59. Poenostavitev postopka ugotavljanja možnosti prezahtevne delavca na drugo ustrezno delovno mesto
60. Obdobja vključitve v prostovoljno zavarovanje v času veljavnosti starega zakona ZPIZ-1 naj se razlaga po pomenu takrat veljavnih izrazov
61. Sklad obrtnikov in podjetnikov

- 62. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje
- 63. Ukinitve obligacije zaposlovanja invalidov za prevoznike in druge dejavnosti
- 64. Zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje
- 65. Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavoda za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje in drugih zdravstvenih zavarovalnic proti delodajalcem
- 66. Najnižja prispevna stopnja za s.p.-je naj bo enaka za vse 4 kategorije socialnega zavarovanja
- 67. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanju na črno

IV. ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR

- 68. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive
- 69. Sprememba metodologije za izračun omrežnin
- 70. Postopki za pridobitev dovoljenj za graditev objektov
- 71. Graditev objektov
- 72. Varnost in zdravje pri delu
 - Zdravstveni pregledi študentov
 - Tečaji prve pomoči na delovnem mestu
- 73. Požarna varnost
 - Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požaro
 - Pravilnik o požarnem redu
- 74. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice

V. ZA SPODBUDNO POSLOVNO OKOLJE

- 75. Vključitev obrtno-podjetniškega zborničnega sistema med pomembne institucije podpornega podjetniškega okolja
 - registracija osebnega dopolnilnega dela na VEM točkah
- 76. Zagotovitev virov financiranja za opravljanje aktivnosti zbornic na področju zastopanja

VI. POMEN POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

- 77. Pomembna vloga OZS pri izvedbi vajeništva
- 78. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraževanja (predvsem v visokem strokovnem izobraževanju)
- 79. Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov
- 80. Zmanjšanje vpisnih mest v programu srednjega poklicnega izobraževanja Frizer

VII. ČEZMEJNO OPRAVLJANJE STORITEV

- 81. Ukinitve vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav
- 82. Problematika čezmejnega opravljanja storitev
 - Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji

VIII. VARSTVO OKOLJA

- 83. Uredba o odpadkih
- 84. Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo
- 85. Okoljske dajatve

86. Izvajanje nove EU uredbe o fluoriranih toplogrednih (F) plinih št. 517/14 in takse na hladiva
87. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest

IX. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

88. Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji
89. Proti uvedbi bencinskega centa
90. Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil
91. Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov
92. Povečanje dovoljenih tež in dolžin vozil v skladu z evropskimi predpisi
93. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil
94. Finančne spodbude cestnim prevoznikom za varčno, varno in ekološko delo v cestnem prevozništvu
95. Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevoznišтва
96. Priznavanje teoretičnega dela izpita pri pridobivanju novih kategorij voznškega izpita
97. Vzpostavitev uradne evidence vozil, ki se bo ujemala z dejanskim stanjem vozila
98. Zakonska ureditev prevoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC
99. Neposredna sklenitev pogodb o izvajanju GJS – javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu
100. Uvedba IJPP brez dodatnih stroškov za prevoznike
101. Poenotena stopnja davka na področju prevoza potnikov
102. Ureditev avtotaksi prevozov
103. Status voznika-rezidenstvo
104. Sprememba zakona, ki omejuje uporabo tobačnih izdelkov
105. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti
106. Sprejeti nov zakon, ki ureja pokopališko in pogrebno dejavnost ter kamnoseške storitve
107. Odpraviti neskladja v lokalnih skupnostih pri pogojih za podelitev koncesij in prepovedati izvajanje pokopaliških in kamnoseških storitev z javnimi delavci
108. Odprava nelojalne konkurence javnih podjetij in javnih zavodov
109. Učinkovita javna dimnikarska služba zahteva predpisana redna usposabljanja, panožno sodelovanje, uvedbo javnih pooblastil in novo celovito zakonodajo do 1.1.2017
110. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov
111. Neživljenjska ureditev plačila obresti na prejeto predplačilo po Zakonu o varstvu potrošnikov
112. Zagotovitev pravice do obveščenosti
113. Ureditev razmer na področju plačevanja avtorskih pravic in s tem povezana sprememba Zakona o avtorski in sorodnih pravicah

I. ZA SPODBUDNEJŠE DAVČNO OKOLJE

Zahteve za spremembo Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb

1. Zmanjšanje stroškov dela in sprememba lestvice za dohodnino

Lestvica za dohodnino vsebuje primerljive stopnje obdavčitve z drugimi državami EU, vendar pa dohodninski razredi niso primerljivi, saj so občutno prenizki. Medtem ko imajo nekatere druge države članice ničelno dohodninsko stopnjo tudi za dohodke do 10.000 evrov, v Sloveniji najnižja dohodninska stopnja zajema dohodke do zneska 8.021 evrov in je obdavčena s 16 %. Kljub temu, da se je v letu 2016 drugi dohodninski razred povečal iz 18.960 evrov na 20.400, na OZS menimo, da bi se moral povečati tudi razpon najnižjega dohodninskega razreda.

OZS zato na podlagi navedenega zahteva sprejem naslednjih ukrepov, ki bodo zmanjšali stroške dela in hkrati povzročili večjo gospodarsko rast:

- Uvedbo več dohodninskih razredov s postopnejšim dvigom stopenj obdavčitve v posameznih razredih, zaradi česar se bodo zmanjšali stroški dela, delavcu pa bo ostal višji neto osebni prejemek, kar je nujno z vidika povečanja domače potrošnje in višje gospodarske rasti. Te višje dohodke bodo zaposleni porabili za nakup blaga in storitev in ob tem plačali DDV ter dobiček, ki bo obdavčen preko davka od dohodkov.
- Znižanje prispevkov za socialno varnost.
- Manj obdavčene nagrade, brez prispevkov za socialno varnost.

2. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja

V Sloveniji je največ mikro in malih podjetij (98 %), ki so tudi inovativna, in predvsem bolj prilagodljiva od srednjih in velikih podjetij. Poslovanje majhnih podjetij je manj stabilno, težje spremljajo spreminjajočo se zakonodajo in tudi težje obstanejo na trgu zaradi nepričakovanih sprememb v poslovnem okolju.

Predlagamo dve stopnji davka od dohodkov pravnih oseb: eno znižano stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja, po vzoru nekaterih evropskih držav (Francija, Nizozemska, Belgija, Španija, Latvija) ter 17% splošno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi veljala za srednja in velika podjetja.

S tem ukrepom bi okrepili stabilnost in rast malega gospodarstva, ter omogočili odpiranje novih delovnih mest.

3. Uvedba posebne »motivacijske« davčne olajšave pri dohodnini za določene namene po načelu »vsak račun šteje«

OZS vztraja pri svojem predlogu za uvedbo posebne davčne olajšave pri dohodnini za določene namene po načelu »vsak račun šteje« (npr. stroške vzdrževanja, gradnje in nakupa stanovanjskega fonda posameznikov, določene druge storitve), vendar le na podlagi

verodostojnih listin. S tem bi spodbudili zbiranje računov za te namene, kar bi občutno pripomoglo k zmanjševanju sive ekonomije na področju, za katere je namenjena ta olajšava.

4. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije

OZS vztraja, da se davčna pravila priznavanja oslabitev terjatev izenačijo z računovodskimi pravili.

V nasprotnem OZS zahteva uvedbo sistema dohodninske obdavčitve dohodkov iz dejavnosti na način, ki bo primerljiv s sistemom obdavčitve zasebnikov v Avstriji, Nemčiji, Veliki Britaniji, na Švedskem, Hrvaškem in Finskem. Krivično je namreč, da obrtniki in samostojni podjetniki nimajo možnosti izbire enostavno zastavljenega, s tujino primerljivega sistema plačane realizacije.

OZS zahteva, da se tudi v slovensko davčno zakonodajo vnesejo primerljive rešitve z možnostjo izbire ugotavljanja davčne osnove zasebnikov po sistemu plačane ali zaračunane prodaje.

5. Poenostavitev računovodskih pravil in ugotavljanja davčne osnove za mikro in mala podjetja

Nedopustno je, da imajo v Sloveniji samostojni podjetniki in obrtniki še vedno bolj zapletena računovodska pravila in uporabo davčnih predpisov od delniških družb. Kljub sprejetju novih Slovenskih računovodskih standardov, ki so pričeli veljati s 1. januarjem 2016, se pravila računovodenja za samostojne podjetnike in mikro podjetja niso v ničemer poenostavila. Zmanjšanje števila bilančnih postavk pomeni poenostavitev samo pri ročnem načinu vodenja poslovnih knjig, ki ga ni več, saj se poslovne knjige in evidence praviloma vodijo računalniško, pri čemer pa število bilančnih postavk ne vpliva na obseg dela.

Temeljni problem pri uporabi predpisov, ki veljajo pri samostojnih podjetnikih je namreč v tem, da je podjetnik dolžan kombinirati predpise, ki veljajo specialno zanj, s tistimi, ki veljajo pri pravnih osebah, kar občutno oteži razumevanje pravnih podlag, s tem pa tudi davčno varnost podjetnikov.

Samostojni podjetniki in obrtniki morajo namreč rešitev za posamezen davčni problem najprej iskati v Zakonu o dohodnini, nato pa jih ta zakon v delu, ki se nanaša na obdavčitev dohodkov iz dejavnosti napoti na uporabo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki velja od mikro družb do največjih delniških družb, zato ni prilagojen temu, da bi ga lahko uporabljali samostojni podjetniki, vendar so ga kljub temu dolžni uporabljati. Pri tem v Zakonu o dohodnini ni navedeno, katere člene Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb naj bi samostojni podjetnik uporabljal, temveč mora sam izluščiti, katera pravila iz predpisa, ki velja za pravne osebe, naj bi veljala tudi zanj, kot zasebnika.

OZS že leta ponavlja zahtevo za rešitev tega pravnega absurda tako, da bi se računovodski standardi in davčni predpisi pri tistih malih poslovnih subjektih, ki ugotavljajo davčno osnovo v poslovnih knjigah na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, poenostavili in predvsem uredili z enim davčnim predpisom in računovodskim standardom.

Predlagani rešitvi na področju računovodstva naj se po vzoru avstrijskega, hrvaškega in drugih primerljivih zakonov o obdavčitvi dohodkov fizičnih oseb z dejavnostjo, tudi v Zakon o

dohodnini vključijo celovita pravila ugotavljanja davčne osnove za davek iz dejavnosti pri samostojnih podjetnikih, napotitev na Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb pri ugotavljanju njihove davčne osnove pa naj se iz Zakona o dohodnini črta.

6. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način

Pri prenosih podjetja na podjetnika prevzemnika se uporablja dvoje predpisov za zagotavljanje kontinuitete poslovanja po prenosu, in sicer Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) in Zakon o dohodnini, vendar vsebujeta različna merila glede upravičenih oseb, kar v praksi povzroča nelogične in nedopustne razlike.

V skladu z 72. A členom ZGD-1 podjetnik lahko za časa svojega življenja prenese podjetje na drugo fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: podjetnik prevzemnik). S prenosom preidejo na podjetnika prevzemnika podjetje podjetnika ter pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem. Podjetnik prevzemnik kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s prenesenim podjetjem podjetnika.

V nasprotju s to rešitvijo je na podlagi Zakona o dohodnini davčno nevtralni prenos možen le na nekatere osebe, določene v samem zakonu.

Na podlagi 1. točke 4. odstavka 51. člena Zdoh-2 davčni zavezanec lahko zahteva, da se za odtujitev oziroma pridobitev sredstev pri ugotavljanju davčne osnove ne šteje: prenehanje opravljanja dejavnosti zavezanca s prenosom podjetja ali dela podjetja zavezanca na drugo fizično osebo zaradi smrti, trajne nezmožnosti za delo ali upokojitve v skladu z veljavnimi predpisi, zakonca, otroka, posvojenca ali pastorka (v nadaljnjem besedilu: novi zasebnik).

OZS zahteva, da se vključi v 1. točko 4. odstavka 51. člena ZDoh-2 med upravičene osebe do davčno nevtralnega prenosa zaradi upokojitve tudi prenos podjetja na osebo, s katero prenosnik živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, ki ima po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, enake pravne posledice, kakor zakonska zveza, na osebo, s katero prenosnik živi v registrirani istospolni skupnosti, prav tako pa tudi na starše, posvojitelje, vnuke, brate in sestre.

1. točka 4. odstavka 51. člena ZDoh-2 naj se dopolni z manjkajočo besedno zvezo, ker je že v objavljenem besedilu v Uradnem listu RS, št. 117/2006 (v primerjavi z objavo predloga zakona v Poročevalcu DZ) ta pomotoma izpadla, kar je jasno razvidno iz besedila sprejetega člena. Nelogična in napačna besedna zveza »...s prenosom podjetja ali dela podjetja zavezanca na drugo fizično osebo zaradi smrti, trajne nezmožnosti za delo ali upokojitve v skladu z veljavnimi predpisi, zakonca, otroka, posvojenca ali pastorka (v nadaljnjem besedilu: novi zasebnik« povzroča v praksi številne napačne interpretacije tega člena, s čimer je občutno okrnjena davčna varnost davčnih zavezancev. Med besedama »predpisi« in »zakonca« je namreč izpadla naslednja besedna zveza: **»ali s prenosom podjetja ali dela podjetja zavezanca na...«**.

Hkrati zahtevamo, da pri priglasitvi davčno nevtralnega prenosa na naslednika FURS olajša delo davčnim zavezancem in jim omogoči oddajo tega obrazca preko portala e-Davki, ki je namenjen za elektronsko oddajo vlog, obrazcev in poročil. Do sedaj morajo namreč davčni zavezanci ročno izpolniti in fizično poslati ali oddati obrazec na okencu zaposleni osebi na FURS-u.

Ukrep: Sprememba Zakona o gospodarskih družbah

DAVČNE OLAJŠAVE

OZS ne podpira ukinitve davčnih olajšav, ampak se zavzema za uveljavljanje in razširitev davčnih olajšav.

7. Uskladitev vključevanja stroškov raziskav in razvoja za namene uveljavljanja davčne olajšave v višini 100 odstotkov

Na področju uveljavljanja olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj še vedno ugotavljamo naslednje:

- da je metodologija uveljavljanja teh olajšav v tujini prilagojena tudi manjšim podjetjem, torej v nasprotju z rešitvami v Sloveniji, kar pomeni, da je nujno tudi pri nas predpisati za mikro in mala podjetja enostavnejši način uveljavljanja teh olajšav;
- da Pravilnik o uveljavljanju olajšav za raziskave in razvoj še vedno ne določa, da bi bili za namene uveljavljanja davčnih olajšav za vlaganja v R&R v osnovo vključeni enaki stroški, kot so priznani v primeru, ko so ti projekti financirani iz državnih pomoči. Takšna ureditev je krivična do vseh, ki financirajo raziskave in razvoj iz lastnih sredstev. Če nekdo financira R&R projekt iz prejetih nepovratnih državnih pomoči, se mu namreč pri črpanju teh sredstev prizna vse neposredne in posredne stroške raziskav in razvoja, prejemnik pa je državi dolžan poročati le o namensko porabljenih sredstvih, ne pa tudi o doseženih ciljih, zaradi katerih je prejel državno pomoč.

V gospodarstvu, kjer se financira dejavnost R&R iz lastnih sredstev si je težko predstavljati, da bi tovrstni projekti, ki jih podjetja sama financirajo, ne imela pozitivnih rezultatov, pri projektih, financiranih iz državnih pomoči, pa pozitivni rezultati niso pomembni, pomembno je le namensko črpanje sredstev. In kljub vsemu država tistim, ki sami financirajo lastno R&R dejavnost, ne priznava enake strukture stroškov za namene olajšav, tehtna presoja upravičenosti teh razlik pa bi pokazala, da so neupravičene.

Prav zato OZS ponovno vztraja pri svoji zahtevi, da se davčnim zavezancem, ki financirajo R&R projekte iz lastnih, in ne državnih sredstev, prizna pri uveljavljanju davčnih olajšav enake vrste stroškov, kot pri projektih, ki so financirani iz državnih pomoči.

8. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti

V Sloveniji smo imeli do konca leta 2004 v Zakonu o dohodnini predpisane olajšave za začetnike. Te so bile kasneje ukinjene z utemeljitvijo, da vsebuje nov Zakon o dohodnini tudi nov način pokrivanja izgube v višini 100 odstotkov dosežene davčne osnove, zaradi česar naj začetniške olajšave ne bi bile več potrebne.

V letu 2013 je zakonodajalec sprejel spremembe Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, na podlagi katerih je odslej možno pokrivanje izgube le v višini 50 % ugotovljene davčne izgube, kar povzroča zlasti malim poslovnim subjektom na začetku njihove poslovne poti številne probleme.

Zato predlagamo nekaj novih olajšav, z namenom oživitve rasti malih podjetij:

a) Olajšave za vlaganja v opremo

OZS zahteva razširitev olajšav za vlaganja iz 55.a člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb in 66. a člena Zakona o dohodnini na določeno opremo in vlaganja, ki so bila v preteklosti brez pravih argumentov izključena iz nabora možnih davčnih olajšav, s čimer so se zmanjšala vlaganja v določene vrste naložb, kar pa je posledično povzročilo tudi manjšo gospodarsko rast. Predlagamo uvedbo naslednjih davčnih olajšav za vlaganja:

- **v vse pohištvo in pisarniško opremo**, ki se nahaja v poslovnih prostorih in poslovnih stavbah in služi opravljanju dejavnosti, brez zastarelega »realsocialističnega« ločevanja opreme na koristno oziroma potrebno in manj koristno ali nepotrebno. Zaradi takšnih nesmislov trenutno ni predmet olajšav našeta oprema, ki je v proizvodnih, storitvenih in trgovskih poslovnih prostorih in se neposredno uporablja za opravljanje teh dejavnosti, kar je nedopustno (npr. oprema gostiln in restavracij - mize, stoli, vrtni stoli, sedežne garniture, nočitvene zmogljivosti – postelje, ležišča, omare, police za shranjevanje izdelkov in materiala itd.) in za vlaganja v opremo, ki je opredeljena kot pisarniška oprema, vendar je potrebna za opravljanje dejavnosti (fotokopirni stroji, telefoni, rezalniki papirja itd.). Sodobni tehnološki in poslovni procesi namreč terjajo vedno več »možganskega dela«, ki se ga opravlja za pisalnimi mizami, pri tem pa uporablja različno pisarniško opremo in tehnologijo (ne zgolj računalniške opreme), katere uporaba je nujna za normalno izvajanje dejavnosti;

- **možnost uveljavljanja olajšav za vlaganja v nakup tovornih motornih vozil**, ki ustrezajo najmanj emisijskim zahtevam EURO V in avtobusov, ki ustrezajo zahtevam EURO V naj se podaljša do konca leta 2017. Zaradi krize in pomanjkanja denarnih sredstev so avtoprevozniki prisiljeni kupovati cenejša vozila, ki ustrezajo emisijskim zahtevam EURO V.

- **možnost uveljavljanja olajšav za vlaganja v nakup delovnih vozil**, ki niso namenjena prevozu potnikov in tovora, katerih hitrost je višja od 40 km na uro. Takšna delovna vozila danes namreč niso predmet olajšav za vlaganja, kar je nedopustno in v nasprotju z namenom zakonodajalca, ki je olajšave vključil v oba davčna zakona.

- ponovna uvedbe **znatnih olajšav za investicije v izgradnjo in vzdrževanje stanovanjskih objektov**, ki bi jih občani lahko uveljavljali na podlagi računov za opravljene tovrstne storitve. Poudarek bi lahko bil dan gradnji in ukrepom za energetske bolj učinkovite objekte. Podobno bi lahko vzpodbudili zbiranje računov tudi na drugih področjih, po principu »vsak račun šteje«.

b) Olajšave za investicije in zagon gradbeništva

Zaradi kritičnih razmer v slovenskem gradbeništvu v preteklih letih bi bilo potrebno poiskati učinkovite rešitve za ožvitev gradbene panoge in dvig konkurenčnosti. Večina evropskih držav je to že storila s sprejetjem različnih ukrepov za širitev poslovanja in zagotovitev novih delovnih mest v gradbeništvu. Poleg neposrednega povečanja sredstev za investicije v gradbene projekte, sta Nemčija in Finska med drugim uvedli oziroma povečali davčne olajšave za vlaganja v obnovo stavb, medtem ko sta se Italija in Belgija osredotočili na povečanje davčnih olajšav za investicije v energetske učinkovitost stavb.

Tudi v Sloveniji je potrebno sprejeti in izvesti optimalne ukrepe za ponoven zagon gradbeništva. Eden izmed načinov bi lahko bila uvedba davčne olajšave za investicije v gradbeništvo, ki bi se nanašale na vlaganja v opredmetena osnovna sredstva. V skladu z

Zakonom o gospodarskih družbah opredmetena osnovna sredstva v bilanci stanja vključujejo zemljišča in zgradbe, proizvodne naprave in stroje, druge naprave in opremo ter opredmetena osnovna sredstva v pridobivanju. Davčne olajšave bi veljale tako za nepremičnine kot tudi za premičnine v gradbeni dejavnosti in bi se uveljavljale na podoben način kot sedanje olajšave za investiranje iz 55.a člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb oziroma 66.a člena Zakona o dohodnini, vendar bi bile razširjene na vsa opredmetena osnovna sredstva.

c) Olajšave za prvi vstop v podjetništvo

OZS zahteva, da se za spodbujanje nastajanja novih podjetij in za stimuliranje prehoda iz ilegalne v legalno ekonomijo ponovno uvede davčna olajšava za prvi začetek opravljanja dejavnosti, in sicer za prvo leto poslovanja v višini 100 odstotkov, za drugo leto poslovanja pa v višini 50 odstotkov.

d) Olajšave za zaposlovanje

Obstoječa določila Zakona o dohodnini kot tudi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, predvidevajo olajšavo samo za zaposlitev oseb iz ciljne skupine - mlajših od 26 in starejših od 55 let.

OZS zahteva širitev olajšave za zaposlovanje na zaposlitev vseh brezposelnih oseb. Ob nadaljnjem obstoju vseh drugih določil bi se spodbudilo zaposlovanje vseh brezposelnih oseb, ob tem bi postali razpisi Zavoda RS za zaposlovanje (»Zaposli me«) namenjeni delodajalcem, nepotrebni, saj so postopki zaposlovanja na podlagi navedenih razpisov še vedno po nepotrebnem dolgotrajni in zamudni, prejeta sredstva pa pogosto nenamensko porabljen.

Zato je nujno vključiti v oba zakona novost, na podlagi katere se prizna davčna olajšava tudi v primeru, ko zavezanec na novo zaposli osebo, ki je bila pred zaposlitvijo vsaj šest mesecev prijavljena v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje in v obdobju zadnjih 24 mesecev ni bila zaposlena pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi, pri tem pa lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 70 odstotkov plače te osebe.

e) Olajšave za promocijo zdravja na delovnem mestu

Zakon o varnosti in zdravju pri delu - ZVZD-1 določa, da mora delodajalec načrtovati in izvajati promocijo zdravja na delovnem mestu, ter v ta namen zagotoviti potrebna sredstva. Ker se po Zakonu o dohodnini - Zdoh-2, ti stroški praviloma štejejo kot boniteta zaposlenih (razen v primerih, ko katero izmed aktivnosti izvajamo na podlagi Izjave o varnosti z oceno tveganja oziroma gre za ugodnosti manjših vrednosti, ki jih delodajalec zagotavlja vsem delojemalcem pod enakimi pogoji ali bonitete, ki jih delodajalec delojemalcu ne zagotavlja redno ali pogosto in vrednost le teh v mesecu ne presega 13 €) zahtevamo, da se v tretji odstavek 39. člena ZDoh-2 doda alineja, ki bi določala, da so iz bonitete izvzeta plačila delodajalcev za promocijo zdravja na delovnem mestu, ki jih je delodajalec dolžan zagotoviti na podlagi zakona, ki ureja varnost in zdravje pri delu oziroma, da se uvede davčna olajšava, katera bi za dejanske stroške (ali vsaj 50 % teh stroškov) promocije zdravja na delovnem mestu zmanjševala davčno osnovo.

Zahtevamo tudi, da so vsa sredstva, ki se nabavijo za varnost in zdravje pri delu in za promocijo zdravja na delovnem mestu, obdavčena po znižani davčni stopnji.

Zahteve za spremembo Zakona o davku na dodano vrednost

9. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo

Pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo se podjetje samostojnega podjetnika preoblikuje v gospodarsko družbo. V praksi je to tako, da naslednji dan AJPES izbriše podjetnika iz poslovnega registra na dan pred vpisom nove družbe v sodni register. Do konca leta 2011 je poslovni subjekt lahko DURS predložil izpis iz sodnega registra tudi v nekaj dneh po vpisu statusnega preoblikovanja vanj in je DURS ne glede na to novo družbo identificiral za DDV za nazaj – z datumom registracije nove družbe. Že nekaj časa pa ni več možno nove družbe identificirati za DDV z datumom za nazaj na dan registracije, temveč šele od dejanskega dne identifikacije za DDV, kar pa je lahko kar nekaj dni kasneje. V vmesnem času nova družba ni identificirana za DDV, kar pomeni, da se je prekinila njena kontinuiteta identifikacije, posledično bi oba poslovna subjekta (prenosni in prevzemni) lahko izgubila vsa upravičenja, ki sta jih pridobila iz preteklega poslovanja. Še večji problem je zaračunavanje DDV v tem vmesnem obdobju in davčne posledice za prejemnika računa, če bi bil DDV na njem vseeno zaračunan, identifikacije pa še ne bi bilo.

Podoben problem z identifikacijo za DDV nastane tudi pri prenosu podjetja samostojnega podjetnika na podjetnika prevzemnika po 72. a členu ZGD-1.

OZS zahteva ureditev ustreznih pravnih podlag (npr. spremembe Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost), ki bi poslovnim subjektom, ki se formalno statusno preoblikujejo oziroma prenašajo dejavnost na podjetnika prevzemnika, dovoljevale neprekinjeno identifikacijo za DDV tudi po prenosu oziroma preoblikovanju, na podlagi univerzalnega pravnega nasledstva.

10. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV

OZS zahteva spremembo in dopolnitev 39. člena ZDDV-1, ki ureja vračilo DDV davčnim zavezancem v primeru stečaja, prisilne poravnave in pravnomočnega sklepa sodišča o neizterljivosti utoževane terjatve.

Zakonska določba mora omogočiti vračilo plačanega DDV v teh primerih tudi tistim upnikom, ki so likvidirali svoje podjetje (s.p. ali gospodarsko družbo), ko se v trenutku likvidacije upnika še ni začel postopek stečaja ali prisilne poravnave nad dolžnikom, ali pa ta še ni bil končan.

Veljavni ZDDV-1 takšnim zavezancem ne omogoča vračila DDV, ker ob izpolnitvi pogojev za vračilo DDV, kot siceršnji upravičenci ne morejo vložiti zahtevka za vračilo DDV, saj nimajo več podjetja in niso več registrirani za namene DDV. Praviloma jih davčni organ po prenehanju opravljanja dejavnosti avtomatično izbriše iz registra zavezancev za DDV, kar je nedopustno, saj bi nekateri želeli iz navedenih razlogov ostati zavezanci za DDV tudi po prenehanju statusa podjetnika. Status podjetnika in zavezanca za DDV namreč ni povezan, zato pri izbrisu iz poslovnega registra ne more priti do avtomatičnega izbrisa iz registra zavezancev za DDV, ne da bi davčni organ davčnega zavezanca, kot neuko stranko predhodno opozoril, kakšne so zanj posledice izbrisa.

Ker sistem DDV na ravni EU, in prav tako v Sloveniji, temelji na načelu nevtralnosti, ki zahteva, da se plačani DDV plačniku vrne, če njemu ni bil plačan račun (stečaj, neuspešna izvršba) je v Sloveniji nujno potrebno uzakoniti možnost vračila DDV v vseh primerih, ko je upravičenec

do vračila prenehal opravljati dejavnost in je izstopil iz sistema DDV pred zaključkom insolvenčnega ali izvršilnega postopka.

11. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika

V skladu z Zakonom o davku na dodano vrednost upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pridejo vsaj do povrnitve DDV-ja. Vendar pa je pogoj, da lahko upnik - zavezanec za DDV popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV v stečaju, da so prijavljene terjatve priznane.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije zahteva, da se upniku omogoči, da popravi DDV (ga zmanjša) že na podlagi prijave svoje terjatve v insolventni postopek in ne šele po tem, ko upravitelj preizkusi in prizna terjatev.

Še zlasti je naveden predlog relevanten glede na zadnje spremembe ZFPPIPP-G, s katerim se je uzakonilo, da se v osebnem stečaju, kjer je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, odloži preizkus terjatev. Gre za določbo, ki je izrazito v nasprotju z interesi upnikov oziroma v njihovo škodo. Upniki, zlasti v takšnih stečajih, imajo že sicer malo možnosti za poplačilo svojih terjatev oziroma nič. Zato je za njih edina dobra stvar v takšnem stečaju možnost, da dobijo (čim prej) »povrnjen« vsaj že plačan DDV (ki lahko pomeni tudi visoke zneske, predvsem pa pomembne za upnika) in to še predno se stečaj zaključi. V skladu s 4. odstavkom 39. člena ZDDV-1 tako upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pride vsaj do povrnitve DDV-ja.

Gre za neutemeljeno različno urejanje posledic oziroma sistema med družbami v stečaju, kjer bo odbitek možen prej, in pri s.p., kjer bo odbitek možen šele po več letih (do izdaje sklepa o preizkusu terjatev). Glede na navedeno se zato predlaga sprememba ZDDV-1 tako, da bi za refundacijo DDV zadoščala prijava terjatve v insolventnem postopku in ne šele njeno priznanje.

12. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV

Kljub obvezni identifikaciji za DDV bi samostojni podjetniki in mikro družbe plačevali DDV na pavšalen način tako, da bi od obračunanega DDV od obdavčljivega prometa blaga in storitev odšteli pavšalno priznan vstopni DDV (po zgledu pavšalnega nadomestila – kmetje).

Koristi od pavšalne obdavčitve tudi na področju ugotavljanja osnove za DDV bi imeli tako samostojni podjetniki in mikro družbe kot tudi država, saj bi bilo manj administriranja, poročanja, s tem pa bi bilo tudi lažje zagotavljati davčni nadzor na eni strani in večjo davčno varnost na drugi strani. Samostojni podjetniki in mikro družbe bi imeli manjše stroške računovodstva, poslovne knjige bi lahko vodili v skladu s svojimi poslovnimi potrebami (za poslovno odločanje in komunikacijo s poslovnim okoljem), ne pa pretežno za davčne potrebe.

V Sloveniji so se samostojni podjetniki in mikro družbe dolžni identificirati za DDV že pri 50.000 evrih doseženega prometa v zadnjih dvanajstih mesecih, kar je občutno pod pragom, ki je predpisan za obdavčitev na podlagi dejanskih prihodkov in normirano določenih odhodkov.

Na tak način podjetniki in gospodarske družbe sicer vodijo enostavnejše evidence pri ugotavljanju osnove za obdavčitev dohodka iz dejavnosti, medtem ko so evidence za ugotavljanje obveznosti iz naslova DDV nespremenjene in zelo zapletene.

Zakonodajalec je torej rešil le en del problema pri obdavčitvi dobička, ni pa rešil problema ugotavljanja osnove za DDV pri poslovnih subjektih s pavšalno obdavčitvijo. Sankcije zaradi napak so pri teh subjektih zelo visoke in v nesorazmerju z velikostjo poslovnega subjekta.

13. Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti

V Sloveniji so izdelki in storitve v okviru določenih obrtnih dejavnosti, ki izvajajo storitve za končnega potrošnika - nekatere izmed njih so v izumiranju ali pa del slovenske nesnovne dediščine, obdavčeni z 22% DDV, zaradi česar so njihove storitve in izdelki predragi za končnega porabnika, kar nosilec teh dejavnosti ne onemogoča dostojnega preživetja. Mojstri v teh poklicih težko najdejo naslednike, zato se pretežno odločajo za zaprtje obratovalnic in delavnic, s tem pa trg izgublja dragocene ponudnike storitev.

Utemeljeno zahtevamo, da se Vlada sooči s tem problemom in nemudoma pristopi k spremembi Zakona o davku na dodano vrednost, na podlagi katere bi se v Sloveniji uvedla tretja stopnja DDV v višini okoli 12 odstotkov, s katero bi bile obdavčene storitve in proizvodi tistih obrtnih dejavnosti, ki se izvajajo pretežno na ročni način (na primer pleskarstvo, avtoservis, kamnoseštvo ipd.) ali so izumirajoče (domača in umetnostna obrt) ali pa so bile nepremišljeno uvrščene med dejavnosti, ki so obdavčene s splošno, 22% stopnjo (kozmetične storitve).

V Evropi najdemo kopico primerov, kjer imajo države članice celo štiri stopnje DDV, nekatere države, ki so vstopile v EU hkrati s Slovenijo pa imajo tri stopnje. Kot primer lahko navedemo Češko s stopnjami 21 %, 15 % in 10 %, Ciper 19 %, 8 % in 5 %, Finsko s stopnjami 24 %, 14 % (npr. restavracije) in 10 %.

Zato od Vlade zahtevamo sprejem ustreznih sprememb Zakona o DDV, ki bodo naravnane spodbudno za ohranjanje in razvoj nekaterih dejavnosti, ki jih potrebujejo državljani ali so del kulturne dediščine ali pa so nepremišljeno obdavčene s previsoko, splošno stopnjo DDV.

14. Umestitev brezalkoholnih pijač v gostinstvu med hrano z znižano stopnjo DDV

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS zahteva, da se brezalkoholne pijače v gostinstvu uvrsti med hrano z znižano stopnjo DDV tako kot so naredili na Hrvaškem ob uvedbi davčnih blagajn. Na Hrvaškem se znižana stopnja DDV lahko uporablja za brezalkoholne pijače in velja tudi za pivo in vino. Sekcija zato predlaga, da se Zakon o davku na dodano vrednost ustrezno spremeni.

Tudi v Direktivi Sveta 2009/47/ES z dne 5. maja 2009 je zapisano, če gre za dobavo gostinskih storitev in storitev cateringa lahko država članica vključi ali izključi dobavo alkoholnih in/ali brezalkoholnih pijač v nižjo stopnjo DDV. V Sloveniji se znižana stopnja uporablja le za pripravo jedi. Sekcija za gostinstvo in turizem meni, da je nedopustno, da se na primer brezalkoholne pijače v trgovini in v avtomatih prodajajo z znižano stopnjo DDV, gostinci pa morajo za isto pijačo zaračunati višjo stopnjo DDV.

Še bolj nerazumljivo je, da je kava, ki jo gost odnese s seboj iz trgovine ali iz avtomata, obdavčena z nižjo davčno stopnjo, gostinci pa so dolžni pri »kavi za s seboj« zaračunati višjo stopnjo DDV. Pri tem ne pozabimo, da so avtomati za pijače izjema pri uvedbi davčnih blagajn, njihovi lastniki/najemniki pa zato z njimi nimajo dodatnih stroškov.

Tako gostinci nabavljajo sokove in sadne napitke, mineralno vodo ter vse brezalkoholne pijače po 9,5-odstotni stopnji, ko pa gostom postrežejo z istimi napitki, so pri tem dolžni obračunati 22-odstotni DDV (pri tem ni pomembno, da je bil vstopni davek za te pijače le 9,5-odstoten).

15. Uvedba systemskega nadzora nad obračunavanjem DDV od izdelkov prodanih na avtomatih

OZS ugotavlja, da se je občutno povečalo število avtomatov za napitke, ki so nameščeni že na vsakem koraku, zaradi česar prejemamo pritožbe naših članov – gostincev in trgovcev. Za gostince to postaja resen problem, saj se napitki prodajajo po cenah, ki so bistveno nižje celo od tistih v trgovinah. Sprašujejo se, ali lastniki teh avtomatov kot davčni zavezanci dejansko od te prodaje obračunavajo in plačujejo DDV v skladu s predpisi.

Prodaja pijač in hrane iz prodajnih avtomatov (sendvičev, čokolad, prigrizkov, toplih in hladnih napitkov) je sicer obdavčena, vendar 143. člen Pravilnika o izvajanju DDV v 2. odstavku določa, da se obveznost izdajanja računov ne nanaša na prodajo iz avtomatov. Podatke o prodaji iz avtomatov davčni zavezanec zagotavlja le s popisom začetnih in končnih zalog, ki ga opravi najmanj enkrat mesečno, ne pa na podlagi izdanih računov, ki bi jih tudi avtomat lahko zagotavljal.

Prav tako na področju fotografskih storitev so na nekaterih upravnih enotah nameščeni foto avtomati, s katerimi se državljani sami fotografirajo za dokumente, ki je prav tako pereč problem, saj so fotografije v foto avtomatih bistveno cenejše. Pri neustreznem fotografiranju s samopostrežnim avtomatom se državljani srečajo s težavo reševanja reklamacije in povrnitve stroškov. Državljan ob vrnitvi k samopostrežnem avtomatu ugotovi, da tam ni sogovornika in je zato njegova reklamacija težje rešljiva, kar pomeni dodatna pot, čas in dodatni stroški.

Gostinci in fotografi ugotavljajo, da so v primerjavi s temi zavezanci v bistveno slabšem položaju in jim zato predstavljajo nelojalno konkurenco.

Na podlagi navedenega OZS zahteva, da se uvede ustrežnejši systemski nadzor nad tovrstno prodajo. Prav gotovo bi bilo ob današnji tehnologiji možno zagotoviti tudi, da bi avtomati izdajali račune oziroma da bi imeli vgrajeno elektronsko blagajno.

16. Oprostitev obračunavanja davka na motorna vozila za pogrebna vozila

Zakon o davku na motorna vozila uvaža obračun davka na promet motornih vozil, ki so prvič dana v promet ali registrirana na ozemlju Republike Slovenije ter se uvrščajo pod tarifno oznako KN 8703. Pod isto tarifno oznako se uvrščajo tudi motorna vozila, namenjena prevozu pokojnikov, ki so strogo namenska vozila, za katera je dovoljen tudi odbitek vstopnega davka na dodano vrednost.

V ta namen zahtevamo oprostitev obračuna davka na motorna vozila za pogrebna vozila, saj se lahko po konstrukcijskih značilnostih uvrščajo med tovorna vozila, ki so namenjena prevozu blaga. Ker je zadnji del preurejen v prostor, v katerega ni mogoče namestiti sedežev oziroma sedežnih klopi, se takšna vozila ne morejo uvrščati med osebna ali večnamenska vozila.

17. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka

Po sedaj veljavni ureditvi iz veljavnega 39. člena ZDDV-1 lahko davčni zavezanec popravi (zmanjša) znesek obračunanega DDV, če na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali o uspešno zaključenem postopku prisilne poravnave ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti. Na enak način lahko ravna tudi davčni zavezanec, ki pridobi pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma drugo listino, iz katere je razvidno, da v zaključenem izvršilnem postopku ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ter davčni zavezanec, ki ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ker je bil dolžnik izbrisan iz sodnega registra oziroma drugih ustreznih registrov ali predpisanih evidenc. Če davčni zavezanec naknadno prejme plačilo ali delno plačilo za opravljeno dobavo blaga oziroma storitev, v zvezi s katero je uveljavil popravek davčne osnove v skladu s tem odstavkom, mora od prejetega zneska obračunati DDV.

Davčni zavezanec lahko popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV od vseh priznanih terjatev, ki jih je prijavil v postopku prisilne poravnave oziroma stečajnem postopku.

Problem obračunanega DDV nastane predvsem v primeru, ko upnik toži dolžnika za plačilo. Ker lahko dolžnik v postopku sodne izterjave uporabi vsa pravna sredstva za zavlačevanje poravnave dolga, lahko upnik čaka na pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma na drugo listino tudi pet in več let. Vzrok je predvsem v počasnem delovanju sodnega sistema, ves ta čas pa mora davčni zavezanec financirati državo, kar je nepravilno in nepravilno.

Zato OZS zahteva spremembo Zakona o DDV v tej smeri, da davčni zavezanec lahko zmanjša obveznost iz naslova DDV takoj, ko sproži pred sodiščem postopek izvršbe zoper dolžnika.

18. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU

Prevozniki, ki v državah EU prevažajo tovor ali potnike, se morajo registrirati pri vseh davčnih uradih držav, skozi katere nameravajo opraviti prevoze. Nato morajo za prevožene kilometre na njihovem ozemlju plačevati DDV po stopnji v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo. V ta namen morajo na davčnem uradu države pridobiti davčno številko, s čimer postanejo prevozniki davčni zavezanci v posamezni državi EU, skozi katero peljejo.

Vsaka država EU ima sistem plačila davkov urejen po svoje: v nekaterih državah se davek obračunava mesečno, v nekaterih trimesečno, polletno ali letno, v nekaterih se obračunava vnaprej kot akontacijo za predvidene kilometre, ki jih bo prevoznik v tisti državi prevozil. Vsaka država ima svoj obrazec za prijavo davka, v nekaterih morajo prevozniki sami urediti plačilo davka, v drugih preko posrednikov.

Prevozniki ugotavljajo, da je poenostavitev teh postopkov nujna. Predvsem predlagajo, da se uvede enoten obrazec za prijavo davka za prevožene kilometre v EU, da se časovno uskladi oddaja obrazca za prijavo davka (npr. letno) oziroma, da bi za prijavo davka za prevožene kilometre v državah EU skrbel Finančni urad Republike Slovenije, ki mu prevoznik že po nacionalni zakonodaji dolguje DDV za opravljene prevoze po Sloveniji in tujini.

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem postopku

Slovenski davčni sistem temelji na prostovoljnem izpolnjevanju davčnih obveznosti, kar v praksi pomeni, da večina davčnih zavezancev svoje obveznosti poravnava v zakonsko določenem roku. Gre za institut samoobdavčitve, ko davčni zavezanci sami napovejo davek v davčnih obračunih ter na tej podlagi izračunajo svojo davčno obveznost. Razlika med izračunano davčno obveznostjo in dejanskimi vplačili iz tega naslova pomeni davčni dolg, to je kategorija, ki jo spremlja Finančna uprava Republike Slovenije.

V razmerah gospodarske krize se je položaj podjetij, samostojnih podjetnikov poslabšal, upadli so prihodki, skrčil se je obseg poslovanja, znižali so se dobički. Pojavila se je tudi težava s sposobnostjo poravnavanja zapadlih obveznosti podjetij, kamor seveda spadajo tudi obveznosti podjetij in samostojnih podjetnikov do države iz naslova davkov in prispevkov. V kolikor se davki s strani davčnih zavezancev ne poravnajo v zakonsko določenih rokih, FURS uvede izvršilni postopek, davčni zavezanci pa se obravnavajo kot davčni dolžniki.

Podjetniki in podjetja morajo, zaradi zaostrenih gospodarskih razmer, večkrat odpisati svoje terjatve do svojih dolžnikov v povezavi z uvedbo stečajnih postopkov ali prisilnih poravnav nad svojimi dolžniki. V povezavi z še vedno trajajočo gospodarsko krizo OZS zahteva, da tudi država prevzame del bremena gospodarske krize in sicer v obliki dviga praga, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom.

OZS predlaga, da se davčna izvršba nad davčnim dolžnikom uvede, če znesek neplačanega davka presega 100,00 evrov. Trenutni 149. člen Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) namreč določa, da se davčna izvršba ne začne, če znesek davka, razen v primeru iz 146. člena ZDavP-2, ne presega 25,00 evrov.

OZS zato zahteva dvig meje, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom z obstoječih 25,00 evrov na 100,00 evrov.

19. Spremembe obdavčitve nepojasnjene premoženja

OZS se načeloma strinja z obdavčitvijo nepojasnjene premoženja po Zakonu o davčnem postopku, ponovno pa vztraja pri svojih pripombah zoper nekatere njegove rešitve, ki so v praksi težje izvedljive, predvsem pa davčnim zavezancem ne omogočajo pravičnega davčnega postopka.

OZS od Vlade RS ponovno zahteva naslednje nujne spremembe Zakona o davčnem postopku, ki se nanašajo na obdavčitev nepojasnjene premoženja:

- Vsem davčnim zavezancem naj se pred uveljavitvijo obdavčitve nepojasnjene premoženja omogoči možnost prostovoljne prijave stanja premoženja in virov njegovega financiranja na določen dan (presečni dan), pridobljenega v zadnjih petih letih (in ne desetih). Na ta način bi si davčni zavezanci, ki imajo pregledno pridobljeno premoženje in vire njegovega financiranja, olajšali morebitne davčne preglede v prihodnje oziroma jih ne bilo potrebno inšpicirati za obdobje, ki je že bilo dokazano obdavčeno. Drugim bi se omogočilo, da zberejo listine in dokaze ter uporabljajo institut samoprijave.
- Davčnim zavezancem naj se predpiše jasna navodila o vrsti, vsebini in obliki verodostojnih dokazov o virih, s katerimi so financirali svoje premoženje, ki bodo predstavljali verodostojne dokaze v davčnem postopku. Davčni zavezanec se namreč

danesh ne more seznaniti z zahtevano vrsto in vsebino listin in drugih dokazov, ki bodo zdržali postopek presoje dokazov na podlagi diskrecijske pravice davčnih inšpektorjev, saj v zakonu ni predpisanih jasnih pravil glede ustreznosti dokazov. Zato je nujno potrebno prehodno obdobje za uveljavitev obdavčitve nepojasnjene premoženja, da si bodo davčni zavezanci, ki so vedno šibkejša stranka, v davčnem postopku lahko zagotovili ustrezne dokaze.

- V zakonu bi bilo potrebno opredeliti najnižji znesek, do katerega se tak postopek sploh ne začne, zakon mora pojasniti tudi besedno zvezo »precejšnje odstopanje«, ali pomeni to 50.000 EUR ali več oziroma manj. V nasprotnem bo FURS moral preverjati vsakega posameznika, ki si je na primer ob minimalni plači privoščil drag dopust z družino.
- Zakon obdavčuje v primeru nepojasnjene premoženja »verjetno davčno osnovo«, pri tem pa ne navaja, na kakšen način in po kakšni metodi bo FURS ugotavljal takšno davčno osnovo. Iz izkušenj vemo, da je FURS v preteklosti že smatral priliv z naslova vračila posojila na TRR davčnega zavezanca za promet in ga obdavčil. Poznamo tudi primere, ki so bili kot promet obdavčeni dvigi in pologi denarja na TRR.
- 30-dnevni rok od dneva vročitve odločbe o odmeri davka od nepojasnjene premoženja je občutno prekratek, saj večina davčnih zavezancev ne bo mogla v tako kratkem času plačati davka.
- Stopnja davka v višini 70% od osnove, ki jo predstavlja nepojasnjena razlika v premoženju, je občutno previsoka in na nek način pomeni nacionalizacijo premoženja.

Predlagamo uvedbo dveh stopenj obdavčitve:

- nižje stopnje obdavčitve nenapovedanega premoženja in
- nižje stopnje obdavčitve napovedanega premoženja, kjer ni vseh dokazov o virih financiranja, vendar ni suma davčne utaje.

Stopnja 70 % je namreč nesorazmerno visoka zlasti v primerih, ko bi se nepojasnjena razlika nanašala na kapitalske dobičke in dohodke, ki so obdavčeni cedularno največ s 25 % davčno stopnjo. Zaradi navedenega bi morala biti davčnim zavezancem v postopku inšpiciranja dana tudi možnost dokazovanja vrste dohodkov, iz katerih je bilo financirano nepojasnjeno premoženje. Če bi davčni zavezanec dokazal, s kakšnega naslova je bil ustvarjen neobdavčen finančni vir, naj se ga obdavči po pravilih, ki veljajo za tisti vir dohodnine. Samo dejanske nedokazane razlike v premoženju bi se lahko obdavčilo z enotno davčno stopnjo. V nasprotnem bi se lahko predpis, ki na tako nejasen način obdavčuje premoženje, smatral za neustavne.

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem potrjevanju računov

Slovenija naj v enem letu od uvedbe davčnih blagajn na račun prihodkov iz tega naslova zniža davčno stopnjo za proizvode in storitve (po vzoru sosednje Hrvaške). Hkrati zahtevamo zmanjšanje drugih administrativnih obveznosti, ki bodo olajšale delo in poslovanje podjetij (npr. obvezno evidentiranje le vstopnih in izstopnih računov).

20. Zmanjšanje kazenskih sankcij

Zakon o davčnem potrjevanju računov v 18., 19. in 20. členu določa kazenske sankcije za tiste davčne zavezance, ki ne izpolnjujejo oziroma kršijo zakonsko določena pravila. Obstoječe kazenske sankcije so na področju davčnega potrjevanja računa nesorazmerno visoke glede na velikost (za mikro družbe) in poslovanje posameznih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov (tisti, ki ne dosegajo prometa niti 50.000 evrov). Prav tako so obstoječe kazenske sankcije previsoke pri tistih zakonskih prekrških zavezancev, ki so se izkazali kot napaka in ne kot naklepno dejanje.

Za storitvene in podobne dejavnosti naj FURS sprejme ustrezna navodila, da naj se ob inšpiciranju ne kaznuje podjetnika, če izdaja račun v razumnem roku npr. 30 ali 45 minut po zaključku obratovalnega časa, pod pogojem, da je potrošnik naročil izdelek oziroma storitev pred iztekom obratovalnega časa (npr. frizerji, gostinci ipd.).

21. Mini blagajna za pametne telefone

FURS je na svojih spletnih straneh pripravil aplikacijo Mini blagajna, ki davčnim zavezancem omogoča davčno potrjevanje računov iz vezane knjige računov in izdajanje enostavnih računov.

Na podlagi pobud članov predlagamo, da FURS pripravi aplikacijo Mini blagajna za pametne telefone, preko katerih bi lahko davčni zavezanci izdajali in potrjevali davčne račune kar preko pametnih telefonov. S tem bi FURS omogočal lažje in cenejše izdajanje računov tistim davčnim zavezancem, ki svojo dejavnost opravljajo pretežno na terenu in zaradi tega izdajajo račune iz vezane knjige računov ali so bili (ali bodo v roku 2 let, ko bo preteklo prehodno obdobje) prisiljeni kupiti novo računalniško ali programsko opremo za izdajanje računov.

22. Nadgradnja sistema »mini blagajna« za vnos izdanih in prejetih računov

Predlagamo nadgradnjo sistema »Mini blagajna« na način, da bi lahko mali poslovni subjekti vnašali v sistem Mini blagajne tudi prejete račune in na ta način v okviru tega spletnega portala vodili preprosto knjigovodstvo vsaj za davčne potrebe. V okviru nadgrajenega sistema Mini blagajn bi lahko mali poslovni subjekti poleg gotovinskih računov, ki so že davčno potrjeni, vnašali v ta sistem tudi izdane račune, plačane preko transakcijskega računa. Prav tako pa bi lahko v ta sistem vnašali tudi vse prejete račune, razlika med prejetimi in izdanimi računi pa bi predstavljala davčno obveznost/terjatev do države. Na ta način bi se mali podjetniki izognili visokim stroškom za računovodstvo, FURS pa bi imel ažurne informacije o poslovanju malih poslovnih subjektov.

Učinkov uvedbe davčnih blagajn, po naši oceni, kot so bili napovedani ob njeni uvedbi, ni za pričakovati, ker so bile ocene preoptimistične, zato je potrebno ta sistem uporabiti vsaj za davčno računovodstvo.

23. Sprememba zakona o trošarinah

Predlog Zakona o trošarinah, ki je bil v javni obravnavi, za male proizvajalce žganja uvaja tudi olajšavo, po kateri za pijače (npr. medica, borovničevce, medeno žganje, liker), ki jih z mešanjem, staranjem, aromatiziranjem, dodajanjem, tipiziranjem, barvanjem ali drugim načinom ali tehnologijo proizvedejo iz lastno proizvedenega žganja, ne nastane obveznost za obračun in plačilo trošarine.

Sicer trošarinski režim navedene postopke šteje za proizvodnjo alkoholnih pijač (ta zajema vse procese, ravnanja, opravila oziroma manipulacije, kot so npr. obdelava, predelava, dodelava, mešanje), in zanje nastalo obveznost za obračun in plačilo trošarine lahko zavezanec za plačilo trošarine poračuna s trošarino za žganje, ki ga uporabi kot vhodno surovino oziroma uveljavlja vračilo, če je trošarino plačal za oba izdelka, malemu proizvajalcu žganja pa je v tem primeru, z namenom odprave administrativnih obremenitev, omogočena olajšava. Predlog zakona o trošarinah ne rešuje primerov, ko gostinci kupijo žgano pijačo in vanjo dodajo nekaj svojih sestavin, zato predlagamo tudi rešitev tega problema.

Zahtevamo, da se predlog Zakona o trošarinah dopolni z možnostjo oprostitve plačila trošarin v primeru gostincev, ko je žganje kupljeno od podjetja/malega proizvajalca, ki je registrirano za proizvodnjo alkoholnih pijač in je trošarina že plačana. Menimo namreč, da je nedopustno, da gostince, ki dodajajo razne dodatke (razne trave, tavžent roža, smrekovi vršički ipd.) smatrajo za proizvajalce alkoholnih pijač lastne proizvodnje. Menimo, da je potrebno ustrezno označevanje, medtem ko je prijava trošarine in nato uveljavljanje povračila iste trošarine (že plačane), nepotrebno in močno obremenjuje gostince. Ponovno poudarjamo, da je priprava in prodaja jedi in pijač v skladu s SKD osnovna dejavnost gostincev. Zakonodaja je na tem področju preveč zapletena in jo je potrebno poenostaviti.

II. ZA IZBOLJŠANJE MOŽNOSTI POPLAČIL

24. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa

Številna so podjetja, ki po registraciji ali celo med samim poslovanjem ostanejo brez odprtega poslovnega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji bodisi da jih zaprejo sama bodisi jim ga zapre banka zaradi neplačanih obveznosti za vodenje računa. Mnogi od navedenih kljub temu, da so brez odprtega transakcijskega računa, še vedno poslujejo naprej. Takšno delovanje največkrat pomeni delo na črno in posledično tudi davčne utaje. V prvi vrsti se je potrebno zavedati, da gre za skupek podjetij, ki, z namenom izogniti se odgovornosti plačevanja svojih obveznosti (bodisi do države bodisi do svojih poslovnih partnerjev, delavcev itd.), izkoriščajo sedanje stanje, ki jim omogoča, da delujejo brez odprtega transakcijskega računa. Tega problema se ne da rešiti le z omejitvijo gotovinskega prometa oziroma z grožnjo izreka globe za tak prekršek.

Podjetje ali samostojni podjetnik posameznik, ki nima odprtega transakcijskega računa, ne more in ne sme poslovati, prav tako tudi ne more in ne sme obstajati. Po naši oceni je potrebno šteti, da je podjetnik posameznik ali družba, ki nima odprtega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji, prenehal poslovati oziroma nima premoženja, s tem pa so izpolnjeni pogoji za njen izbris iz sodnega registra brez likvidacije. Zoper takšne poslovne subjekte se mora začeti postopek izbrisa iz sodnega registra.

25. Nekrite naročilnice oziroma nekrito naročilo kot kaznivo dejanje

Predlagamo, da se izdaja t.i. »nekrite naročilnice oziroma naročilo« kvalificira kot posebno kaznivo dejanje v Kazenskem zakoniku, analogno po sistemu kot velja za kaznivo dejanje iz 246. člena Kazenskega zakonika, ki ureja zlorabo čeka, kreditne ali plačilne kartice, ki nimajo kritja.

Naročilnica je inštrument, ki se največ uporablja v vsakdanjih poslih pri nakupih materiala ali naročila storitev. Če kupec ali naročnik izda ček brez kritja ali uporabi bančno kartico za plačilo, ki nima kritja, ni nobenega zadržka, da take veljave ne bi imela tudi naročilnica.

Prav tako menimo, da bo tudi sicer izdaja nekrite naročilnice oziroma nekritega naročila kot posebno kaznivo dejanje imelo večji tudi preventivni pomen, kot je ta sedaj, ko so posamezni takšni primeri lahko kvalificirani kot kaznivo dejanje Poslovne goljufije ali Goljufija.

26. Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot

Glede na naravo delovanja sistema obveznega pobota in »nastajanja« novih denarnih obveznosti in okoliščin oziroma pogojev za uspešnost izvedbe pobota, bi bilo potrebno določiti obveznost prijave v obvezni pobot vse do realizacije pobota. Prijava denarne obveznosti le v prvi krog v mesecu, ki sledi mesecu v katerem je nastala zamuda pri plačilu obveznosti, pomeni zgolj enkratni poskus steka vseh potrebnih okoliščin za uspešen pobot in računanje na t.i. srečo, da so se ravno v tistem trenutku stekli vsi potrebni pogoji.

V Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih naj se nujno vnese določilo, da bi morala biti prijava v pobot obvezna vse do realizacije pobota tako, da se uvede avtomatska prijava v naslednje

pobote vse do realizacije pobota. Avtomatska prijava naj bi pomenila, da se prijava v pobot odda prvič, ostalo pa vrši AJPes do realizacije pobota. V kolikor vmes pride do prostovoljnega poplačila neposredno s strani dolžnika, upnik umakne takšno finančno obveznost iz sistema. Neutemeljen izvzem iz nadaljnjih pobotov mora biti seveda ustrezno sankcioniran.

Ugotovljeno je, da se obveza prijave v obvezni pobot na terenu ne kontrolira oziroma premalo. Posledično to pomeni, da le redka podjetja še prijavljajo obveznosti v obvezni pobot in v skladu s tem je jasen rezultat obveznega pobota. Pristojne inšpekcije naj vendar začno tudi v praksi izvajati ustrezen nadzor.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih

27. Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolžnik do kogarkoli

Vsakemu poslovnemu subjektu bi moralo biti omogočeno, da ima možnost odprtega TRR pri vsaj eni od organizacij za plačilni promet v Republiki Sloveniji. Vse več je primerov, ko banke zaprejo podjetju TRR, ker nima poravnanih obveznosti do banke, nato pa ta ista banka, po tem, ko ji podjetje poravna obveznosti, zavrne ponovno odprtje TRR-ja.

Prav tako so pogosti primeri, ko banke zavračajo vloge podjetij po odprtju TRR, ker je podjetje davčni dolžnik. Banke namreč običajno zahtevajo, da mora podjetje priložiti vlogi za odprtje TRR-ja tudi potrdilo FURS o poravnanih obveznostih.

Tako se dogaja, da podjetje, ki ima v današnji finančni situaciji težave, ne more odpreti računa v Sloveniji, pač pa ga je prisiljen odpreti na primer v Avstriji ali pobrati denar na roke. To pa pomeni še eno od oblik spodbujanja sive ekonomije in netransparentnih denarnih tokov, predvsem pa oviro za poslovanje podjetij, zlasti ko se poskušajo izvleči iz svojih težav. Znale so govorice, da med bankami kroži črna lista podjetij, katerim naj bi se iz zgoraj navedenih razlogov zavrnilo odprtje TRR.

Nezmožnost imeti odprt račun za poslovanje je nesorazmeren ukrep za njegovo negativno finančno stanje, predvsem pa blokada njegovega poslovanja in možnosti ureditve svojega stanja.

IZVRŠBA

Zahteve za spremembo Zakona o izvršbi in zavarovanju

K precejšnjemu izboljšanju plačilne discipline lahko veliko prispevajo učinkovitejši izvršilni postopki. Zlasti pa omejitev zavestnega vlaganja neutemeljenih ugovorov.

28. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost

V zadnjih letih je bilo sprejetih vrsta ukrepov in sprememb Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), ki naj bi vsaj malo prispevali k pospešitvi postopkov in njihovi učinkovitosti, a žal, še ne dovolj oziroma jih je Ustavno sodišče Republike Slovenije celo naknadno razveljavilo. V številnih izvršilnih zadevah dolžniki še vedno namenoma vlagajo neutemeljene ugovore z namenom zavlačevanja postopka izterjave, ki se nato nadaljuje v pravnem postopku. V tem času pa lahko upnik zaradi neplačanih terjatev že propade, dolžnik pa prenese svoj kapital drugam oziroma izprazni svoje račune.

Zahtevamo nujne spremembe izvršilnega postopka, morda tudi spremembe v organizaciji sodišča, ki naj zagotovijo bistveno učinkovitejši izvršilni postopek, ter bistveno skrajšanje nadaljnjega samega pravnega postopka, ne samo v fazi do izdaje sklepa o izvršbi. Zagotoviti bi bilo potrebno na primer že izvajanje določbe Zakona o izvršbi in zavarovanju, da morajo sodniki v pravnem postopku razpisati prvi narok v roku 3 mesecev.

29. Ugovori v izvršilnem postopku

V dosednji praksi se je izkazalo, da je eden ključnih legalnih načinov kako se namenoma neutemeljeno izogniti sodni izterjavi UGOVOR ZOPER IZDANI SKLEP O IZVRŠBI, izdan na podlagi verodostojne listine. V okviru tega ugovora je dovoljeno namenoma navajati laži, neresnice, z namenom, da se zavleče celoten postopek in nadalje izsiljuje upnika.

To veljavna zakonodaja in način delovanja pravosodnega sistema dovoljujeta, kar pa je nesprejemljivo. Zato je potrebno je zagotoviti pogoje za konkretno-dejansko **sankcioniranje - kaznovanje zlorabe ugovora** in drugih instrumentov za uspešno sodno izterjavo. Sankcija naj ne bodo le zakonske zamudne obresti, temveč nekaj kar bo pripomoglo k učinkoviti izvršbi, vključno kazenska odgovornost za takšne zlorabe. Gre torej za sankcioniranje primerov, ko dolžniki namenoma vlagajo neutemeljene ugovore, zlasti z namenom zavlačevanja postopka izterjave, ki se nato nadaljuje v pravnem postopku.

Ponovno naj se uvede **obveznost prilaganja dokazil k predlogu za izvršbo** na podlagi verodostojne listine, tako kot je bilo že včasih zakonsko potrebno, ter večja pristojnost odločanja izvršilnega sodišča pri ugovorih zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Ukinitev zahteve, da se predlogu za izvršbo na podlagi verodostojne listine prilagajo listine in dokazi ter da se verodostojne listine zgolj določno označijo in vpišejo v obrazcu, je prinesla celo vrsto ugovorov dolžnikov, ko ti enostavno v ugovoru zatrdijo, da ne poznajo verodostojne listine z označbo v predlogu za izvršbo ali da nimajo obveznosti do upnika ali drugih izmišljenih ugovorov in po sedANJI ureditvi se zadeva odstopi v (večletno) reševanje v pravnem postopku. Dolžniki takšnemu ugovoru tudi ne rabijo predložiti oziroma predlagati nikakršnih dokazov, saj se, glede na sprejeto sodno prakso, negativnih dejstev prav tako ne dokazuje v primeru ugovora zoper izvršilni sklep in to kljub določbi 2. odstavka 53. člena ZIZ.

Tako bi bili dolžniki prisiljeni podati v ugovoru dokazila, ki bi ovrgla upnikova dokazila.

Prav tako je potrebno **dati prijavi denarnih obveznosti s strani dolžnikov v e-pobot pravno težo** v smislu nadaljnjih postopkov izterjave. Slednje pomeni, da dolžnik, ki je prijavil svojo denarno obveznost do upnika, kasneje v izvršilnem postopku ne bi imel možnosti ugovarjati temelju in višini svoje obveznosti, saj je višino denarne obveznosti in temelj obveznosti s prijavo v večstranski pobot tudi pripoznal. Edini možni ugovor bi bil, da je terjatev, prijavljeno v e-pobot po tej prijavi, že v celoti poplačal ali pa da je zastarala. S tem bi skrajšali izvršilne postopke in izigravanje dolžnikov z izrabo vseh zakonskih možnosti za zavlačevanje postopkov.

V primerih, ko se predlaga izvršba na podlagi verodostojne listine na dolžnikove nepremičnine in izvršba na terjatve dolžnika, naj se omogoči vložitev predloga za izvršbo, v katerem **ni potrebno opredeliti dolžnikove nepremičnine in dolžnikove dolžnike**. Ni razloga zakaj bi bili navedeni dve izvršilni sredstvi v nepriviligiranem položaju glede na izvršbo na dolžnikova denarna sredstva pri organizacijah za plačilni promet in na dolžnikove vrednostne papirje ali na dolžnikovo plačo.

Ko bo torej takšen predlog o izvršbi in zavarovanju pravnomočen, naj sodišče samo po uradni dolžnosti naredi poizvedbe o dolžnikovih nepremičninah (tako kot to naredi o dolžnikovem delodajalcu). Gre za dopolnitev, ki je v današnjem času še posebej potrebna in aktualna, še zlasti v primerih, ko imajo na primer dolžniki - gospodarski subjekti blokirane bančne račune

oziroma jih sploh nimajo odprtih, nimajo delodajalca, ker so sami delodajalci. Torej ostane upnikom na voljo še poizkus izvršbe na njihove terjatve in nepremičnine, ki pa jih v večini primerov v času vlaganja izvršbe ne poznajo, podatkov o teh pa tudi ne morejo pridobiti, ker nimajo pravnomočnega izvršilnega naslova. Glede na dosedanje ureditev morajo tako kljub temu, da iz AJPes evidence izhaja, da nima odprtega TRR-ja, vložiti predlog za izvršbo na to izvršilno sredstvo, da pridobijo pravnomočen izvršilni naslov, da bodo na podlagi le-tega lahko naredili poizvedbe o morebitnih dolžnikovih nepremičninah oziroma terjativah in nato predlagali nadaljevanje izvršbe z novim izvršilnim sredstvom. To pa pomeni dodatno delo in dodatne stroške, predvsem pa izguba dragocenega časa (ki je potreben za sprejem sklepa sodišča o nadaljevanju izvršbe z novim izvršilnim sredstvom), ki je lahko še posebno dragocen v primeru, ko je dolжник v denarnih težavah in obstaja velika bojazen, da bo še zanj »pravočasno zavaroval« svoje terjatve in nepremičnine pred upniki.

INSOLVENČNA ZAKONODAJA

Zahteve za spremembo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

30. Prisilna poravnava

Potrebne so nadaljnje spremembe instituta prisilne poravnave, saj so dosedanje izkušnje obrtnikov in malih podjetnikov v postopkih prisilne poravnave negativne. Praksa je pokazala, da se v mnogih primerih institut prisilne poravnave izrablja za oškodovanje predvsem manjših upnikov, ki so v večini primerov obrtna in mala podjetja, v korist večjih upnikov. V sedanjem postopku prisilne poravnave so manjši upniki v neenakopravnem (podrejenem) položaju. Sam institut prisilne poravnave, kot ga določa in obravnava Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), je namenjen zgolj in samo zaščiti interesov in ohranitvi dolžnika, in sicer na račun upnikov. Vsi instituti v insolvenčnih postopkih pa so primarno namenjeni poplačilu upnikov. Tako institut prisilne poravnave nasprotuje že temeljnemu načelu zakona, in sicer načelu enakega obravnavanja upnikov ter načelu zagotavljanja najboljših možnosti za plačilo upnikov. Obstoj dolžnika so namenjeni drugi instituti.

Potrebne so spremembe insolvenčne zakonodaje, pri katerih je potrebno izhajati iz temeljnega načela, da se primarno zaščiti interese upnikov, in ne tako kot do sedaj, da je prisilna poravnava namenjena le zaščiti interesov dolžnika. Sprememba tega temeljnega načela bo prav tako omogočala, da se dolжник v določenem obdobju izkoplje iz težav, vendar ne na račun upnikov. Po izteku določenega, sprejemljivega, časovnega obdobja bi morale priti do 100-odstotnega poplačila upnikov.

V skladu z navedenim bi bilo potrebno v postopku prisilne poravnave hkrati sistemsko urediti pravice malih upnikov (po analogiji s pravicami manjšinskih delničarjev na podlagi ZGD-1). Ta ureditev naj bo aplikativna tudi v drugih postopkih Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

Nepojemljiva je tudi zakonska možnost, da lahko podjetje vstopi v novo prisilno poravnavo, še preden je prva prisilna poravnava v celoti zaključena, to je še preden so v celoti izpolnjene obveznosti iz le-te.

Črtanje zakonsko določenega minimalnega poplačila navadnih upnikov v prisilni poravnavi pomeni v realnosti ukinitve minimalnih kvotel za varovanje malih, navadnih upnikov. V ZFPPIPP je potrebno vrniti to minimalno varovanje upnikov.

31. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih

Z zadnjo novelo ZFPPIPP-G je Državni zbor RS vključil med prednostne terjatve še:

- poplačilo državnih posojil in poroštev danih za reševanje družb,
- plače in nadomestila plač za zadnjih šest mesecev pred začetkom postopka zaradi insolventnosti (povečanje glede na dotedanje zadnje tri plače),
- nezavarovane terjatve tudi za plačilo tistih prispevkov, ki so zapadli pred več kot enim letom.

Gre za popolnoma neutemeljeno širitev prednostnih terjatev in diskriminacijo preostalih navadnih upnikov, ki so aktivni subjekti, ki morajo plačevati davke, plače, prispevke. S temi privilegiji je država »zagotovila«, da navadni upniki tako rekoč ničesar ne bodo dobili iz stečajne mase, zlasti glede na to, da je bila že sedaj nizka stopnja poplačila navadnih upnikov v insolvenčnih postopkih. Država si je s takšnim kratkovidnim ukrepom tako zagotovila absolutni privilegij na račun še živečega gospodarstva. Prav tako je s tem še dodatno odprla vrata za možne zlorabe na račun navadnih upnikov.

Navedene širitve je potrebno odpraviti.

- Diskriminatorni privilegiji države v poenostavljeni prisilni poravnavi

Država si je z ZFPPIPP-G zagotovila absolutni privilegij v postopku poenostavljene prisilne poravnave, ki velja za mikro podjetja, ko si je uzakonila, da poenostavljena prisilna poravnava ne učinkuje na davke in prispevke. S takšnim privilegijem je država bistveno otežila proces razdolževanja slovenskega malega gospodarstva, zlasti mikro, v odnosu do bank. Privilegiranje terjatev države bo namreč zagotovo bistveno zmanjšalo pripravljenost ostalih upnikov, da v postopku poenostavljene prisilne poravnave pristanejo na podrejen položaj, še zlasti glede na to, da v stečajnem postopku niso v podrejenem položaju v odnosu do države. Pri čemer gre za upnike, ki morajo prav tako poplačati vse svoje obveznosti (zaposlene, prispevke, davke, dobavitelje...) in jih lahko insolventnost njihovega dolžnika pahne v eksistencialne težave, pa vendar soglašajo s prestrukturiranjem. Zakaj bi država imela prednost pred njimi? Kaj je torej interes države, ki ima že preko davčne zakonodaje dosti večje možnosti do pravočasne izterjatve svojih terjatev?

32. Stečajni postopki naj bodo krajši

Stečajni postopki so predolgi. Urediti bi jih bilo potrebno na način, da se začnejo in končajo v čim krajšem času, seveda na najbolj učinkovit način. Leta trajajoči stečajni postopki večinoma postanejo sami sebi namen in se vse prevečkrat končajo le s poplačilom stroškov samega stečajnega postopka – tudi iz primarno navedenega razloga. Stečajni postopki naj postanejo z vidika poplačila upnikov učinkovitejši ter časovno in stroškovno racionalnejši.

33. Upravitelji insolvenčnih postopkov

Izkušnje postopkov prisilne poravnave so pokazale, da pri vodenju prisilne poravnave prihaja do prevladujočega osebnega interesa upravitelja nad interesom in koristmi družbe. Že v postopku prisilne poravnave upravitelji prisilne poravnave izvajajo številne aktivnosti (na primer zavlačujejo z izdajo soglasij za nujno potrebne aktivnosti družbe, vlagajo neutemeljene ugovore zoper vodenje prisilne poravnave, ipd.), da bi preprečili uspešno potrditev prisilne poravnave in s tem dosegli začetek stečaja, in sicer tudi v primerih, ko je prisilna poravnava povsem realna rešitev za družbo. Do takšnih primerov pogosto prihaja zato, ker je prisilni upravitelj tudi stečajni upravitelj pri isti družbi, če prisilna poravnava ne uspe.

V prisilni poravnavi je upravitelj praviloma slabše nagrajen kot je v stečaju, še posebej, če ima družba lahko unovčljivo premoženje. Da bi preprečili te zlorabe predlagamo, da se z zakonom

prepove, da bi bila za stečajnega upravitelja imenovana ista oseba kot je bila imenovana za prisilnega upravitelja družbe, katere prisilna poravnava ni uspela.

34. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe

Fizična oseba, ki nosi breme svoje pretekle gospodarske dejavnosti kot samostojnega podjetnika, na trgu ni delovala kot fizična oseba (potrošnik), temveč kot gospodarski subjekt, ki je na trgu opravljal gospodarsko dejavnost, kot na primer družba, in je prevzemal vse rizike, ki jo ima gospodarska dejavnost. Pri tem lahko pride do okoliščin (slab posel, škodni dogodki, neplačilo terjatev ipd.), ki pripeljejo v končni fazi lahko tudi do stečaja, za katerega pa fizična oseba kot potrošnik nikakor ne more odgovarjati in prevzemati teh bremen še v prihodnosti oziroma najmanj v preizkusni dobi za odpust obveznosti, ki pomeni najmanj nekaj dodatnih let.

Ureditev stečaja samostojnega podjetnika mora biti primerljiva s stečajem gospodarske družbe, ker gre za gospodarska subjekta, ki delujeta na trgu. Razlika lahko obstaja samo v obsegu premoženja, ki se vključi v stečajno maso.

35. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije

Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb (ZPUOOD) je razveljavil določbe od 6. do 10. odstavka 442. člena in 496. ZFPPIPP, na podlagi katerih so upniki imeli vsaj malo upanja, do bodo njihove terjatve do izbranih družb brez likvidacije poplačane, sicer s strani t.i. aktivnih družbenikov. Tudi Ustavno sodišče RS z odločbo, opr. št. U-I-307/11-21 z dne 12. 04. 2012, ni preprečilo navedene razveljavitve.

S sprejetjem ZPUOOD se je tako na te upnike povsem pozabilo. Dejstvo je, da pride do tovrstnih izbrisov v veliki meri zaradi neodgovornega (velikokrat namernega) ravnanja družbenikov, ki podjetje zadolžijo, potem pa dve leti nekaznovano na primer ne oddajo bilanc in so prosti vseh bremen. Formalno pravno imajo upniki možnost preko spregleda pravne osebnosti terjati neposredno družbenike, vendar je znano dejstvo, da je to v praksi »mrtva črka na papirju«.

Z ukinitvijo teh določb lahko povsem odločno rečemo, da država v ničemer ne ščiti prodajalca (in drugih dobaviteljev, izvajalcev storitev), še več - od njih zahteva, da so detektivi in da kreditirajo državo z DDV. Z ukinitvijo osebne odgovornosti družbenikov izbrisane družbe je upnik *de facto* ostal brez sleherne možnosti, da uveljavi svojo terjatev do družbe.

ZPUOOD je tako uzakonil popolno favoriziranje dolžnikov in praviloma v teh primerih neodgovorno ravnanje družbenikov tako izbranih družb. Takšno stanje je tako potrebno čim prej sanirati in vzpostaviti dejansko zaščito interesov upnikov vsaj v meri, ki je bila pred sprejetjem ZPUOOD.

Ukrep: Sprememba Zakona o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb

ZA KOREKTEN, NEDISKRIMINATOREN SISTEM JAVNEGA NAROČANJA – TUDI ZA MALO GOSPODARSTVO

Zahteve za spremembo Zakona o javnem naročanju

Izkušnje predvsem mikro in malih podjetij, ki so praviloma podizvajalci, kažejo preštevilne primere neustreznega in diskriminatornega vodenja javnih naročil, ter zlorab, ki posledično v veliki meri vodijo tudi v plačilno nedisciplino. Žal, sprejem novega Zakona o javnem naročanju (ZJN-3) ne prinaša prepotrebni sprememb, ki bi pomenila sama po sebi jamstvo za izboljšanje sistema javnega naročanja, je pa še poslabšal položaj podizvajalcev.

36. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov

Potrebno je zagotoviti pregledno javno naročanje, ki naj temelji na strokovnosti, redu in pravičnosti ter enakopravnosti malih in velikih podjetij.

Mala podjetja se velikokrat zaradi nepotrebnih rigoroznih pogojev in omejitev težko prijavljajo na javne razpise. Sestavljavci javnega razpisa bi morali že pri določitvi kriterijev in izpolnjevanju obveznosti ter pri siceršnjem izvajanju postopkov javnih naročil navedeno izvajati na način, da bodo tudi mala podjetja lahko enakovredno konkurirala na javnih naročilih in ne bodo, zaradi svoje majhnosti prikrajšana pri izbiri.

Pogosto se malim podjetjem v izhodišču onemogoča konkuriranje na javnih razpisih in se jih postavlja v neenakovreden položaj v primerjavi z večjimi ponudniki tudi zaradi v praksi običajne zahteve javnega razpisa zaradi povsem nesprejemljivih kriterijev, ki jih mora izpolnjevati izvajalec glede garancij, kreditne sposobnosti in obsega pretekle proizvodnje. Ti kriteriji so pogosto namenjeni prav temu, da manjšim podjetjem onemogočijo sodelovanje na javnih razpisih. Zato bi bilo tudi smiselno, da se javna naročila razdelijo na ekonomsko sprejemljive zaključene enote, na katerih lahko sodelujejo tudi manjši gospodarski subjekti. Tako se na primer v gradbeništvu javna naročila lahko izvajajo po posameznih segmentih, kot so gradbena dela, zaključna gradbena dela, strojne inštalacije, elektro inštalacije itd.

ZJN-3 na načelni ravni res spodbuja delitev javnih naročil, vendar mora ta načelnost preiti v prakso.

Administrativni postopki prijav na javna naročila naj bodo maksimalno poenostavljeni, roki za oddajo vlog naj se porazdelijo na vse leto, ob predpostavki, da se skupna višina razpisanih sredstev enakomerno porazdeli na celotno obdobje.

37. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del

Novi ZJN-3 sicer privilegira oddajo javnega naročila po principu »ekonomsko najugodnejše ponudbe«, vendar pa glede na njegovo zakonsko dikcijo to pomeni še vedno oddajo javnega naročila po najnižji ceni in to tudi v gradbeništvu. Glede na dosedanjo prakso je tako pričakovati še vedno oddajo večine javnih naročil po najnižji ceni, čeprav to na koncu pomeni najvišjo ceno, če ne bo prišlo do korenitih sprememb pri izvajanjih javnih naročnikov v praksi.

Javni naročniki bi končno morali začeti pripravljati ustrezne razpisne dokumentacije in izvajati oddajo javnih naročil po dejansko ekonomsko najugodnejši ponudbi (na podlagi strokovnih, ekonomskih in drugih kriterijih), upoštevaje življenjsko dobo tako kupljenega produkta oziroma storitve.

Pri izbiri najugodnejše ponudbe bi se tako morale zagotoviti, da bodo nekvalitetni izvajalci izločeni. Naročniki bi se morali v ta namen posluževati tudi izdelav strokovnih ocen (s strani strokovnjaka na konkretnem področju, če javni uslužbenci nimajo takšnih znanj) oziroma skrbne presoje konkretne ponudbe za pravilen izbor ponudnika.

Le tako bo javno naročilo tudi kvalitetno izvedeno in s tem na koncu tudi ekonomsko najugodnejše.

S sedaj uveljavljeno najnižjo ceno se spodbuja tudi nelojalna konkurenca in se izgublja na kvaliteti predmeta naročila, da o nujnem razvoju posameznih dejavnosti (na primer gradbene) ne govorimo, ki ga zaradi navedenega v Sloveniji že nekaj let ni.

Ob tem opozarjamo in apeliramo še na posebno pozornost glede uzakonitve formul za izračun ekonomsko najugodnejše ponudbe.

38. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe

Izločanje nenormalno nizkih ponudb je potrebno bistveno zaostri, vključno tudi v nadaljnji verigi oddaje del (podizvajalci podizvajalcem).

Novi Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) ugotovitev o neobičajno nizki ponudbi med drugim veže na cene na trgu, kar naročniku omogoča, da zahteva pojasnilo o ponujeni ceni glede na tržne cene. Vendar pa se je treba zavedati, da je protokol preveritve neobičajno nizke ponudbe namenjen varstvu ponudnika, čigar ponudbo želi naročnik iz tega razloga izločiti, in ne varstvu drugih ponudnikov, ki so oddali dražjo (realno) ponudbo. To pomeni, da zakon sicer določa, kdaj mora naročnik preveriti, ali je ponudba neobičajno nizka. Vendar pa če takšne ponudbe ne želi izločiti, skladno s pravno prakso zadošča, da to preveri tudi samo po telefonu. Če pa naročnik želi izločiti takšno ponudbo, ima bistveno več težav in dela.

Pravna praksa dopušča argument ponudnika, da dela z izgubo, ker si želi priti na trg, pridobiti reference, ima staro zalogo blaga, ki ga želi prodati, in podobno, kar pomeni, da naročniki dampinške ponudbe dejansko zelo težko izločijo.

Glede na navedeno bi tako javni naročniki morali imeti učinkovite vzroke izločitve neobičajno – nerealne nizke ponudbe, zlasti pa obveznost njene temeljite preverbe in ugotovitve njene »realnosti«. Obstoječa zakonska ureditev izločitve neobičajno nizke ponudbe še ne zavezuje ustrezno javnih naročnikov k ustrezni preverbi realnosti cene oziroma njihovi neobičajne nizkosti, in to tudi po tem, ko jih ostali ponudniki na to opozorijo.

Prav tako bi se morala določiti merila za izločanje ponudb s prenizko ceno, saj se v praksi prepogosto dogaja, da ponudniki namerno ponujajo nerealno nizko ceno in pozneje izsiljujejo povišanje cen.

V zvezi s tem opozarjamo na problematiko »ne-enakovrednega« sodelovanja podjetij, subvencioniranih s strani države (primer invalidskih podjetij) v javnih naročilih. Najnižja realna cena takšnega podjetja je zaradi državne subvencije nižja od najnižje realne cene ostalih ponudnikov. S tem pa je nesubvencionirano podjetje v nekonkurenčnem in neenakovrednem položaju, kar pa je neustrezno in bi bilo potrebno spremeniti.

39. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo

Za vsako javno naročilo mora biti določena kompetentna **odgovorna oseba/vodja javnega naročila**.

40. Bančne garancije v javnih naročilih:

- **nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila**

Obstoječa praksa javnih naročnikov je žal še vedno takšna, da naročniki od ponudnikov iščejo nesorazmerna finančna zavarovanja za zavarovanje resnosti ponudbe (celo v visokih denarnih depozitih), dobre izvedbe pogodbenih obveznosti ali odprave napak v garancijski dobi, ki ni v povezavi s predmetom oziroma zahtevnostjo izvedbe predmeta javnega naročila.

Bančne garancije in izjave veljajo do definiranega dneva veljavnosti na sami garanciji oziroma izjavi, tudi če je predhodno že jasno, da za dela ponudnik ne bo izbran, vendar za prenehanje njihove veljavnosti zapisnik o odpiranju ponudb ni dovolj. Glede na navedeno in upošteva, da je izplen danih ponudb zelo nizek, potrebuje povprečen ponudnik nekajkratnik svoje letne realizacije bančnih kvot za garancije, kar realno ni izvedljivo in kar onemogoča sodelovanje na nadaljnjih razpisih.

Obstoječa finančna zavarovanja naj se poenotijo oziroma postanejo enakovredna, saj nudijo naročniku enakovrstno in zadostno zavarovanje, stroškovno pa so za ponudnike ugodnejša oziroma se finančna zavarovanja rangirajo glede na zahtevnost objektov, v zvezi s katerim se dajejo.

Naročnik naj v istem postopku javnega naročanja dovoli predložitev različnih instrumentov finančnega zavarovanja in ponudniku dopusti, da sam izbere, s katerim finančnim instrumentom bo zavaroval izpolnitev svojih obveznosti.

Prav tako naj naročnik zahteva le, na primer, jamstvo za resnost ponudbe in šele od izbranega izvajalca garancijo ali npr. kavcijsko ali drugo zavarovanje za dobro izvedbo in odpravo napak v garancijski dobi. Naročnik s tem ničesar ne izgubi, saj lahko zahteva jamstvo za dobro izvedbo pred pretekom jamstva za resnost ponudbe, s tem pa ne bodo deležni obremenitev z jamstvi za dobro izvedbo vsi neizbrani izvajalci, ki jim sicer banka za izdajo potrebne izjave zasede kvoto in to zaračuna. Seveda pa bi izbrana rešitev te problematike morala preprečiti nastanek situacije, ko bi se javni razpis neuspešno končal, ker na primer v poznejši fazi izbrani ponudnik ne bi mogel zagotoviti garancije za, na primer, dobro izvedbo del.

Zavezujoče izjave banke o izdaji bančne garancije za resnost ponudbe in za dobro izvedbo del in potem bančne garancije za resnost ponudbe oz. dobro izvedbo del naj naročnik ne zahteva.

Glede na okoliščine primera in zahtevnost gradnje se kot alternativa predlaga predložitev bianko menice, s pooblastilom za unovčenje. Garancija za dobro izvedbo del pomeni podvajanje zavarovanja, saj naročnik v času gradnje zadržuje del sredstev izvajalca, hkrati pa ima vse zakonske vzvode, da preko lastnega strokovnega nadzora, ki se vrši v procesu gradnje, sam nadzoruje, določa in zahteva kvalitetno izvedbo del.

Potrebno je skrajšati ustaljeno obdobje veljavnosti finančnih zavarovanj. Pri določanju višine finančnega zavarovanja naj se upošteva običajno poslovno prakso in okoliščine konkretnega primera (npr. zahtevnost in/ali velikost objekta). Upošteva naj se tudi uporaba redukcijskih klavzul, po katerih se znesek zavarovanja zmanjšuje s potekom časovnih obdobj ali glede na nastop določenih dogodkov (prenehanje garancijske dobe za del naročila, izvedba dela naročila, ki predstavlja funkcionalno celoto).

- **daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe**

Pogosti so primeri, ko naročniki v sklopu garancij za garancijsko dobo zahtevajo izdajo garancij, ki so bistveno daljše, kot je zakonsko predpisan garancijski rok. Zahtevati daljšo garancijsko dobo, kot jo predpisuje zakonodaja, je sicer povsem legitimno, vendar pa bi morale takšne zahteve biti utemeljene, realne in sorazmerne, hkrati pa pomenijo breme za garanta. Zahteve po izdaji garancij, ki so daljše od zakonsko predpisanih, izhajajo neposredno iz prevladujočega položaja naročnika kot stranke tega razmerja. Glede zavarovanja v garancijski dobi, naj bodo torej garancijski roki enaki zakonsko predpisanim garancijam po OZ in ZGO.

- **garancije zavarovalnic kot instrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok**

Javni naročniki bi v praksi morali začeti (pogostejše) sprejemati kot zavarovanje, na primer za garancijski rok, garancije zavarovalnic. Gre za inštrument zavarovanja, ki po svoji kvaliteti nikakor ni slabši od bančne garancije.

41. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/storitev bi morali izdajati tudi naročniki

Javni naročniki so pogosto neredni plačniki izbranim izvajalcem v skladu z oddanim javnim naročilom. Čeprav na eni strani terjajo od izvajalcev različna zavarovanja, pa svojih obveznosti ne zavarujejo. Potrebno bi bilo, da tudi naročniki sami svoje obveznosti do izvajalcev zavarujejo z bančno garancijo izbranemu izvajalcu. S tem bi dosegli enakopravnost obeh pogodbenih strank, česar pa sedanji sistem javnih naročil ne vsebuje. Obstoječi sistem javnih naročil in obstoječa gospodarska situacija ne omogočata, da bi izbrani izvajalec lahko to realno terjal od naročnika. Res je, da svojo terjatev lahko izterja v sodnem postopku, a to pomeni običajno dolg sodni postopek in s tem tudi obdobje, v katerem lahko izvajalec, tudi zaradi takšnega neplačila, že propade.

Vsekakor je potrebno zagotoviti, da bodo javni naročniki upoštevali 30-dnevne plačilne roke in da bodo plačila dejansko realizirana v pogodbeno določenih rokih.

42. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«

Naročilo se lahko razpiše samo ob 100 % zagotovljenem financiranju (primer: Avstrija, Italija) oziroma ob »zaprti finančni konstrukciji«. S tem se bo mogoče izogniti številnim težavam financiranja projekta in njegovim zastojem, zaradi katerih na koncu ne prejema plačila izvajalci oziroma se rok plačila bistveno podaljša, izvajalci pa morajo ves ta čas imeti rezervirane vse svoje kapacitete.

43. Delne in prenosljive bančne garancije

Smiselno bi bilo proučiti in začeti tudi v praksi sprejemati delne in prenosljive bančne garancije za garancijski rok, sešeto od vseh izvajalcev pri izvajanju del oziroma storitev v okviru javnega naročila, tudi od dobaviteljev in podizvajalcev, glavni izvajalec pa bi dodal le manjkajočo vrednost garancije do zahtevanih npr. 5 odstotkov garancije za garancijski rok.

44. Plačevanje podizvajalcem

Novi ZJN-3 ne zahteva več, da javni naročnik samodejno obvezno neposredno plača podizvajalce. Naročnik bo lahko neposredno plačal podizvajalcu samo, če bo ta plačilo zahteval sam. Ker pa so podizvajalci praviloma v podrejenem položaju, je pričakovati, da podizvajalci praviloma v praksi ne bodo mogli zahtevati neposrednega plačila, četudi jim pripada.

Izjave glavnih izvajalcev in podizvajalcev po plačilu končne situacije s strani javnega naročnika, ne morejo biti dovolj ustrezno zagotovilo, da bodo podizvajalci poplačani. Še posebej pa je sporno, da se te izjave zahtevajo le po plačilu končne situacije, ne pa tudi po plačilih vmesnih situacij, kar je še posebno kritično v javnih naročilih, ki se izvajajo več let.

Tako je ponovno pričakovati še slabše poplačevanje podizvajalcev in njihovih zlorab, ter propad in nova odpuščanja delavcev. Zato je potrebno vrniti v zakon obvezna neposredna direktna plačila podizvajalcem, in še več: vsem podizvajalcem v verigi in ne le prvim. V skladu s tem je potrebno vzpostaviti sistem obvezne nominacije vseh podizvajalcev v verigi.

Pri tem pa je potrebno še izboljšati sistem neposrednega plačila poplačevanja kot je bil opredeljen v ZJN-2. V ZJN-2 uzakonjen neposreden sistem naročnikovega plačila na podlagi potrjenega računa oziroma potrjene situacije, namreč še vedno ni ustrezno reševal poplačil podizvajalcem. V praksi namreč prihaja do največjih zlorab izbranega ponudnika, ko podizvajalcu ne potrdi izdane situacije ali pa mu zavrne račun (prav tako prihaja do izigravanja podizvajalcev zaradi nepodpisa gradbenega dnevnika, knjige obračunskih izmer, ki so vse podlaga za obračun situacije). Zaradi vsega tega so manjši obrtniki tu v najslabšem položaju. Pogosto so vezani na zgolj enega ali dva večja izvajalca, kar je zanje v primeru plačila pogubno. Ena izmed rešitev bi bila, da bi imel podizvajalec možnost terjati svoje terjatve oziroma uveljaviti plačilo od naročnika takoj po zapadlosti računa, ki ni v celoti poravnano. Morebitni poznejši odmiki oziroma upravičenost zaračunavanja posameznih postavk računa naj se ugotavljajo v pravdi.

45. Nujno potrebna izjava o plačanih vseh zapadlih obveznostih do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika

V zakon se mora vrniti določba, da mora ponudnik v ponudbi predložiti izjavo, podkrepljeno z dokazili, da ima plačane vse zapadle obveznosti do podizvajalcev v predhodnih postopkih javnega naročanja, ter javnih naročilih, ki se še izvajajo (vmesne situacije).

Še posebej je navedena zahteva nujna glede na zadnje spremembe javno naročniške zakonodaje, s katero je bilo odpravljeno obvezno neposredno plačilo podizvajalcev.

ZJN-3 res predvideva obvezne izjave po koncu javnega naročila o poplačilu podizvajalcev, vendar te niso jamstvo, da so podizvajalci poplačani tudi v javnih naročilih, ki so še v teku. Kandidiranje ponudnika za javno naročilo, pri tem pa ima nepoplačane podizvajalce v drugem javnem naročilu, je nesprejemljivo.

46. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom

Zahteve po referencah je potrebno urediti tako, da se investitorjem prepreči samovoljno oblikovanje zahtev in prilagajanje le-teh preferiranim izvajalcem.

Referenca je po svoji naravi dokazilo, da je ponudnik sposoben izvesti javno naročilo v zahtevanem obsegu in kvaliteti, saj z njo dokazuje, da je v preteklosti primerljiva dela že uspešno opravil. Na podlagi dejstva, da je ponudnik (vsaj) enkrat že uspešno izvedel primerljivo naročilo, je mogoče sklepati, da ima ustrezno znanje, opremo in izkušnje, potrebne za izvedbo javnega naročila. Razumljivo je, da se morajo referenčna dela nanašati na istovrstna oziroma primerljiva opravila, katerih izvedba se pričakuje od izvajalca, saj je le na ta način mogoče ugotavljati, ali bo izvajalec tudi razpisana dela izvedel uspešno.

Nesprejemljiva je obstoječa praksa, ko naročniki oblikujejo reference vsak po svoje, ponudniki pa dobivajo občutek prirejenosti zahtevanih referenc nekomu, ki jih kot specifično navedene ima. Domišljija naročnikov je pri tem neskončna.

Zagotoviti je potrebno, da naročniki zahtevajo naročilu sorazmerne reference na način, ki ne bodo prirejene že vnaprej »izbranim«.

Mala podjetja se tudi sicer velikokrat ravno zaradi nepotrebnih rigoroznih pogojev, neizpolnjevanja zahtevanih referenc, omejitev in administrativnih postopkov težko prijavljajo na javne razpise.

Tako mala podjetja ne uspejo »dobiti« javnih naročil kot izbrani ponudniki, čeprav so na koncu vendarle tisti, ki so ključni – dejanski izvajalec, a »le« kot podizvajalec. Sedanja javna naročila jih tako praviloma »postavljajo zgolj« na mesto podizvajalcev.

Ali so pristojni organi že kdaj naredili analize o tem:

- kolikšen del javnih naročil je narejen pretežno s podizvajalci;
- koliko je tistih izbranih ponudnikov, ki ni bilo sposobno izvesti nobenega dela v javnem naročilu brez podizvajalcev?
- Torej, kolikšen delež je bilo izbranih ponudnikov, ki so bili zgolj t.i. inženiring?

Pri tem pa si bodo ta t.i. inženiring podjetja lahko takšna javna naročila/objekte/dela pisala v svojo referenčno listo za potrebe naslednjih javnih naročil, podizvajalci pa ne, ker javni naročniki sestavijo pogoje in kriterije razpisanega javnega naročila na takšen način.

Želimo si enakopravnosti, da bodo sestavljavci javnega razpisa že pri določitvi kriterijev in izpolnjevanju obveznosti omogočili, da bodo tudi mala podjetja lahko enakovredno konkurirala na javnih naročilih in ne bodo zaradi svoje majhnosti prikrajšana pri izbiri.

47. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti

Prepogosto so zahteve in pogoji v razpisni dokumentaciji prezahtevni, da bi lahko mikro in mala podjetja sploh konkurirala. Kljub uradni statistiki o udeležbi mikro in malih podjetij v postopkih oddaje javnih naročil v Republiki Sloveniji so za mnoge obrtnike javna naročila nedostopna. Izpostaviti velja, da obrtniki pogosto ne razpolagajo s pravnim znanjem, ki je potrebno, da se nezakonita določila razpisne dokumentacije razveljavi.

Predlagamo, da država naročnike jasno napoti na določitev zahtev razpisne dokumentacije, ki bodo realne in prilagojene predmetu javnega naročila, pri čemer naj se vsi nepotrebni pogoji ne določajo več, saj ne pripomorejo h konkurenčnosti, pač pa le odpirajo vrata srednjim in velikim podjetjem. V ta namen naj se s strani Ministrstva za finance ustanovi organ oziroma služba, ki bo skrbela za pregled in zakonitost vsebine razpisne dokumentacije in naročnika opozarjal na nepotrebne in diskriminatorne zahteve.

48. Prosto sklepanje aneksov

Glede na posamezna tolmačenja novega ZJN-3 naj bi bila največja novost zakona dopustnost sprememb pogodbe brez predhodne izvedbe postopka oddaje javnega naročila.

Če je do ZJN-3 veljalo, da je treba za praktično vsak aneks izvesti postopek s pogajanjem brez objave, po novem po tem tolmačenju naj ne bi bilo več tako. Mogoče bo skleniti anekse za dodatna dela (ali dobave blaga) ali za nepredvidena, nujna dela vse do višine 30 odstotkov pogodbene vrednosti, medtem ko revizije ali opcije pogodb (na primer zaradi usklajevanja z inflacijo ali recimo potrebnih prilagoditev opreme zaradi tehničnih težav, ki se pojavijo med obratovanjem ali vzdrževanjem) vrednostno sploh niso omejene.

"Zakon dopušča, da se potrebe po na primer dodatnih, nujnih delih zlahka naročijo, kar je vsekakor dobrodošlo. Vendar pa naj pri tem velja tako kot za vsako dobro stvar: uživati jo je treba zmerno, še posebej če pri uživanju trošiš naš skupen denar..."

Gre za razumevanje, ki nikakor ni v skladu z vsemi dosedanjimi opozorili gospodarstva, da je ravno možnost neomejenega sklepanja aneksov ena izmed naj negospodarnejših ravnanj v javnih naročilih, vir diskriminatornosti in zlorab sistema javnih naročil. In gre za razumevanje, ki je v nasprotju z obljubami in zagotovili pristojnih organov, da se bo to področje uredilo in omejilo zlorabe s sklepanjem aneksov.

Potrebno je takojšnja ureditev področja možnosti sklepanja aneksov, ki ne bo omogočala ravnanja javnih naročnikov v skladu z zgornjim tolmačenjem posameznikov.

49. Izdelava standardiziranih popisov del

Potrebna je čim prejšnja izdelava standardiziranih popisov del, projektantskih izmer in ocene realnih tržnih cen po posameznih postavkah, zlasti v gradbeništvu, ki bodo v pomoč (temelj) javnim naročnikom pri izdelavi kvalitetne razpisne dokumentacije, vključno z oblikovanjem korektne ocenjene vrednosti javnega naročila (tako kot je to urejeno npr. v Avstriji in Nemčiji).

Ocenjena vrednost javnega naročila, še zlasti pri gradnjah, je bistvenega pomena kot informacija ponudnikom pri oblikovanju ponudbene cene in mora temeljiti na stroki in temeljnih načelih javnega naročanja, ki določajo, da morajo gospodarski subjekti izpolnjevati veljavne obveznosti na področju okoljskega, socialnega in delovnega prava, ki so določene v pravu EU in nacionalnem pravu in tudi določila kolektivnih pogodb ter socialnih in okoljskih konvencij.

Čim bolj realno ocenjeni stroški predmeta javnega naročila so temelj za čim bolj realno ocenjeno vrednost javnega naročila, ki je temelj za njegovo pravilno in kvalitetno izvedbo. Na ta način pridemo tudi do lažjega prepoznavanja nerealno nizkih ponudb in njihovega izločanja, ki niso v skladu s strokovnim in kvalitetnim pristopom k izvedbi del, ter povzročajo škodo tako naročnikom kot tudi izvajalcem. Le tako bo javno naročilo tudi kvalitetno izvedeno in s tem na koncu tudi ekonomsko najugodnejše.

Zahteve za spremembo Zakona o gospodarskih družbah

50. Spregled pravne osebnosti; pogoji za odgovornost družbenikov za obveznosti družbe

Zakon o gospodarskih družbah v 8. členu določa, da so za obveznosti družbe odgovorni tudi njeni družbeniki, če so na primer družbo kot pravno osebo zlorabili z namenom oškodovanja njenih ali svojih upnikov. Žal pa ugotavljamo, da gre za mrtvo črko na papirju, kar nedvoumno potrjuje tudi obstoječa pravna praksa, iz katere izhaja, da je dokazovanje spregleda pravne osebnosti na podlagi 8. člena Zakona o gospodarskih družbah izredno težavno in za upnike praktično nemogoče. Upniki namreč praviloma nimajo vpogleda v poslovanje oziroma finančno in knjigovodsko dokumentacijo dolžnika - gospodarske družbe, ne razpolagajo z listinami zlorabljene družbe, zato v sodnem postopku tudi izredno težko dokažejo predpostavke za spregled pravne osebnosti.

Institut spregleda pravne osebnosti je potrebno spremeniti tako, da v praksi ne bo več mrtva črka na papirju in da bodo v praksi sodišča lahko dosodila spregled pravne osebnosti, seveda v utemeljenih primerih.

51. Napačna, preohlapna ali površna registracija sedeža povzroča zmedo na trgu - sedež podjetja mora vključevati tudi ulico in hišno številko

Obstoječa zakonodaja in njeno izvajanje omogočata registracijo podjetij na poslovnih naslovih, kjer dejansko ne poslujejo, kjer tudi ne deluje poslovodstvo, torej podjetja na registriranem poslovnem naslovu ni. Morda je tam poštni nabiralnik ali pa še ta ne. Gre za množico takšnih podjetij v Sloveniji. Tako je lahko na posameznih naslovih fiktivno registriranih več podjetij, kjer dejansko ne poslujejo. Nekatera podjetja verjetno registrirane dejavnosti sploh ne opravljajo in se ukvarjajo s čim drugim. Druga pa dejavnost opravljajo, a drugje, kot je registriran poslovni naslov. Ker pa za slednja ni možno ugotoviti ne kje in ne kako poslujejo, njihov nadzor ni možen. Takšno delovanje velikokrat med drugim pomeni nelojalno konkurenco podjetjem, ki delujejo zakonito, transparentno in izvajajo redne investicije za izpolnjevanje za to potrebnih pogojev.

Veljavni Zakon o gospodarskih družbah in registrska zakonodaja navedeno omogočata. Zakon o gospodarskih družbah namreč le za sedež, ki predstavlja le KRAJ in ne tudi dejanski naslov, določa, da je za sedež mogoče določiti le kraj, kjer družba opravlja dejavnost, ali kjer se v glavnem vodijo njeni posli ali kjer deluje poslovodstvo družbe.

Kaj pa neposredni naslov podjetja, to je ulica in hišna številka v tem kraju? Zakon o sodnem registru to opredeljuje kot »poslovni naslov«, vendar pa za poslovni naslov nobena zakonodaja ne določa, vključno ne Zakon o gospodarskih družbah, da je to lahko le naslov, kjer družba opravlja dejavnost, ali kjer se v glavnem vodijo njeni posli, ali kjer deluje poslovodstvo družbe.

Še več: tudi če podjetje kot svoj sedež določi poleg kraja še ulico in hišno številko, bo računalniški program pri registraciji pravne osebe zapisal pri kategoriji sedež le priglašeni KRAJ, ulico in hišno številko pa vpisal pod kategorijo poslovni naslov. Računalniški program torej že sam razdeli sedež na dve enoti: sedež in poslovni naslov. Kar pa po naši oceni ni ustrezno.

Obstoječe pravno in dejansko stanje tako povzroča zmedo na trgu, zato predlagamo, da se čim prej zagotovi, da bodo vsa podjetja imela kot sedež družbe registriran ne samo kraj, temveč tudi naslov z ulico in hišno številko, kjer družba dejansko posluje ali kjer se v glavnem vodijo njeni posli ali kjer deluje poslovodstvo družbe.

Da pa »vrnitev« poslovnega naslova nazaj v kategorijo SEDEŽ poslovnega subjekta, ne bo povzročila dodatna bremena (stroške) v primeru spreminjanja naslova poslovanja v istem kraju, pa naj se v zakon zapiše, da sprememba naslova v istem kraju sedeža, ne pomeni sprememba akta o ustanovitvi družbe oziroma statuta pri delniški družbi.

52. Prevzem podjetja ter vpis lastnine v javni register

Samostojni podjetnik je fizična oseba (3. člen Zakona o gospodarskih družbah). Pri prenosu podjetja, samostojnega podjetnika, posebej če gre za transportno podjetje, se vzpostavlja praksa, da registracijski organi v evidenco lastništva motornih vozil, vpišejo samostojnega podjetnika in ne fizične osebe. Takšni vpisi se opravljajo na osnovi navodila ministrstva, pristojnega za promet. To ravnanje je neskladno s stališčem Vrhovnega sodišča RS, ki je že pred več leti opozorilo, da v primeru nakupa nepremičnine, ki jo izvrši samostojni podjetnik, ni mogoč vpis samostojnega podjetnika v zemljiško knjigo. Poudarilo je, da je lastnik te nepremičnine fizična oseba. Jasno je, da takšno stališče velja za vsak vpis lastništva v javne registre, saj je samostojni podjetnik fizična oseba.

Ker nepravilen vpis lahko podjetniku povzroča številne težave, zahtevamo da se tudi pri prepisu lastništva vozil upošteva določba Zakona o gospodarskih družbah in stališče Vrhovnega sodišča RS.

53. Spremeniti definicijo socialnega podjetništva

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je pripravilo osnutek sprememb Zakona o socialnem podjetništvu. Bistvena sprememba je, da predlog zakona uvaja novo definicijo socialnega podjetništva ter omogoča izvajanje socialnega podjetništva na vseh področjih gospodarskih aktivnosti. Sprememba zakona torej odpravlja tip A in B socialnih podjetij.

Na OZS se ne strinjamo z novo definicijo socialnega podjetništva, ki po predlogu zakona določa, da se dejavnosti socialnega podjetništva opravljajo na področju vseh gospodarskih dejavnosti. Predlagamo, da se spremembe Zakona o socialnem podjetništvu definirajo tako, da se dejavnosti socialnega podjetništva lahko opravljajo samo v določenih dejavnostih in sicer na področjih socialnega varstva, družinskega varstva, varstva zdravja ter varstva invalidov, zagotavljanja socialne vključenosti (kot v veljavni Uredbi o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva), saj so te dejavnosti najbolj ciljne ter izkazujejo javno koristni ter socialni značaj.

Glede na to, da je v predlogu zakona predvideno, da bodo socialna podjetja lahko delovala na vseh področjih gospodarskih aktivnosti, ne podpiramo dodatnih olajšav in spodbud, ki bi socialna podjetja postavila v privilegiran položaj nasproti klasičnim podjetjem. Pri definiciji socialnega podjetja bi posebej radi opozorili na invalidska podjetja in določitve olajšav in spodbud za izvajanje dejavnosti socialnega podjetništva, na zakon, ki že ureja področje invalidskih podjetij, to je Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov ter Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov. Ta zakon že opredeljuje določene olajšave za invalidska podjetja.

Prav tako predlagamo, da se člen, ki omogoča gospodarskim podjetjem, da ustanovijo socialno podjetje, črta. Prepričani smo, da mora gospodarska družba delovati po principih tržne ekonomije, zato z ustanovitvijo socialnega podjetja oziroma prenosa dela podjetja ali dejavnosti na socialno podjetje, ne more podaljševati agonije v primeru neuspešnega poslovanja.

III. DELOVNA RAZMERJA, POKOJNINSKI in ZDRAVSTVENI SISTEM

54. Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev

Čeprav že Ustava RS v 2. členu določa, da je Slovenija pravna in socialna država, pa na žalost vse prepogosto ugotavljamo, da je teorija eno, praksa pa drugo, saj so pri uveljavljanju določenih socialnih pravic samostojni podjetniki še vedno v neenakopravnem položaju, čeprav plačujejo namenske prispevke za socialno varnost na načeloma enak način in po enakih prispevnih stopnjah kot ostale kategorije zavarovancev.

Predpisi, na podlagi katerih se uveljavlja socialna varnost tako zaposlenih kot tudi tistih, ki so zavarovani na podlagi opravljanja dejavnosti ali kaki drugi podlagi, naj upoštevajo specifično posameznih kategorij zavarovancev, toda osnovna rešitev mora zagotavljati socialno varnost vsem zavarovancem, ne glede na to, ali so zavarovani iz naslova delovnega razmerja, iz naslova opravljanja dejavnosti ali kako drugače. Ravno z namenom uveljavljanja določenih socialnih pravic ob nastopu dogodka za katerega so zavarovani, zavarovanci namreč plačujejo namenske prispevke, ki imajo obligatoren in ne prostovoljen značaj. V nadaljevanju navajamo nekaj takih primerov neenakosti zavarovancev:

- **Samozaposlenim ne pripada nadomestilo »plače« za dan, ko ti prostovoljno darujejo kri**, kot to preko refundacije v breme zdravstvenega zavarovanja velja za delavce. Izhajati je namreč treba iz namena, da se širi osveščenost o pozitivnem pomenu brezplačnega darovanja krvi, zato bi morali biti na enak način obravnavani vsi darovalci, ne glede na to na kakšni podlagi so zavarovani. Ker podjetnik na dan, ko daruje kri, ne more ustvarjati dohodkov, naj mu ZZZS povrne sorazmeren denarni znesek glede na zavarovalno osnovo, od katere plačuje prispevke, prav tako naj mu ZZZS pokrije sorazmeren znesek prispevkov.
- **Zakonska ureditev recidiva**, ki velja po delovnopravni zakonodaji le za delavce, mora veljati smiselno tudi za samozaposlene. V kolikor gre za dve ali več zaporednih odsotnosti z dela do 30 delovnih dni zaradi iste bolezni ali poškodbe pri delu, prekinitvev med eno in drugo odsotnostjo pa v posameznem primeru traja manj kot 10 delovnih dni, mora breme nadomestila za dneve bolniškega staleža v obdobju druge odsotnosti prevzeti zdravstveno zavarovanje.
- Delodajalec je delno **oproščen plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za starejše delavce**, skladno s 156. členom ZPIZ-2. Ker je posegel v to pravico Zakon o interventnem ukrepu na področju trga dela (ZIUPTD), ki je derogiral 156. člen ZPIZ-2 za obdobje do 31.12.2017, zahtevamo, da se ta določba Zakona o interventnem ukrepu na področju trga dela (ZIUPTD) spremeni tako, da bodo delodajalci tudi v obdobju do 31.12.2017 oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za starejše delavce. Smiselno enaka oprostitev bi morala veljati tudi za starejše podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja iz naslova opravljanja dejavnosti, torej kot samozaposleni.
- **Izenačitev osnove za obračun prispevkov za socialno varnost v času bolniške odsotnosti do 30 dni pri nosilcih samostojne dejavnosti z osnovo, od katere se**

ti prispevki obračunavajo pri zaposlenih. Nujno je potrebno ponovno uvesti rešitev na področju obračunavanja prispevkov za socialno varnost nosilcev samostojne dejavnosti, ki se nanaša na osnovo za obračun teh prispevkov v času njihove bolniške odsotnosti, ki traja manj kot 30 delovnih dni. V preteklosti je že bila uzakonjena in nato ukinjena rešitev, da se prispevki za socialno varnost v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni, ki bremenijo nosilca dejavnosti, obračunajo od zavarovalne osnove, ki je skladno z vrsto bolniške odsotnosti in njene dolžine **nižja za določen odstotek**. Rešitev je bila izenačena z načinom, ki še danes velja za zaposlene v delovnem razmerju (npr. 80 %, 70 % ipd.). Nezaslišano je, da mora nosilec samostojne dejavnosti v času svoje bolniške odsotnosti obračunavati prispevke od polne 100 odstotne zavarovalne osnove. Če bi bil kot lastnik družbe v delovnem razmerju v svoji družbi, bi bili v času njegove bolniške odsotnosti njegovi prispevki za socialno varnost obračunani od osnove, ki bi bila nižja za določen odstotek odbitka. Sedanja ureditev, na podlagi katere je nosilec samostojne dejavnosti dolžan v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni v njegovo breme, plačevati celotne prispevke za socialno varnost od osnove, ki bi jo dosegel, če bi delal, je tudi protiustavna, saj ni utemeljenih razlogov za različno obravnavo obeh skupin zavezancev. Zahtevamo, da se odbitek od osnove za obračun prispevkov za socialno varnost v času bolniške odsotnosti, ki bremeni nosilca dejavnosti izenači z načinom obračuna teh prispevkov pri zaposlenih v prvih 30 delovnih dneh njihove odsotnosti z dela.

55. Spremembe delovnopravne zakonodaje

Delovna zakonodaja še vedno ne rešuje temeljnih problemov prejšnje toge zakonodaje, kot so dodatek na skupno delovno dobo, izvzem časa za malico iz plačanega delovnega časa, prevoz na delo. Ponavljamo predlog ureditve, ki je sprejet v primerljivih evropskih državah, da bi trije dnevi zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe izven dela šli v breme delavca (t.i. čakalni dnevi), nadomestilo plače v breme delodajalca, ko je delavec v bolniškem staležu, naj se skrajša iz 30 delovnih dni na 20 delovnih dni, določitev maksimalnega dopusta tudi za javni sektor, črtanje pravice do odpravnine ob upokojitvi, v času bolniškega staleža ali porodniškega dopusta naj regres ne bremeni delodajalca, ampak institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače, zastaralni rok terjatev iz delovnega razmerja naj se določi na 2 leti. Predlagamo tudi, da se postopki odpovedi pogodb o zaposlitvi poenostavijo tudi iz vsebinskega vidika in se uzakoni odpoved pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca brez navedbe razloga.

Uzakoniti kaže možnost opravljanja začasnega oziroma občasnega dela, kot je obstajal po Zakonu o delovnih razmerjih, veljavnem do konca 2002 in sicer tudi za dela iz redne dejavnosti delodajalca in to ne glede na obstoj elementov delovnega razmerja. Takšno delo bi bilo limitirano z določenim številom ur na mesečnem nivoju, podobno kot je to pri pogodbi o začasnem delu upokojencev. Predlagamo torej neko specialno pogodbo civilnega prava (sui generis), ki bi prišla v poštev tudi za druge osebe. Delodajalci običajno že poznajo takšne osebe, ki bi bile ustrezne za vključitev v njihov delovni proces, pogosto so celo že zaposlene drugje in ponavadi niti ne v konkurenčni dejavnosti. To bi delodajalcem omogočilo večjo fleksibilnost dela v primerih nepričakovane odsotnosti delavca zaradi morebitne bolniške ali kakšnega drugega razloga, ko se mora delovni proces nemoteno odvijati naprej zaradi dokončanja dogovorjenih del.

Dejstvo namreč je, da z delom študentov preko napotnice študentskega servisa, z delom upokojencev preko pogodbe o začasnem ali občasnem delu upokojencev, kakor tudi z dopolnilnim delom skladno z 147. členom ZDR-1 ter v nekaterih primerih z avtorsko in

podjemno pogodbo, delodajalci ne morejo spraviti v legalni okvir vseh možnih oziroma željenih oblik zaposlovanja. V primeru sprejetja takega predloga bi odpadli tudi številni dvomi, ki pogosto generirajo sodne spore in sicer predvsem o tem ali je podjemna ali kaka druga pogodba civilnega prava zakonita ali ne, saj imajo inšpektorji veliko diskrecijsko pravico, na podlagi katere vse prepogosto enaka dejanska stanja različno razlagajo.

Ukrepi: Sprememba Zakona o delovnih razmerjih

56. Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja

Delodajalci, obrtniki in podjetniki imajo tudi v obdobju, ko se sicer kažejo prvi znaki gospodarskega okrevanja, vendar so potrebe po zaposlovanju še daleč od ravni kot je bila pred krizo, probleme pri pridobivanju ustrezno kvalificiranih delavcev in njihovem hitrem vključevanju v delovni proces. Delodajalci se morajo hitro odzivati na spremembe na trgu in temu mora slediti tudi politika zaposlovanja, zato zahtevamo hitre postopke Zavoda RS za zaposlovanje pri vključevanju brezposelnih oseb na trg dela in več aktivnosti namenjenih delodajalcem.

Ugotavljamo, da se strukturno neskladje med prijavljenimi brezposelnimi osebami pri Zavodu RS za zaposlovanje in potrebami delodajalcev še povečuje, zato je potrebno pripraviti in v katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja vključiti nove ukrepe, ki bi pomagali k hitri prilagoditvi nezaposlenih na potrebe trga dela. Postopke zaposlovanja preko ukrepov zavoda je potrebno poenostaviti in v sodelovanju z zbornicami in delodajalskimi združenji, nuditi delodajalcem pomoč pri prijavi.

Pisarne za delodajalce na posameznih območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje so se pokazale kot dobrodošla in zelo dobra pomoč delodajalcem. Delo pisarn za delodajalce je potrebno učinkovito vzpostaviti na vseh območnih enotah zavoda, tako da bo pomoč delodajalcem dostopna v enaki meri na celotnem ozemlju Slovenije. Delo pisarn za delodajalce mora temeljiti na tesnem kontaktu delodajalca in svetovalca na zavodu, ki bo, na željo delodajalca, skupaj z njim pripravil načrt zaposlovanja in izvedel zaposlitev. Tako bo izbor delavca hitrejši in učinkovitejši, saj bo zaradi jasno izraženih in upoštevanih potreb delodajalca cilj zaposlitve brezposelne osebe hitrejši in lažje dosegljiv.

Ukrepe aktivne politike zaposlovanja je potrebno pripraviti in izvajati z namenom, da se delujočim podjetjem, predvsem mikro, malim in srednjim podjetjem, ki so potencialni zaposlovalci omogoči lažja in hitrejša pot do novih zaposlitev.

Ukrepe za samozaposlitev, ki so se izkazali za pozitivne je potrebno nadgraditi z boljšo pripravo bodočih podjetnikov na razmere na trgu s podjetniškimi znanji ter razmisliti o spremljanju in pomoči novemu samozaposlenemu v prvem letu poslovanja. Priprave na samozaposlitev je potrebno povezati z ukrepi namenjenimi dokvalifikaciji in prekvalifikaciji brezposelnih oseb.

Program praktičnega usposabljanja je potrebno prilagoditi obrtnikom in podjetnikom, prijave na javno povabilo pa poenostaviti in nuditi obrtnikom in podjetnikom pomoč pri oddaji vloge na javno povabilo.

Med ukrepi aktivne politike zaposlovanja mora biti aktivnost oziroma program, ki bo zajel mlade, ki so končali srednje strokovno izobraževanje ali pridobili visokošolsko izobrazbo, pa jim to ni dalo znanj, ki bi omogočala takojšen nastop dela v obrti in podjetništvu. Za obdobje, ko bi delodajalec imel stroške z njegovim dodatnim usposabljanjem in mladi zaposleni ne

dosega predvidenih delovnih rezultatov, bi moral ta ukrep subvencionirati tako delovno mesto, na primer za obdobje treh do šest mesecev.

Nabor nacionalnih poklicnih kvalifikacij mora biti močnejše povezan s potrebami trga dela. V postopek kreiranja NPK in nabora znanj in kompetenc, ki so potrebne za posamezen NPK je potrebno vključiti obrtnike in podjetnike. Postopek verifikacije novih nacionalnih poklicnih kvalifikacij, povezanih s potrebami trga dela, mora biti hitrejši.

Odpraviti je treba ovire pri prenosu pravic iz ukrepov aktivne politike zaposlovanja v primerih pri prenosu dejavnosti na pravnega naslednika in tako zagotoviti nemoteno in celovito realizacijo subvencije za zaposlitev delavca, upoštevajoč pri tem kontinuiteto, ki velja na davčnem in delovnopravnem področju.

Predlagamo tudi uvedbo možnosti občasnega in kratkotrajnega dela brezposelnih oseb, v podobni obliki kot je bilo predlagano v na referendumu padlem »zakonu o malem delu«. Za brezposelne bi občasno in kratkotrajno delo pomenil njihov ponoven vstop na trg dela, ohranjanje stika z delom, pridobivanje veščin in povečano zmožnost ponovne zaposlitve ter omogočil brezposelni osebi, da se dokaže pri posameznem delodajalcu, ki je potencialni zaposlovalec. Delodajalci pa bi na preprost, učinkovit in zakonit način zapolnili vrzeli, ko imajo potrebo pa občasnem in kratkotrajnem delu.

Nadalje predlagamo uvedbo možnosti, po kateri bi delodajalci za zaposlene v dejavnostih, ki so sezonskega značaja, lahko letno za do štiri mesece začasno prijavili delavce na Zavod RS za zaposlovanje s pravico do denarnega nadomestilo (takšen način poznajo v Avstriji), po poteku tega obdobja pa bi delavce ponovno zaposlili.

Zakon o urejanju trga dela omogoča socialnim partnerjem, združenjem delodajalcev, zbornicam in sindikatom ustanovitev fundacij za izboljšanje zaposlitvenih možnosti. Fundacije so namenjene izboljšanju zaposlitvenih možnosti zaposlenih in s tem preprečitvi prehoda v brezposelnost, delodajalcu pa omogočajo kvalitetno usposobljene delavce. Potrebno je tesno sodelovanje in pomoč ministrstva, pristojnega za delo, pri pripravi podlag za ustanovitev fundacij in podlag za sodelovanje z Zavodom RS za zaposlovanje, ki pripravlja predlog programa aktivne politike zaposlovanja, v katerem tudi predlaga višino sredstev za posamezno področje.

Ukrep: Sprememba ukrepov Aktivne politike zaposlovanja in sprememba Zakona o urejanju trga dela

POKOJNINSKI SISTEM

Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

57. Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

Nesmiselno je postavljati zahtevo, da mora obrtnik oziroma podjetnik svojo dejavnost kot s.p. zapreti, če hoče uveljaviti polno pokojnino, kar je še posebej nepotrebno v kolikor ima zaposlene delavce, ki jim na ta način zagotavlja tudi socialno eksistenco in zanje odreja ustrezne prispevke v blagajne javnih zavodov.

Tako ministrstvo, pristojno za delo kot tudi druge inštitucije večkrat izpostavljajo in nagovarjajo starejše, da je treba ohraniti aktivnost v čim višji starosti. Zaželeno bi moralo biti, da se ta aktivnost pozna tudi v materialnem smislu. Novela Zakona o urejanju trga dela je to omogočila

upokojemcem, ki v odvisnem razmerju lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino zaslužijo do 6.356,79 evrov. Podobno je brez škodljivega vpliva na pokojnino moč opravljati funkcijo prokurista ali direktorja na podlagi civilnopravne pogodbe o poslovanju in to ne glede na višino zneska (po starem ZPIZ-1 je veljala omejitev do minimalne plače), prav tako tudi intelektualci preko avtorskih pogodb lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino prejemajo honorarje in to brez limita, podobno pa je tudi z zaslužki upokojencev na podlagi podjetniških pogodb. Večina zavarovancev namreč pokojnino razume kot pravico, ki jim pripada, ker so v ta namen 40 let oziroma ženske do izteka prehodnega obdobja leta 2018, malo krajše obdobje, plačevali namensko prispevke.

Glede na navedeno predlagamo pripravo takšne sistemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojenim podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere v izogib očitkom o nelojalni konkurenci plačujejo še naprej predpisane dajatve, tako davke kot prispevke.

Rezultat take rešitve bo več sredstev v proračunu, več davkov iz naslova dohodnine, DDV, več prispevkov za ZPIZ in ostale institucije, večja bo socialna varnost upokojencev, večje bo njihovo zadovoljstvo, ko bodo videli, da lahko sami še vedno koristno in aktivno soustvarjajo tudi v starosti, manj bo sive ekonomije, in obratno.

Smiselno enako naj velja tudi za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe. Iskanje rešitve za ohranitev polne pokojnine na način, da družbenik postane prokurist, poslovodno funkcijo pa prenese na kako drugo osebo nima kake posebne dodane vrednosti, ampak predstavlja nepotrebno administrativno in finančno breme.

Četudi je novela ZPIZ-2B razširila institut delne upokojitve na način, da je možno uveljaviti tri četrtine pokojnine in plačevati iz naslova nadaljnjega opravljanja dejavnosti zgolj četrtino prispevkov, takšna zakonska rešitev ne zadovoljuje pričakovanj naših članov, ki želijo imeti polno pokojnino. Zaradi tega je OZS pripravila zahtevo za oceno ustavnosti, ki so jo na Ustavno sodišče RS formalno vložili opozicijski poslanci in predstavnik narodne skupnosti.

58. Začasna premostitev likvidnostnih težav

Skladno z odločbo Ustavnega sodišča RS, je ZPIZ-2 uzakonil ureditev, da ni več možen odpis ali delni odpis kot tudi ne odlog ali obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Medtem, ko se z ukinitvijo možnosti odpisa načeloma strinjamo, smo še posebej slednji dve možnosti ocenjevali kot logični in ustrezni, saj sta marsikateremu gospodarskemu subjektu, ki se je znašel v začasni likvidnostni težavi, omogočili izhod iz zagate in rešitev pred propadom podjetja. Glede na to, da takšna nova ureditev ni prinesla pričakovanih rezultatov glede zvišanja odstotka pobranih prispevkov, se bomo zavzemali za preučitev možnosti ponovne uvedbe odloga in obročnega plačila prispevkov. Tudi plačilo z zamikom ali na obroke, pomeni korektno izpolnitev naloženih obveznosti, saj se pri tem zaračunajo zakonite zamudne obresti in posledično de facto nihče ne bi bil oškodovan.

59. Poenostavitev postopka ugotavljanja možnosti pre zaposlitve delavca na drugo ustrezno delovno mesto

V primerih, ko je delavec v invalidskem postopku, naj se v sodelovanju z delodajalcem že v obravnavi pred invalidsko komisijo ZPIZ-a, v sestavo katere naj se vključi tudi predstavnik Zavoda RS za zaposlovanje, ugotavlja možnost prerazporeditve delavca na drugo delovno

mesto, upoštevajoč pri tem tako specifično delovnega procesa delodajalca kot tudi zdravstvene oziroma delovne omejitve delavca. S tem bi odpadli dolgi postopki pred 5-člansko komisijo ministrstva, pristojnega za delo, ki podaja mnenje o dopustnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu, pri čemer to mnenje temelji ravno na ugotavljanju možnosti ali delodajalec odločbo ZPIZ-a o prerazporeditvi delavca na drugo delovno mesto sploh lahko realizira ali ne. V praksi se v večini primerov, ki pridejo pred to komisijo ugotovi, da prerazporeditev delavca na drugo delovno mesto ni možna, zato se običajno tudi poda soglasje za odpoved pogodbe o zaposlitvi. To pomeni, da se posamezni postopek v primeru, ko pri delodajalcu ni ustreznega delovnega mesta za invalida konča z nekajmesečno zamudo, ki pa finančno bremeni predvsem delodajalca.

60. Obdobja vključitve v prostovoljno zavarovanje v času veljavnosti starega zakona ZPIZ-1 naj se razlaga po pomenu takrat veljavnih izrazov

Po starem pokojninskem zakonu ZPIZ-1 je prostovoljno zavarovanje predstavljalo delovno dobo, kar je ob zadostni starosti zavarovanca omogočalo starostno upokojitev brez odbitkov, torej le v odvisnosti od dopolnjene pokojninske dobe. Po novem zakonu ZPIZ-2 predstavlja prostovoljno zavarovanje pokojninsko dobo okvalificirano kot dokup, zaradi česar na ta način zavarovanec dopolni pogoje le za predčasno upokojitev. Glavna negativna vidika predčasne upokojitve sta v tem, da zahtevane upokojitvene starosti kot velja v posameznem letu ni moč zniževati niti na račun dela pred 18. letom, niti na račun otrok ali JLA, zavarovanec pa je ob tem deležen še malusov pri odmeri pokojnine in sicer v višini 0,3 % za vsak manjkajoči mesec med dejansko starostjo zavarovanca, ki se predčasno upokojuje in med t.i. »polno starostjo«, ki bo po preteku prehodnega obdobja znašala 65 let tako za moške kot tudi za ženske. Na ta način se nekateri upokojijo celo z 18 % odbitki oziroma malusi, ki so trajne narave.

V kolikor bi taka opredelitev prostovoljnega zavarovanja, ki bi bila izenačena z dokupljeno dobo veljala le od uveljavitve novega ZPIZ-2 naprej, torej od 1.1.2013 dalje bi bilo to popolnoma korektno in sprejemljivo tudi za vsakega posameznega zavarovanca, saj bi mu bilo že ob vključitvi v tovrstno zavarovanje znano kakšne pravice lahko pričakuje iz tega naslova.

Glavni problem vidimo v tem, da takšna opredelitev prostovoljnega zavarovanja velja tudi za nazaj, torej iz časa veljavnosti starega zakona ZPIZ-1. S takim načinom retroaktivne prekvalifikacije obdobja prostovoljnega zavarovanja, ki povzroča kasnejšo upokojitev kot pogosto tudi upokojitev s trajnimi malusi, se nikakor ne krepi zaupanje v pravno državo.

Predmetna problematika na pobudo sindikatov že skoraj 3 leta čaka na obravnavo pred Ustavnim sodiščem RS, ki kljub številnim urgencam, med katerimi je tudi urgencia OZS, ni zmožno opraviti svojega poslanstva, saj se očitno ne zaveda škodljivih finančnih posledic številnih zavarovancev.

61. Sklad obrtnikov in podjetnikov

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve, invalide in enake možnosti je predlagalo, državni zbor pa sprejel Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1,) s katerim je praktično ukinil financiranje upokojenih članov Sklada obrtnikov in podjetnikov (SOP). Po mnenju države, obrtniki, ki so, namesto države, v prejšnjem sistemu financirali stroške pokojnin iz sistema izvzetih obrtnikov, niso upravičeni do povrnitve teh stroškov. Po mnenju OZS in SOP pa je to neustavno in zato bo SOP sprožil pobudo za presojo ustavnosti.

Člani SOP so najprej namesto države prevzeli reševanje krivice, ki se je dogajala obrtnikom in s tem reševali socialno problematiko ljudi. V 90-ih letih, ko je to postalo mogoče, so člani SOP začeli samosanacijo z zniževanjem pokojnin in drugih pravic in bistveno zmanjšali potencialne obveznosti države. Država pa vse konstruktivne aktivnosti SOP zavrača, ne ozira se na izgubljene sodbe in problematiko obravnava z vidika trenutnega političnega interesa.

OZS meni, da je takšna nenačelna politika odgovorna, da država po tekočem traku izgublja različne sodne spore, vedno bolj zadolžuje državo in vedno bolj obremenjuje davkoplačevalce. OZS poziva pristojno ministrstvo, da vodi dolgoročno načelno in pravično politiko, ker bo le na ta način lahko dolgoročno stabilizirala zadolževanje. Izgubljeni sodni spori kažejo, da so naknadni stroški države bistveno višji kot tekoči prihranek. V tem smislu OZS poziva pristojno ministrstvo, da ponovno preuči problematiko SOP in zagotovi refundacijo pokojnin, kot je bila uzakonjena v starem ZPFOPIZ, tekoči prihranek pa uredi z znižanjem obračunanih stroškov za izplačila pokojnin.

Ukrep: Sprememba Zakona o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja

62. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje

Delodajalec, ki je zavezanec h kvoti, pa jo ne izpolni, ker nima dovolj zaposlenih invalidov, mora za vsakega invalida, ki bi ga moral zaposliti za izpolnitev predpisane kvote, v Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad Republike Slovenije plačati prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70 odstotkov minimalne plače ali skleniti pogodbo o poslovnem sodelovanju z invalidskim podjetjem kot nadomestno izpolnitev kvote.

Upoštevajoč zakonsko terminologijo v 62. členu Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in 6. členu Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, lahko delodajalec izpolni kvoto le s tistimi zaposlenimi invalidi, ki jih je prijavil v zavarovanje v skladu z Navodilom za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide. To pomeni, da delodajalci, četudi imajo dovolj zaposlenih invalidov, ne morejo uveljavljati njihovega vštevanja v zahtevano kvoto, če jih nimajo prijavljene na ZZZS kot invalide v skladu z navodilom. Na ta način se takšni delodajalci obravnavajo na popolnoma enak način kot delodajalci, ki sploh nimajo zaposlenih invalidov, kar je popolnoma nesprejemljivo.

Spregled takšne formalne dolžnosti delodajalca, bi lahko predstavljal kvečjemu podlago za izrek manjše globe, vsekakor pa delodajalca v takem primeru ne bi smeli obravnavati kot zavezanca, ki ni izpolnil kvote. V dobi informacijske tehnologije bi morale javne inštitucije kot npr. ZPIZ, ZZZS, FURS in Sklad, z medsebojno izmenjavo informacij poskrbeti za pravilno in popolno ugotovitev dejanskega stanja in si po uradni dolžnosti izmenjevati relevantne podatke tudi o zaposlenih invalidih, delodajalca pa v smislu prijazne javne uprave pravočasno opozoriti na morebitne formalne spreglede.

63. Ukinitev obligacije zaposlovanja invalidov za prevoznike in druge dejavnosti

Predlagamo spremembo Uredbe o kvotnem zaposlovanju invalidov, da obligacija zaposlovanja invalidov ni predpisana za prevoznike in tiste dejavnosti, kjer invalidi ne morejo opravljati dela, saj le ti ne morejo varno izvajati prevoza blaga in potnikov v cestnem prometu

ter opravljati drugih dejavnosti (gradbeništvo, krovstvo, gostinstvo, frizerstvo, grafična dejavnost ipd.).

Slovenski cestni prevozniki se na enotnem transportnem trgu ne trudijo obdržati samo sedanji obseg prevozov, temveč ga želijo tudi povečati. Pri tem se srečujejo s prevozniki iz drugih držav, ki so lahko pri pridobivanju prevozov bolj konkurenčni, saj imajo tudi glede dela voznikov boljše izhodiščne pogoje.

Predlagamo, da v nekaterih dejavnostih ne bi bilo potrebno zaposlovati invalidov ali plačevati prispevka, saj tako delo zahteva popolnoma zdrave, mentalno in fizično sposobne ljudi.

Predlagamo tudi racionalizacijo in prevetritev poslovanja Javnega jamstvenega, preživninskega in invalidskega sklada Republike Slovenije.

Potrebno je preučiti zahtevo v luči sprememb sistema prispevkov za poškodbe pri delu in poklicne bolezni v povezavi z diferencirano prispevno stopnjo in eventuelno ukinitve kvotnega sistema zaposlovanja invalidov. Pri zaposlovanju invalidov bi subvencije črpali iz diferencirane prispevne stopnje.

Podredno predlagamo, da bi kazalo razmisliti, da se za zavezanca za izpolnjevanje kvote šteje delodajalec, ki zaposluje najmanj 25 delavcev. Primerljivo rešitev poznajo tudi druge države (Avstrija, Francija, Češka).

Ukrep: Sprememba Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov

ZDRAVSTVENI SISTEM

V letu 2016 se na področju socialne zakonodaje zagotovo obetajo spremembe zdravstvene zakonodaje, pri čemer zgolj kozmetična sprememba obstoječih predpisov ne bo zadostna, ampak bo potrebna celovita reforma zdravstvenega sistema. V tovrstne zakonodajne postopke se bo s svojimi predlogi aktivno vključevala tudi OZS.

Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

64. Zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje

Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) bistveno prej. Obdobje po zdajšnji zakonski ureditvi, ko gredo nadomestila v breme delodajalca 30 delovnih dni, kar praktično pomeni 42 koledarskih dni, je absolutno predolgo, zato zahtevamo, da se skrajša na največ 20 delovnih dni.

Ob tem predlagamo še uvedbo t.i. »čakalnih dni« v obsegu 1 do 3 dni, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca samega.

Nedvoumno in eksplicitno naj bo v zakonu določena pravica delodajalca, da lahko od izbranega delavčevega osebnega zdravnika zahteva podatke o zdravstvenih omejitvah delavca in navodilih osebnega zdravnika, ki jih je dal delavcu v času začasne zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe. Okrepi naj se laični in strokovni nadzor ter sankcionirajo kršitve v času začasne zadržanosti z dela, in sicer tako, da zavarovanec izgubi pravico do prejemanja nadomestila plače. Večji pomen mora tudi v času bolniškega staleža dobiti

pooblaščen zdravnik medicine dela, ki mora sodelovati z delodajalcem in osebnim zdravnikom delavca.

Delodajalci vplačujejo prispevek za poškodbe pri delu v višini 0,53 odstotkov od bruto plače delavcev. Ta prispevek je potrebno obravnavati v povezavi z regresnimi zahtevki, primaren namen tega prispevka je za kritje poškodb pri delu in poklicnih boleznih, del pa se naj porabi za promocijo zdravja in varstva pri delu, ki je obveza Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

Predlagamo, da v primeru popolnega zahtevka delodajalca za refundacijo nadomestila plače, ki bremeni ZZZS, mora le-ta nakazilo izvesti najkasneje v roku 8 dni. Ob tem predlagamo tudi, da del bolniške zaradi rizičnih nosečnosti nosi država in ne delodajalec.

65. Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavoda za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje in drugih zdravstvenih zavarovalnic proti delodajalcem

Iz 87. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) ter 191. do 193. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) izhaja, da imata Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, pravico od delodajalca zahtevati povrnitev stroškov zdravljenja in drugo povzročeno škodo, če je le-ta posledica delavčeve poškodbe pri delu, bolezni oziroma invalidnosti ali celo smrti in je nastala, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi.

Predlagamo, da se iz zgoraj citiranih zakonov določbe o povračilu škode črtajo oziroma bistveno spremenijo in gredo rešitve v smer omejitve delodajalčeve odgovornosti iz naklepa in hude malomarnosti, kot tudi limitiranja višine regresnih zahtevkov. Iz tega razloga predlagamo naslednje alternativne rešitve:

1. Odškodninska odgovornost delodajalcev v primeru regresnih zahtevkov zavodov naj bo **izključena**, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca. V ta namen bi se morala ustrezno spremeniti Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
2. Odškodninska odgovornost delodajalcev mora biti **limitirana**, če je škodni dogodek posledica malomarnosti.

Obrazložitev k 1. in 2. varianti:

- regresni zahtevek ZZZS ali ZPIZ iz naslova škode zaradi prometnih nesreč se naslovi zavarovalnici pri kateri ima povzročitelj zavarovano avtomobilsko odgovornost – 18. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu, ZOZP-UPB3 (Uradni list RS, št. 93/2007);
- komercialne zavarovalnice imajo limitirano višino regresnih zahtevkov (12.000 EUR), če gre za škodo, ki izvira iz prometnih nesreč – 7. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu,), četudi je povzročitelj škode alkoholizirana oseba;

- regresni zahtevki so limitirani tudi po ZPIZ-2 (190. člena zakona), če je povzročitelj škode fizična oseba. Ni videti utemeljenih razlogov, da se tudi za podjetja ne uporabi ta ureditev, upošteva naj se ekonomska moč povzročitelja škode in ne zgolj status;
 - neenako obravnavanje posameznih povzročiteljev škode – podjetnik vs fizične osebe (regresni zahtevki niso predvideni pri adrenalinskih športih, škodah zaradi prekrška, pijanih voznikih ipd.);
 - ustrezna zakonodaja je potrebna za boljše poslovno okolje in dvig konkurenčnosti.
3. Regresni zahtevki ZZZS naj se krijejo iz naslova posebnega prispevka za poškodbe pri delu, ki se mesečno plačuje v višini 0,53 % od plače oziroma zavarovalne osnove.
 4. Zakonsko predpisati obvezno zavarovanje za kritje regresnih zahtevkov, toda v okviru obstoječih prispevnih stopenj, brez dodatnih stroškovnih obremenitev gospodarstva.
 5. V zakonodajo (zakon ali podzakonski akt) je potrebno umestiti določbo, ki bo nedvoumno določala zahteve, ki jih mora izpolniti delodajalec, da delodajalec ne bo v dvomu ali je izvedel vse potrebne ukrepe za zagotovitev varnega in zdravega dela. Delodajalcem je potrebno dati navodila oziroma orodje, s katerim mu bo omogočeno izvajati zakonske zahteve s področja varstva in zdravja pri delu. Posebej mora biti opredeljeno tudi delodajalčevo izvajanje nadzora nad ukrepi za varno in zdravo delo. »Orodje« mora delodajalcu omogočiti, da bo lahko izvajal nadzor v praksi in dokazal, da je naredil vse za izvajanje ukrepov ter hkratno zavezo delavca k spoštovanju in izvedbi s strani delodajalca naloženih ukrepov za varno in zdravo delo.

66. Najnižja prispevna stopnja za s.p.-je naj bo enaka za vse 4 kategorije socialnega zavarovanja

V letu 2012 je bila pokojninska reforma (ZPIZ-2) sprejeta z relativnim konsenzom socialnih partnerjev, ki so bili prisiljeni sprejeti določene kompromise.

Dvig najnižje zavarovalne osnove tako za zaposlene kot za s.p.-je iz minimalne plače, ki je takrat znašala slabih 51 % povprečne plače na 60 % povprečne plače, je predstavljal kar precejšnje finančno breme, toda delodajalskim pogajalcem je združno uspelo izpogajati dokaj dolgo prehodno obdobje, ki naj bi za zaposlene trajalo do leta 2021, za s.p.-je pa do leta 2018.

Zakon o prispevkih za socialno varnost je sistemski zakon, ki med drugim določa, da se ista zavarovalna osnova kot velja za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, uporablja tudi za preostale tri vrste zavarovanja in sicer za zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti.

Novela Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki je leta 2014 le za s.p.-je naenkrat dvignila najnižjo zavarovalno osnovo iz 52 % povprečne plače na 60 % povprečne plače, je torej v nasprotju s sistemskim zakonom in predstavlja grobo zlorabo konsenza socialnih partnerjev, ki je bilo doseženo ob sprejemanju pokojninske reforme leta 2012 pod pogojem, da se gospodarstvo dodatno ne obremenjuje, saj dvig tovrstnih prispevkov za 8 odstotnih točk prav gotovo predstavlja hudo dodatno finančno breme za podjetnika.

Glede na navedeno naj se najnižja zavarovalna osnova tudi za namene zdravstvenega zavarovanja usklajuje z dinamiko kot je bila dogovorjena leta 2012.

67. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanju na črno

Kljub temu, da je bil Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanju na črno spremenjen, opozarjamo, da imamo bistveno preširoko dovoljene aktivnosti gospodinjstev (sosedska pomoč, sorodstvena pomoč, prostovoljno delo), v sklopu katerih se skriva precejšen obseg sive ekonomije.

Delo na črno se v veliko primerih izvaja v zasebnih prostorih, domovih, garažah, npr. frizerska, kozmetična dejavnost (zlasti manikura, pedikura in ličenje). Poslovni subjekt, ki ima na primer registrirano kozmetično dejavnost plačuje vse dajatve, prispevke, je podvržen pregledu zdravstvene inšpekcije (izpolnjevati mora vse zahteve v skladu s Pravilnikom o minimalnih sanitarno zdravstvenih pogojih za opravljanje dejavnosti higienske nege in drugih podobnih dejavnosti – sterilizacijski načrt, obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah ipd.) in pregledu inšpekcij; skratka deluje popolnoma legalno. Medtem ko subjekt, ki opravlja dejavnost kar doma, v zasebnih prostorih, ne izdaja računov, ne plačuje dajatev, mu ni potrebno izpolnjevati strogih zahtev glede sterilizacije.

Predlagamo poostren inšpekcijski nadzor nad izvajanjem dela in zaposlovanja na črno, predvsem je potrebno kontrolirati izvajanje del ob vikendih in v popoldanskem času ter t.i. gradnjo v lastni režiji. Večino dela na črno v gradbeništvu se izvede med vikendi, prazniki in v popoldanskem času, zato je temu potrebno ustrezno prilagoditi tudi delo inšpektorjev. Gradnja v lastni režiji pa je prava zaslomba za izvajanje dela na črno.

Pri delu na črno veliko pripomorejo trgovine bodisi z gradbenim materialom ali z deli in opremo za vozila, ki šušmarjem (na gotovino) dajejo enormno visoke popuste – večje kot legalno registriranim podjetnikom. Inšpektorji bi lahko v trgovinah to preverjali in tudi po količinah in vrstah materiala ter pogostosti nakupov ter zlahka ugotovili, kdaj gre za prodajo šušmarjem. Trgovci, ki nimajo razpisanega popusta, npr. 30 %, ne bi smeli prodajati s takšnim popustom, če nimajo sklenjene pogodbe, v kateri so predvideni rabati. Npr. srajce trgovec ne more prodati ceneje, kot ima objavljeno njeno ceno. Na inšpektoratu v Novem mestu smo dobili odgovor, da naše razmišljanje ne drži in da trgovci lahko dnevno, sproti, glede na stranke, prilagajajo cene svojih artiklov. Predlog: Uvesti rabatno politiko tako kot je npr. v Nemčiji - popust je točno določen za zasebno končno stranko, monterja - podjetnika, trgovca, veletrgovca.

Trgovci podpirajo dejavnost šušmarjev, saj omogočajo izdajo materiala na up (izdaja materiala se vrši brez veljavnih listin kot so dobavnica ali račun), gre za daljša obdobja, dokler posla s stranko ne zaključijo. Potem opravijo fakturizacijo porabljenega materiala pod istimi cenovnimi pogoji kot registriranim podjetjem.

Dobavitelji – trgovci nudijo končnim porabnikom naprave, ki so zdravju, premoženju in okolju nevarne brez montaže. Ti proizvodi naj bi se končnemu uporabniku prodajali zgolj samo v kompletu z dobavo in montažo. Ker je potrebno upoštevati vidik, da je ogrevalna naprava, »split« klimatska naprava ipd. le del nekega celotnega sistema in kot taka brez povezave z ostalimi segmenti sistema ni samostojen proizvod. Če jo vgradi nepooblaščen oseba lahko predstavlja veliko nevarnost za življenje in okolje. Podjetja, ki to vgrajujejo-montirajo, morajo imeti pridobljena obrtna dovoljenja in opravljene ustrezne specialne izpite. Po drugi strani pa lahko vsaka fizična oseba te naprave kupi in vgradi v lastni režiji brez strokovne vgradnje. Tu

se pojavi tudi vprašanje neenakosti pred zakonom, za določeno skupino veljajo strogi pogoji za opravljanje dejavnosti, druga skupina pa to lahko opravi brez odgovornosti do okolja, zdravja in države.

Zakaj zavarovalnice izplačujejo odškodninske zahteve za škode povzročene zaradi malomarnosti in dela šušmarjev. Primer: šušmar vgradi peč na drva, ki zaradi nepravilne vgradnje eksplodira. Zavarovalnice ne ugotavljajo krivde in da obdržijo stranko in »dobro ime« izplačajo odškodnino. S tem podpirajo delo na črno in ogrožajo zdravje, varnost in življenje prebivalcev. Škode upravičencem se izplačujejo brez računa za popravilo, zgolj na podlagi ponudb izvajalcev, ki niso šle v realizacijo, kar je nesprejemljivo.

Nelojalna konkurenca in delo na črno, na področju gostinstva izpodriva tiste, ki legalno opravljajo dejavnost. Vse več je posameznikov, ki niso ustrezno registrirani in opravljajo različne dejavnosti, cateringa, razne poroke in druge gostinske storitve. Pri tem je potrebno izpostaviti problem nadzora raznih piknik prostorov, porok pod kozolci, raznih društev in šol, ki opravljajo gostinske storitve. Potreben je tudi ustrezen nadzor prodajnih avtomatov za prigrizke in napitke.

Tudi v fotografski dejavnosti je vedno več oseb, ki opravljajo dejavnost fotografiranja in niso registrirani, kar predstavlja veliko nelojalno konkurenco (cenejše storitve). Zato še vedno menimo, da mora biti kazen za šušmarja izenačena s subjekti, ki so registrirani, globe za omogočanje dela na črno so še vedno različne.

Predvsem je problem na terenu, saj tako imenovani »fotografi«, ki ne izdajajo računov, svoje fotografske storitve oglašujejo preko spleta in Facebooka, fotografirajo poroke na terenu ob sobotah, brez ustrezne registracije kot to določa zakonodaja.

Nelojalna konkurenca in delo na črno na področju popravil in vzdrževanja vozil prisiljuje tiste, ki legalno opravljajo dejavnost, da se odločajo za deregistracijo dejavnosti, hkrati pa dejavnost opravljajo še naprej. Sekcija avtoserviserjev opozarja, da je nelegalno opravljanje dejavnosti pred tremi leti dosegalo 30 % vseh opravljenih storitev vzdrževanja vozil, ker pa sprejeti ukrepi niso dovolj učinkoviti, delo na črno predstavlja danes že skoraj 40 % vseh storitev v dejavnosti. Zelo podobna je situacija tudi na področju slikopleskarstva in fasaderstva.

Predlogi OZS za zmanjšanje obsega sive ekonomije so:

- **sosedska in sorodstvena pomoč** se ne sme opravljati na vseh tistih področjih, ki so nevarna za zdravje in premoženje oseb, in ima negativne vplive na okolje. Izkušnje kažejo, da se veliko dela na črno skriva pod institutom sosedstva pomoč in se na ta način tudi uspešno izogiba kakršnemukoli nadzoru;
- **prostovoljsko delo**, ki je v celoti izvzeto iz določb tega zakona je po naši oceni neprimerno, saj se prav v tej obliki omogoča vrsto aktivnosti, ki pomenijo za posameznike pridobitev materialnih koristi (kadar nastane vzajemnost prostovoljne pomoči med dvema ali več osebami). Zato predlagamo, da se prostovoljsko delo posebej prouči in ustrezno omeji oziroma izvzame kot izjema;
- ker vrste **osebnega dopolnilnega dela** niso določene z zakonom, temveč v podzakonskem aktu, predlagamo, da se že v zakonu zapiše splošna napotilna norma v smeri, da se dopusti opravljati le tista dela, ki praviloma zaradi ekonomike niso zanimiva za opravljanje kot redna dejavnost;

- **omogočanje dela na črno:** da se v definicijo vključi tudi zaposlovanje na črno, saj se v praksi pogosto dogaja, da naročniki vedo, da pravne osebe in samostojni podjetniki izvajajo nekatera dela (storitve) s pomočjo delavcev zaposlenih na črno, a kot naročniki niso sankcionirani, saj zanje v teh primerih (čeprav vedo ali so bili opozorjeni, da izvajalci zaposlujejo na črno) sankcij ni;
- **kazen za posameznika (šušmarja) in posameznika, ki naroči ali oglašuje delo na črno** mora biti izenačena s subjekti, ki so registrirani za opravljanje pridobitnih dejavnosti, saj je pridobljena materialna korist identična v enem in drugem primeru. Prav tako naj bodo izenačene kazni za izvajalca in naročnika dela na črno. Posebej ostro je potrebno sankcionirati povratnike.

Ukrepi: Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

IV. ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR

68. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive

Uredba o obrtnih dejavnostih je število obrtnih dejavnosti, za katere je treba pridobiti obrtno dovoljenje, zmanjšala za tretjino, v primerjavi s prej veljavno uredbo. Odprava izobrazbenega pogoja za nosilca obrtne dejavnosti ne bo prispevala h konkurenčnosti podjetij, niti ne bo vplivala na zmanjševanje sive ekonomije ali dela na črno. S tem ne odpravljamo ene od administrativnih ovir, kar je bil argument države in ne onemogočamo širitev podjetniških pobud; minimalna regulacija zagotavlja urejenost pomembnega področja, strokovnost in kakovost ter zdravo konkurenčnost. S takšnimi ukrepi bo država le še poslabšala ugled obrtnega poklica, mladih ne bomo pritegnili v poklicno in strokovno izobraževanje, potrošniki pa bodo nezadovoljni z nekakovostnimi obrtniškimi storitvami.

Dokaj reguliran vstop v opravljanje obrtnih dejavnosti imajo v Avstriji, Nemčiji, Franciji, podobno tudi v Italiji, vendar se tam pogoji med posameznimi deželami nekoliko razlikujejo. Tako je v Avstriji reguliranih 80 obrtnih dejavnosti, za katere je potrebno izpolnjevati pogoj določenih delovnih izkušenj in ustrezno poklicno kvalifikacijo. Prav zahtevana poklicna kvalifikacija je na bistveno višjem nivoju, kot jo poznamo pri nas. Kot primer navajamo opravljanje tesarških del (postavljanje ostrešij in drugih lesenih konstrukcij), kjer mora imeti oseba najmanj eno leto in pol delovne dobe na vodilnem položaju in končano višjo strokovno šolo. Na področju graditve objektov (gradbeništvo) mora imeti oseba, ki je nosilec dejavnosti, najmanj štiri leta delovne dobe, od tega najmanj dve leti kot vodja gradbišča in končano višjo strokovno šolo. Pri opravljanju npr. pleskarske ali frizerske dejavnosti pa mora imeti oseba mojstrski izpit; take obrtne dejavnosti se tretira kot rokodelske dejavnosti in za vse te dejavnosti je potrebno izpolnjevati pogoj, t.j. mojstrski izpit. Vsa podjetja, ki opravljajo obrtno dejavnost, morajo ne glede na statusno obliko poleg korporacijske registracije pridobiti še obrtno dovoljenje.

Glede na to, da je v zadnjem nekajletnem obdobju prišlo (ali pa se načrtuje) do nasilne deregulacije dejavnosti, ki predstavljajo resno tveganje za javno zdravje in varnost, predlagamo ponovno regulacijo oziroma regulacijo na višjem nivoju tistih dejavnosti, ki spadajo med obrtne dejavnosti oziroma dejavnosti katerih opravljanje lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost:

- proizvodnja mesa ter proizvodnja mesnih izdelkov;
- kompletno gradbeništvo (vse dejavnosti s šifro F 41 Gradnja stavb, F 42 Gradnja inženirskih objektov, F 43 Specializirana gradbena dela);
- slikopleskarska dejavnost;
- dimnikarska dejavnost;
- gostinska dejavnost;
- frizerska dejavnost.

S spremembo Uredbe o obrtnih dejavnostih se je pri določenih dejavnostih znižala stopnja minimalne poklicne usposobljenosti (npr. dejavnost Inštaliranja električnih napeljav in naprav), dejavnost pa je ostala regulirana. Stroka je na podlagi tega mnenja, da bi bilo v nekaterih

dejavnost regulirati smotno celo poklic. Opozarjamo, da je potrebno glede deregulacije ravnati premišljeno ter da se proučijo tako pozitivne kot tudi negativne posledice spremenjene ureditve.

Ukrep: Sprememba Uredbe o obrtnih dejavnostih

69. Sprememba metodologije za izračun omrežnin

Cene komunalnih storitev so se po uveljavitvi Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja pri nekaterih uporabnikih celo več kot dvakrat zvišale, zato predlagamo, da se uredba v čim krajšem času ustrezno spremeni. Z Uredbo je namreč določeno, da je cena omrežnine odvisna od zmogljivosti priključka oziroma premera vodomera. Večina gospodarskih subjektov ima vgrajene vodomere večjih velikosti zaradi zagotavljanja varnosti s hidranti, običajno je to nad DN50. Posledično so ti stroški zaradi večjega faktorja omrežnine zelo visoki.

Sedanja ureditev nerazumno in prekomerno obremenjuje slovensko gospodarstvo in konkurenčno sposobnost gospodarskih subjektov, ki se že vrsto let soočajo z velikimi težavami zaradi zaostrenih in spremenjenih gospodarskih razmer v Sloveniji in v mednarodnem okolju, zato menimo, da so čim hitrejša spremembe uredbe nujne.

Predlagamo, da se uredba spremeni tako, da se kot osnova za obračun stroškov upošteva dejanske (ali pričakovane) količine porabljene vode, saj v nasprotnem primeru prihaja do velikih razhajanj, višina končnega računa za vodo pa ni odvisna od porabe vode, temveč od zmogljivosti vodovodnega priključka in vrednosti infrastrukture v posamezni občini, kar v nobenem primeru ne stimulira porabnikov k racionalnejši rabi vode. Zaskbljujoče je tudi to, da se nekateri porabniki zaradi izredno visokih stroškov odločajo za zmanjševanje velikosti vodomero, kar pa po drugi strani lahko poveča požarno ogroženost oziroma vpliva na slabšo požarno varnost celotne okolice, ne le posameznika neposredno.

Ukrep: Sprememba Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Zahteve za spremembo gradbene in prostorske zakonodaje

70. Postopki za pridobitev dovoljenj za graditev objektov

Izvajanje gradbene in prostorske zakonodaje, ki obravnava umeščanje objektov v prostor je v večini držav dolgotrajno in posledično drago, zato veliko podjetij opusti svojo idejo za investicijo. Niso nove ugotovitve, da so tovrstne ovire za domače in tuje vlagatelje lahko celo še bolj moteče kot davčni predpisi.

Težave s pridobivanjem soglasij in časovna zamudnost se pojavljajo predvsem pri postopkih priprave in sprejemanja prostorskih aktov, postopkih pridobivanja gradbenih dovoljenj in postopkih pridobivanja okoljevarstvenih dovoljenj in soglasij. Moteči so tudi nerealno visoki prispevki za spreminjanje namembnosti kmetijskih zemljišč. Nosilci urejanja prostora se pogostokrat ne držijo določenih rokov za izdajo smernic in mnenj. Tako postopek razpade v vrsto parcialnih postopkov, v katerih nastopajo posamezni soglasodajalci, ki nimajo vedno jasno predpisanih meril za odločanje o soglasju.

Kljub spremembam Zakona o prostorskem načrtovanju še vedno precej občin ni sprejelo svojih prostorskih načrtov (OPN). Še vedno so v veljavi stari akti, ki so v večini primerov nepopolni in zastareli. Poleg vsebinskih nepopolnosti projektantom povzročajo težave tudi neenotni prostorski informacijski sistemi po občinah. Nujno so potrebni OPN vseh občin in uvedba že pričetega projekta »prostorskega informacijskega sistema« (PIS) za celotno državo. Veliko oviro predstavlja tudi dejstvo, da večina občin še nima izdelanih poplavnih kart, posledično občine niso mogle sprejeti svojih OPN. Prav tako v postopku umeščanja objektov v prostor vpliva negativno delitev resorjev prostora in okolja na različna ministrstva.

S spremembami Zakona o graditvi objektov v letu 2012, je res bila odpravljena obvezna pridobitev projektnih pogojev in skrajšani roki za izdajo soglasij. Žal navedene spremembe v praksi niso prinesle pričakovanega učinka. Pridobivanje projektnih pogojev za priklop na infrastrukturo je še vedno v večini primerov nujno potrebno in dolgotrajno, saj brez teh podatkov gradnja ni mogoča oziroma po končani gradnji upravljalec infrastrukture lahko ne bi dovolil priklopa. Menimo tudi, da okoljevarstveno soglasje ne zapade pod novo ureditev, saj je potreben predhodni postopek presoje vplivov na okolje.

Še vedno so nedorečeni postopki pridobivanja okoljevarstvenih in naravovarstvenih soglasij, okoljevarstvenih dovoljenj (OVD) in presoj vplivov na okolje (PVO).

Sam postopek po vložitvi zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja se v upravnih enotah večinoma izvaja v zakonsko določenih rokih, problem pa je pridobivanje številnih soglasij pred vložitvijo. Vloga za gradbeno dovoljenje ne vsebuje le informacij, potrebnih za odločitev o tem, ali je poseg v prostor skladen s prostorskimi akti, temveč tudi obsežno tehnično dokumentacijo, pri kateri upravne enote večinoma ugotavljajo le, ali vsebuje vse obvezne sestavine, ne morejo pa preverjati njene vsebine. Zaradi kompleksnosti in nejasnosti postopkov so vloge velikokrat nepopolne, postopki pa se zato podaljšujejo v nedogled.

Največ časa pri pridobivanju gradbenega dovoljenja sicer terja pridobivanje projektnih pogojev in soglasij v fazi projektiranja. Po vložitvi zahteve za izdajo gradbenega dovoljenja pa je najbolj problematično večkratno zahtevanje dopolnitve vloge s strani upravnega organa. Zato predlagamo, da sme referent na upravni enoti oziroma za objekte državnega pomena pristojno ministrstvo zahtevati dopolnitev vloge za izdajo gradbenega dovoljenja samo enkrat. Po dopolnitvi investitorja sme referent zahtevati samo še morebitno dopolnitev te dopolnitve, ne more pa zahtevati vsebinsko novih dopolnitev. S tem bi bistveno skrajšali čas, saj bi moral upravni organ takoj pregledati celotno vlogo in bi lahko investitor sočasno dopolnjeval vse morebitne zahteve po dopolnitvah.

Uveljaviti je potrebno postopke poenostavitve, če to ni možno pa je treba poskrbeti za jasna navodila in smernice tako investitorjem oziroma vlagateljem vlog kot tudi upravnim organom, ki izdajajo dovoljenja oziroma soglasja. Ne glede na zakonodajo je treba poenostaviti tudi postopke z vidika obrazcev in vlog.

Potrebno je vpeljati informatizacijo postopkov in vzpostaviti elektronski sistem izmenjave podatkov v postopkih priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja, uvesti centralno zbirko upravnih aktov, izboljšati preglednost in nedvoumnost sprejetih prostorskih aktov, tako da bodo postopki lahko enostavnejši in bistveno krajši.

Vzpostaviti je potrebno osnovo prostorske infrastrukture, kar pomeni jasno določitev oziroma ločitev pristojnosti med organi, poenostavitev in informatizacijo procesov, celovito evidentiranje

in vodenje ustreznih prostorskih in nepremičninskih evidenc ter osveščanje in usposabljanje različnih akterjev, ki kakorkoli nastopajo v teh procesih.

71. Graditev objektov

Rezultati gradnje so v veliki meri odvisni tudi od kakovosti obdelave projektne dokumentacije. Izvajalci pogosto dobijo nepopolne projekte in še te velikokrat prepozno. Edina dokumentacija, ki je obvezna in tudi vsakokrat pregledana je projekt za gradbeno dovoljenje (PGD) v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja. Čeprav je zakonsko obvezen tudi projekt za izvedbo (PZI), ga investitor (predvsem pri gradnji enostanovanjskih objektov) ne zagotovi. Kadar pa investitor zagotovi PZI, je le-ta velikokrat pomanjkljivo izdelan, manjkajo armaturni načrti, popisi del ipd. PZI namreč ni podvržen nobeni kontroli v upravnem postopku, ampak le naključnemu nadzoru gradbene inšpekcije.

Vzpostaviti je potrebno logično in strokovno utemeljeno porazdelitev odgovornosti med vse udeležence pri gradnji. V dosedanjih zakonskih rešitvah je bil vedno izvajalec tisti, ki je prevzel odgovornost ali vsaj soodgovornost tudi za napake drugih udeležencev pri graditvi, ali pa je bil odgovoren za opozarjanje oziroma iskanje teh napak. Po končani gradnji da garancijo za zgrajeni objekt in solidnost gradnje praviloma izvajalec del (Obligacijski zakonik, 662. člen; nadzornik pri tem ni vključen), ki pa v procesu gradnje velikokrat ne more vplivati na odločitve drugih udeležencev pri graditvi in njihove posledice. Razmisliti bi bilo potrebno o tem, da vsak udeleženec pri graditvi da enako obvezujoče garancije za svoje delo in storitve.

Nujno je potrebna ustrezna ureditev gradnje v lastni režiji, ki je v zadnjem času predvsem zaslomba za delo na črno. Predlagamo, da se gradnja v lastni režiji ukine. V primeru, da bo gradnja v lastni režiji v novi zakonodaji ostala kot možnost graditve objektov, je nujno potrebno določiti realne velikosti objektov (npr. 100 m² uporabne površine), ki jih posamezniki lahko gradijo sami, za resnično svoje lastne potrebe v smislu reševanja stanovanjskega problema ali zagotavljanja eksistence na manjših kmetijah (ne za trg, proizvodnjo ali nadstandard). Če gradnja v lastni režiji zaradi politične volje mora obstajati (takšna je bila večkratna obrazložitev glede tega v preteklosti v Državnem zboru RS), čeprav so glede tega tudi resni strokovni pomisleki v smislu izpolnjevanja osnovnih zahtev za gradbene objekte, potem naj jo samograditelj resnično izvaja sam, ne pa s sodelovanjem različnih sorodstvenih in sosedskih povezav, za katerimi se praviloma skrivajo izvajalci del na črno. Za segmente gradnje, ki jih samograditelj ne izvaja sam, naj veljajo enaka pravila kot pri ostalih gradnjah. V vsakem primeru gradnje v lastni režiji naj bo zagotovljen ustrezen projekt za izvedbo, strokovni nadzor, koordinacija za varnost in zdravje pri delu in obvezna predhodna registracija – prijava gradnje v lastni režiji pri pristojnem organu (npr. gradbena inšpekcija, FURS ipd). V kolikor tak predlog ne bo sprejet, registrirani izvajalci v pogojih izvedbe niso v enakopravnem položaju s samograditelji (kar se tiče obveznosti spoštovanja zakonov in sankcij).

Predlagamo obveznost pridobitve uporabnih dovoljenj za vse objekte, lahko so različni postopki glede na zahtevnost objekta. V kolikor obveznost pridobitve uporabnega dovoljenja ne bo veljala za vse objekte, je potrebno predvideti neko drugo ustrezno kontrolo ob zaključku gradnje. Predlagamo, da se v tem primeru po zaključku gradnje zagotovi možnost kontrole zanesljivosti – bistvenih zahtev objekta in kontrola obračuna gradnje. Kontrola naj se predvidi tako, da investitor od izvajalca gradnje, poleg izjave in dokazil, da je zgrajeni objekt zanesljiv in v skladu z bistvenimi zahtevami, pridobi in najmanj 10 let hrani tudi račune za vsa izvršena dela.

Zahteve za spremembo Zakona o varnosti in zdravju pri delu

72. Varnost in zdravje pri delu

Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu je za mikro in mala podjetja še vedno preveč zapletena in zahteva več kot predpisuje okvirna direktiva Sveta 89/391/EGS. Očitek Evrope prejšnji zakonski ureditvi je bil, da delodajalci storitve s področja varnosti in zdravja pri delu preveč prepuščajo zunanjim strokovnim službam, medtem ko direktiva določa, da naj bi delodajalec le izjemoma poveril izvajanje teh nalog zunanjim izvajalcem. Delodajalci tako brez predhodno opravljenega strokovnega izpita ali prilagojenega usposabljanja pri sebi ne morejo prevzeti vodenja in zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, čeprav so bila na nivoju EU razvita interaktivna spletna orodja OiRA, ki mikro in malim delodajalcem omogočajo (tudi ob sodelovanju z delavci), da sami pripravijo oceno tveganja, saj je orodje prilagojeno vsem profilom mikro in malih delodajalcev ne glede na njihovo predhodno formalno izobrazbo. V praksi je tako izredno malo delodajalcev, ki bi sami prevzeli vodenje strokovnih nalog s področja varnosti in zdravja pri delu, saj morajo v vsakem primeru opraviti strokovno usposabljanje ali strokovni izpit.

Za zagotavljanje njihove varnosti in zdravja pri delu predlagamo, da se poišče primernejše rešitve in drugačne, specifični njihovega poslovanja bolj primerne ukrepe. Eno od področij je vsekakor ocenjevanje tveganja. Predlagamo, da delodajalci, ki zaposlujejo manj kot 5 delavcev in opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu, lahko tudi sami, brez formalnega usposabljanja, s pomočjo raznih spletnih orodij, smernic in primerov dobrih praks ocenjujejo tveganja ter izvajajo ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Nemčija določa, da morajo imeti delodajalci, ki zaposlujejo več kot 10 delavcev, dokumentacijo (odvisno od narave dejavnosti in števila delavcev), ki odseva ocenjeno tveganje, sprejete in izvedene ukrepe in opravljeno revizijo, če ni drugače predpisano.

Italija določa, da lahko mali delodajalci, ki imajo do 10 zaposlenih, namesto ocene tveganja pripravijo izjavo, s katero potrdijo, da so ocenili tveganja in vzpostavili potrebne varnostne ukrepe, razen če nimajo visoke stopnje določenih tveganj.

Predlagamo, da se opredeli in ločeno obravnava kategorijo podjetij,

- ki imajo manj kot 5 zaposlenih in
- opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu.

Zakon delodajalcem nalaga vrsto obveznosti, ki niso vedno povezane z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu. To predstavlja zlasti malim delodajalcem, obrtnikom velike administrativne ovire. Še posebej, ker so predstavniki pristojnega ministrstva obljubljali, da so obveznosti za samozaposlene bistveno manjše. To je samo teoretično zapisano v zakonu, v praksi pa se to ne izvaja. Dogaja se celo, da organ nadzora od samozaposlenih zahteva izpolnjevanje obveznosti, ki jih ZVZD-1 ne zahteva več. Tak je bil primer samozaposlenega avtoserviserja, kateremu je inšpektor za delo predpisal, da opravi preventivni zdravstveni pregled, čeprav zakon tega ne zahteva od samozaposlenih oseb.

Opozarjamo, da morajo biti inšpekcijski pregledi smiselni, namenjeni pregledu in nadzoru, ne pa da po nepotrebnem obrtnikom in podjetjem jemljejo nepotreben čas.

- **Zdravstveni pregledi študentov**

Obveznost zagotavljanja zdravstvenih pregledov študentov je skladno z ZVZD-1 dolžnost delodajalca, saj omenjeni zakon enači vse delavce, ne glede na status zaposlitve, kar pa potem predstavlja delodajalcu velik strošek, zlasti v primerih, ko gre za časovno krajši obseg del.

Predlagamo, da se v ZVZD-1 določi, da stroške preventivnega zdravstvenega pregleda pri izvajalcih medicine dela študentom plača študentski servis, ki na podlagi izdanih napotnic napotuje študente na delo k delodajalcem. Študentski servisi iz naslova napotovanja študentov na delo k delodajalcem dobijo sredstva, ki jih plača podjetje, zato predlagamo, da se del teh sredstev nameni poplačilu stroškov preventivnega zdravstvenega pregleda

Ukrep: Sprememba Zakona o varnosti in zdravju pri delu

- **Tečaji prve pomoči na delovnem mestu**

Za opravljen tečaj prve pomoči na delovnem mestu naj se kot primarna opcija šteje tečaj opravljen iz sklopa pridobljenega znanja pri opravljanju vozniškega izpita katerekoli kategorije. Kot podrejena varianta se naj zakon spremeni na način, da takšne tečaje lahko opravljajo tudi druge inštitucije in ne le Rdeči križ Slovenije.

73. Požarna varnost

- **Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom**

Zakonodaja na področju požarne varnosti je administrativno izredno zahtevna, kar povzroča dodatne stroške delodajalcem in samozaposlenim osebam pri izvajanju preventivnih ukrepov s področja varstva pred požarom. Zato predlagamo, da se črta obveznost priprave programov usposabljanja, saj jih zelo natančno predpisuje že sam pravilnik.

Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 32/11 in 61/11-popr.) določa, da mora delodajalec za namene usposabljanja zaposlenih s področja varstva pred požarom pripraviti in potrditi program usposabljanja in predhodno izdati pooblastilo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom izvajalcu usposabljanja. Pristojni inšpektorji na terenu zahtevajo izredno natančno zapisane vsebine programov usposabljanja za varstvo pred požarom, kar se nam zdi nepotrebno administrativno breme, saj vsebino zelo natančno predpisuje že omenjeni pravilnik in ne vidimo razloga zakaj je potrebno vsebino ponovno vpisovati v programe, jih potrjevati ipd. Bistveno je, da so ljudje usposobljeni, s pretirano administracijo pa zagotovo ne pripomoremo k boljši usposobljenosti zaposlenih, ampak povzročamo le večje stroške in časovno obremenjujemo deležnike.

Predlagamo tudi, da se v pravilniku črta obveznost izdaje pooblastila za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, saj se naloge izvajajo preko pogodbe ali posameznega naročila. Lastniki oziroma uporabniki poslovnih prostorov v duhu gospodarnega ravnanja za posamezne naloge (tekem let) najemajo različne izvajalce in v takih primerih je potrebno prejšnja pooblastila preklicati, kar povzroča dodatna administrativna bremena.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

- **Pravilnik o požarnem redu**

Obveznost izdelave požarnega reda za samozaposlene osebe, ki opravljajo dejavnost v objektih, ki imajo zelo nizko do srednjo požarno ogroženost, naj se ukine. Požarni red je smiselno imeti v primerih, ko je več zaposlenih, in se tudi vpisuje odgovornosti posameznih oseb. V primerih, ko pa samozaposlena oseba dejavnost izvaja v objektih, kjer je požarna ogroženost stopnje 4 ali več, pa je smiselno, da se obveznost izdelave požarnega reda ohrani.

Predlagamo, da se črta obveznost izpolnjevanja kontrolnih listov, ker ugotavljamo, da je potrebno pripravljati dvojne evidence, npr. ob pregledu sistemov aktivne požarne zaščite preglednik pripravi dokumentacijo, ki jo je sedaj potrebno prepisati še v priloge požarnega reda. Evidenca pregledov in vseh izvedenih aktivnosti pa je razvidna že iz predane dokumentacije izvajalcev.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o požarnem redu

74. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice

Plačevanje nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, zavod IPF) bi morali zagotoviti preko skupne položnice oziroma preko skupnega računa, saj bi to podjetniku zmanjšalo administrativne ovire in stroške za provizije bankam ter hkrati preprečilo neutemeljeno prihodnje višanje prispevkov tem kolektivnim organizacijam.

To sta potrdila tudi študija, ki jo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani in direktor nizozemske kolektivne organizacije Sena na okrogli mizi (10. aprila 2014), na kateri je predstavil nizozemsko ureditev kot primer dobre prakse.

Ukrep: Sprememba Zakona o avtorski in sorodnih pravicah

V. ZA SPODBUDNO POSLOVNO OKOLJE

75. Vključitev obrtno-podjetniškega zborničnega sistema med pomembne institucije podpornega podjetniškega okolja

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije skupaj z 62 območnimi obrtno-podjetniškimi zbornicami predstavlja mrežo, ki v lokalnem okolju že desetletja opravlja številne naloge s področja podpore podjetij (informiranje, svetovanje, izobraževanje, združevanje), zagotavlja ustrezno infrastrukturo ter strokovni kader. Že od nastanka točk e-VEM se je zbornični sistem s svojimi 63 vstopnimi točkami priključil e-VEM mreži in delo opravlja kvalitetno, kar dokazuje statistika opravljenih postopkov in svetovanj na vstopnih točkah. Zahtevamo, da se zbornični mreži nameni večja veljava v vseh zakonih in dokumentih, ki opredeljujejo podporno okolje za podjetništvo.

Zakon o podpornem okolju za podjetništvo (ZPOP-1) je opredelil SPIRIT med izvajalce nalog in programov podjetniškega okolja, medtem ko sicer v drugem odstavku 7. člena Zakona navaja, da naloge in programe za oblikovanje in razvoj podjetniškega okolja lahko izvajajo tudi druge osebe javnega in zasebnega prava.

Pri napovedani reorganizaciji izvajalskih institucij na področju storitev točk VEM želimo sodelovati in soustvarjati načrt reorganizacije že od samega začetka in ne le na koncu podati pripombe na predlagan načrt. Menimo, da obrtno-podjetniška zbornična mreža, ki na lokalnem in nacionalnem nivoju deluje že desetletja, s svojimi izkušnjami, kompetencami in direktnim dostopom do podjetij predstavlja dovolj pomemben sistem, da se ga vključi v nastajanje nove organiziranosti podpornega okolja in zahtevamo, da država izkoristi že obstoječo mrežo in ji da večjo težo.

Predlagamo, da se postavi sistem financiranja delovanja VEM točk tako, da bodo vse registrirane in delujoče točke ustrezno financirane. Predlagamo, da vsaka vstopna točka dobi določeno kvoto denarja in aktivnosti, ki jih mora izvesti. Realizacija aktivnosti, ki se točkuje po v naprej znanih merilih (npr. število opravljenih registracij, izvedenih delavnic ipd.) naj bo kriterij za nadaljnje financiranje. Na ta način bodo dane možnosti za delovanje vsem, ohranile pa se bodo tiste, ki bodo dobro delale.

- registracija osebnega dopolnilnega dela na VEM točkah

Predlagamo, da se omogoči oddajo podatkov oziroma vpis oseb v register posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, tudi preko portala VEM.

Ukrep: Sprememba Zakona o podpornem okolju za podjetništvo

76. Zagotovitev virov financiranja za opravljanje aktivnosti zbornic na področju zastopanja

Glede na dejstvo, da se v Sloveniji in Evropski uniji zakonodaja pogosto spreminja, podjetja potrebujejo zaščitnika oziroma zastopnika njihovih interesov proti državi, ki spremlja aktivnosti zakonodajalca. Zbornica vsakodnevno spremlja zakonodajo na različnih področjih in se bori za boljše predpise in lažje poslovanje podjetnikov, vendar izbrjene ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti.

Menimo, da mora vsak gospodarski subjekt k temu nekaj prispevati, zato predlagamo, da naj bo vsak gospodarski subjekt član ene od reprezentativnih zbornic, odločitev, v kateri bo član,

pa naj bo prostovoljna. Poleg tega predlagamo tudi, da država uvede rešitev, ki bo zbornici zagotovila stabilen vir financiranja – prispevek za zastopanje.

VI. POMEN POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

77. Pomembna vloga OZS pri izvedbi vajeništva

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije pozdravlja uvedbo vajeništva. Intenzivno sodeluje pri pripravi zakona, z zahtevami, da zakon uredi praktično izobraževanje/usposabljanje z delom pri delodajalcu v okviru izobraževanja za pridobitev srednje poklicne izobrazbe na podlagi pogodbe o vajeništvu.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije izpostavlja zahtevo po pomembni vlogi pri izvedbi vajeništva ter zagotovitev sredstev financiranja za delovanje na tem področju.

Za uveljavitev in kakovosten razvoj vajeništva bo potrebno zagotoviti razvoj delovnih mest za vajence, stabilen, dolgoročen sistem financiranja za razvoj delovnih mest in vzdrževanje sistema, za delodajalce brezplačno usposabljanje mentorjev za delo z vajenci.

Izpostavljamo zahtevo za sodelovanje z vsemi pristojnimi ministrstvi, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport (priprava in sprejem ustreznih podlag za pripravo izobraževalnih programov), Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (zagotovitev sredstev za sofinanciranje izobraževanja vajencev), Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo (spodbude delodajalcem za odpiranje delovnih mest), Ministrstvom za finance (spodbujanje vajeništva vključiti v ukrepe na področju davčne politike).

Bistveni predlogi, ki jih OZS izpostavlja v procesu priprave vajeništva so, da vajenec ni v delovnem razmerju in ima status dijaka; delodajalec se naj obravnava kot izobraževalec; vajeniška doba se lahko upošteva kot pokojninska doba; mentorji so lahko tudi osebe z ustrezno poklicno izobrazbo; jasno je potrebno opredeliti finančno konstrukcijo za promocijo in izvedbo programa, ustrezno je treba urediti problematiko regresnih zahtevkov. Pri uvedbi vajeništva pa naj gre za obravnavo mladoletnih in ne starejših oseb.

Ukrep: Sprejem Zakona o vajeništvu

78. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraževanja (predvsem v visokem strokovnem izobraževanju)

Socialno partnerstvo je vzpostavljeno in deluje na nivoju srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja, medtem ko delodajalci in njihove organizacije še nimajo sistemsko urejenega socialno partnerskega sodelovanja z visokim šolstvom. Področja sodelovanja so povezana s potrebami po kadrih, ki bodo imeli ustrezna teoretična in aplikativna znanja, kompetence, ki jih bodo v večjem obsegu, kot sedaj, pridobivali in nadgrajevali v neposrednem stiku z delovnem okoljem, razvojem dejavnosti. Socialno partnersko sodelovanje delodajalske sfere in visokega šolstva bi lahko imelo pozitivne učinke na perečo problematiko zaposlovanja diplomantov visokega šolstva, saj bi se lažje usklajevale potrebe gospodarstva in struktura vpisa, z večjim deležem praktičnega izobraževanja v študijskih programih omogočilo pridobitev ustreznih aplikativnih znanj in kompetenc, olajšalo vstop diplomantom na trg dela.

Delodajalce je potrebno vključiti v prenovu študijskih programov v terciarnem izobraževanju in jih obenem tesneje povezati s kariernimi centri univerz za zagotavljanje vseživljenjske kariere

orientacije študentov (mesta za praktično izobraževanje, pridobivanje ustreznih kompetenc, kasnejše možnosti zaposlovanja).

OZS na to ponovno opozarja, saj je sedanja novelizacija zakona o visokem šolstvu del daljšega procesa in celovitejšega procesa sprememb zakona o visokem šolstvu, za katerega po besedah ministrice, že pripravljajo izhodišča.

Ukrepi: Sprememba Zakona o visokem šolstvu

79. Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov

Predlagamo, da se med ukrepe za hitrejšo zaposlovanje mladih in nezaposlenih (znotraj Aktivne politike zaposlovanja in Jamstva za mlade ter javnih razpisov za zaposlovanje z usposabljanja na delovnem mestu), ki jih država financira iz evropskih in proračunskih sredstev uvrsti:

- sofinanciranje stroškov mojstrskega izpita kandidatom, ki so ga uspešno opravili (sofinanciranje preko primernih javnih razpisov);
- sofinanciranje izvajanja mojstrskih izpitov Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (sofinanciranje javnega pooblastila ob prostovoljnem članstvu).

Spremembe obrtne zakonodaje, predvsem pa postopna deregulacija dejavnosti so vplivali tudi na število prijav za mojstrski izpit, ki ga je mogoče od uvedbe v letu 2000 opravljati za 52 nazivov. Mojstrski izpit, sicer državni izpit, pomembno javno pooblastilo Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, je sinonim za kakovost; mojstri so jedro mentorjev mladim v praktičnem usposabljanju z delom v poklicnem izobraževanju v vertikali.

Ob pripravi na ponovno uvajanje vajeništva v Sloveniji (k EU pobudi - Zaveza za vajeništvo - je pristopila tudi Slovenija) je potrebno poudariti, da bodo mojstri ključni vir mentorjev za praktično usposabljanje z delom. Uspešno opravljen mojstrski izpit kandidatom na izpitni način zagotovi pridobitev srednje strokovne izobrazbe. Mojstri so potencial za krepitev podjetništva in podjetniških idej, s svojo dejavnostjo pa potencial za zaposlovanje drugih in za samozaposlovanje.

Mojstri so tudi del baze sodnih izvedencev in cenilcev. Mojstrski izpit v Sloveniji je primerljiv z mojstrskimi izpiti v državah članicah EU, ki ta institut poznajo, ga ohranjajo in razvijajo. Ob pripravi nacionalnih ogrodi kvalifikacij v državah članicah se je pokazalo, kakšen pomen nekatere članice pripisujejo mojstrom in kako visoko v ogrodi uvrščajo mojstra (nacionalni ogrodi kvalifikacij Nemčije in Avstrije, ki mojstre uvrščajo v 6 raven od 8-ih).

80. Zmanjšanje vpisnih mest v programu srednjega poklicnega izobraževanja Frizer

OZS že nekaj let opozarja na neustrezno vpisno politiko v programu srednjega poklicnega izobraževanja Frizer in zahteva zmanjšanje vpisnih mest za polovico.

Sekcija frizerjev pri OZS že vsa pretekla leta opozarja na neupoštevanje realnih potreb delodajalcev po tem kadru; razen nekaj minimalnega izjemnega zmanjšanja pred letom, se vpisna politika ni mogla izogniti ohranjanju oziroma širjenju mreže šol s tem programom, prav

tako ni bilo večjega zmanjševanja vpisnih mest. Vpis v 1. letnik je potrebno na nacionalni ravni znižati za 50 %. Predlog utemeljujemo z velikim številom prijavljenih brezposelnih na Zavodu RS za zaposlovanje in velikim obsegom sive ekonomije.

VI. ČEZMEJNO OPRAVLJANJE STORITEV

Zahteve za spremembo zakonodaje na področju čezmejnega opravljanja storitev

81. Ukinitev vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav

Slovenska podjetja, ki opravljajo čezmejno storitev v Nemčiji in zaposlujejo državljane tretjih držav, imajo pravni status rezidenta za daljši čas (long-term residents EU), morajo zanje pridobiti vizum za delo v Nemčiji, če delo poteka več kot tri mesece znotraj obdobja 12 mesecev. Zahtevamo, da zaposleni delavci tretjih držav, ki so zaposleni v slovenskem podjetju, ne bi več rabili vize za Nemčijo in bi začeli z delom takoj, tako kot slovenski državljani. Ta administrativna ovira povzroča kar precej težav slovenskim podjetjem, saj ne morejo začeti z delom kot si želijo, ampak jim ta postopek jemlje dragoceni čas in povzroča zamudo s pričetkom del v Nemčiji ali celo izgubo posla.

S podobno problematiko se srečujejo tudi slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav in te napotujejo na delo v Avstrijo za več kot tri mesece. To je predvsem problem gradbenih podjetij, ki izvajajo čezmejno opravljanje storitev. Čeprav so vizumi do 90 dni ukinjeni, se podjetja, ki opravljajo čezmejno dejavnost v Avstriji več kot tri mesece, še vedno srečujejo s tovrstno problematiko. Pogostokrat se zgodi, da ne morejo dokončati del prav zaradi administrativnih ovir, ki jih povzročajo postopki pridobivanja vizumom za tretje državljane.

Kljub dokazilom odvetniške pisarne Grilc-Vouk-Škof, v postopku pred Neodvisnim upravnim senatom za Koroško, da zahteva Direktive avstrijskega Ministrstva za finance ni v skladu niti z evropsko niti z avstrijsko zakonodajo v Avstriji, še vedno za tretje državljane zahtevajo vizum ali bivalno vizo D. Glede napotitve tretjih državljanov odloča avstrijski zavod za zaposlovanje - AMS, zato imajo naša podjetja težave s pričetkom del, saj se v zadnjem času dogaja, da ne odobrijo napotitve tretjih državljanov kar povzroča dodatne nevšečnosti našim podjetjem.

Zahtevamo, da se vizumi dokončno ukinejo tudi za čas dela več kot 90 dni v Avstriji za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav, kajti s to administrativno oviro slovenska podjetja izgubljajo tako na denarju kot na času.

82. Problematika čezmejnega opravljanja storitev

Eden od ključnih problemov še vedno ostaja problematika plačevanja prispevkov v sklade kot so **BUAK v Avstriji**, **SOKA-BAU in ULAK v Nemčiji** in **CASSE EDILI v Italiji**, ki jih morajo plačevati za napotene gradbene delavce v omenjenih državah. Slovenska podjetja so za napotene delavce dolžna plačevati dnevni prispevek za vsakega napotenega delavca, ki dela v gradbeništvu v avstrijski sklad BUAK. Ta je obdavčen s 25 odstotki. Delavec dobi skozi regres, božičnico in plačan dopust 75 odstotkov vplačanega zneska. Prispevki ter akontacija dohodnine predstavljajo 25 odstotkov. Denar bi morala nazaj dobiti slovenska podjetja, a ga ne dobijo. Tu se srečamo z dvojnimi obdavčevanjem. Predlagamo, da se naša zakonodaja uskladi z mednarodno in odpravi dvojno obdavčevanje do te mere, da bodo naša podjetja lahko brez posebnih prilagoditev opravljala storitve v sosednjih državah. Čeprav je sprejeta nova alineja za rešitev problema s sprejetjem novega Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1) kot dogovor med delavcem in delodajalcem v pogodbi o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini, problem še zdaleč ni rešen. Kljub tej noviteti delodajalci nekatere pravice še vedno plačujejo dvakrat, saj delavci v večini ne pristajajo na takšne pogoje dela v tujini in zahtevajo tudi izplačilo regresa kljub plačilu prispevka v sklad, posledica tega pa je, nekonkurenčnost naših podjetij.

Vsekakor imajo koristi od vplačil naših podjetij skladi v teh državah, kar je nedopustno. Rešitev bi morali poiskati v podobno organiziranem sistemu skladov kot jih imajo v tujini, saj bi s tem slovenskim podjetjem olajšali vstop na sosednje trge ter dosegli dogovor z omenjeni državami o oprostitvi plačila prispevkov v njihove sklade za vsa slovenska gradbena podjetja, ki opravljajo čezmejno opravljanje storitev pri njih.

Predlagamo, da tudi država Slovenija uvede paritetni sklad za gradbeništvo, kot so ti skladi v primerljivih državah EU ali pa doseže dogovor na politični ravni o neplačevanju prispevkov za sklad BUAK. Predlagamo, da kadar slovensko podjetje opravlja dela neposredno v Avstriji kot izvajalec ali podizvajalec mu ni potrebno plačevati sklad BUAK, saj je ta delodajalec s prispevki že obremenjen v Sloveniji. Na podlagi tega bodo slovenski izvajalci del ob vstopu na trge teh držav v bolj enakopravnem položaju, saj jim ne bo potrebno plačevati v njihove sklade. Bistveno korist bo ob ustrezni organiziranosti tovrstnega sistema imela tudi država oziroma njene institucije, saj je znano, da se iz paritetnih skladov delodajalcem in delavcem povrne dobra polovica vplačanih sredstev, ostalo pa so stroški poslovanja in dajatve.

Do neskladnosti in dodatnih administrativnih zahtev prihaja tudi pri čezmejnem opravljanju storitev z Italijo. Italija od slovenskih podjetij zahteva številno dokumentacijo, ki jo morajo slovenska podjetja tudi sodno prevesti. Določenih opravljenih tečajev ali usposabljanj, ki so jih slovenska podjetja opravila v Sloveniji, pa enostavno ne prizna in jih morajo slovenska podjetja opraviti še dodatno v Italiji. Naj omenimo dva primera: tečaj prve pomoči je po slovenski zakonodaji predviden v trajanju 8 ur, izvaja ga edini pooblaščen za to Rdeči križ Slovenije s svojimi območnimi službami. V Italiji je tečaj prve pomoči predviden v trajanju 16 ur, tečaj opravljen v Sloveniji pa je nepriznan.

Nadalje država Italija pozna koordinatorja za varnost pri delu (RSPP), ki ga pooblasti delodajalec za preventivno izvajanje varnosti in zaščite pred tveganji v podjetju. Opraviti mora posebno strokovno usposabljanje v trajanju glede stopnje tveganja (48 ur za visoko tveganje, 32 ur za srednje tveganje in 16 ur za nizko tveganje), vsakih 5 let pa je potrebno tovrstno usposabljanje obnoviti v trajanju 16 ur. Po slovenski zakonodaji je predvidena strokovna oseba, odgovorna v podjetju za varnost pri delu, ki opravi poseben strokovni izpit in opravlja podobne naloge, vendar Italija tega ne prizna (predvidevamo, da zaradi različnega obsega ur usposabljanja), torej morajo slovenska podjetja skleniti pogodbo v Italiji z ustrežno osebo ali podjetjem ali pa opraviti usposabljanje po italijanski zakonodaji.

Posebej pa bi radi opozorili še na problem na davčnem področju: podjetnik, slovenski mali zavezanec, ki v Republiki Sloveniji ni identificiran za DDV, v primeru, da opravlja v Italiji storitve za fizične osebe ali pa prodaja izdelke na stojnici ali nekje na sejmu v Italiji, si mora v državi Italiji pridobiti davčno številko in obračunati in plačati DDV v Italiji, kar je urejeno v Direktivi EU in velja tudi za tuja podjetja v Sloveniji. Pojavlja pa se težava pri tem, da mali slovenski zavezanec, ki mu po slovenski zakonodaji ni potrebno biti zavezanec za DDV, v državi Italiji ne more pridobiti davčne številke, ne da bi se najprej v Republiki Sloveniji identificiral za DDV zavezanca (torej mora prostovoljno vstopiti v sistem DDV in v sistemu ostati na primer 5 let), in šele takrat lahko v Italiji pridobi davčno številko. Menimo, da je to neupravičena zahteva Italije. O tem, kdaj je nekdo obvezen se identificirati za DDV v Republiki Sloveniji odloča slovenska zakonodaja (doseganje prometa 50.000 EUR).

- Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji

Slovenija bi morala za vsako državo EU, ki uvede kakršenkoli pogoj za slovenske podjetnike, ki opravljajo dejavnost na njenem območju, takoj uvesti enak pogoj za podjetnike tiste države, ki bi dejavnost opravljali v Sloveniji. Prav tako se naši podjetniki pri iskanju dela na tujih trgih srečujejo s kopico administrativnih ovir, ki jih narekujejo zakonodaje drugih EU držav, medtem ko sami ne znamo zajezi konkurence. V našo zakonodajo bi morali prav tako uvesti toliko

varoval kot jih imata npr. avstrijska in nemška zakonodaja (prijava gradbišč, prijava storitve, prijava delavcev).

Osnova za to kontrolo je v Obrtnem zakonu, ki v 42. e., f. in g. členu določa, da mora ponudnik iz tujine pred prvim občasnim opravljanjem obrtne dejavnosti vložiti prijavo pri pristojnem organu, zlasti, če gre za dejavnost, ki lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje ali varnost, kar gradbeništvo nedvomno je.

Delodajalci iz tujine v večini primerov zaposlujejo cenejšo delovno silo iz manj razvitih držav EU ali tretjih držav. Pri tem delavcem ne zagotavljajo delovno socialnih pogojev in pogojev varnega in zdravega dela, kot jih določajo pri nas veljavni predpisi in kolektivne pogodbe. S tem so seveda njihove cene lahko bistveno nižje kot cene domačih izvajalcev, ali pa izvajalcev iz RS, ki izvajajo dela v drugih EU državah.

Čeprav Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev določa, da morajo tujci spoštovati slovensko zakonodajo in delovno pravne predpise dobivamo iz terena pritožbe naših članov, da še vedno prihaja do kršitev zaradi plačevanja napotenih delavcev na delo v Slovenijo. To opažamo predvsem na področju gradbeništva, kjer se izvaja največ čezmejnih storitev. Zahtevamo, da se inšpekcijski nadzor okrepi in začne izvajati poostren nadzor nad plačilom napotenih delavcev, ki opravljajo dela v gradbeništvu.

Glede na to, da je Avstrija zelo poostrila svoj nadzor in povišala kazni bi tudi naši inšpekcijski organi morali bolj okrepiti svojo službo na področju nadzora in bolj pogosto izvajati nadzor tako kot izvajajo avstrijski inšpektorji nad slovenskimi podjetji v Avstriji.

VIII. VARSTVO OKOLJA

83. Uredba o odpadkih

Predlagamo manj administrativnih ovir za zavezance glede poročanja o odpadkih. Ko so podatki vneseni v sistem IS, naj se poročila avtomatsko generirajo. Pristojni organ naj za svoje potrebe sam pridobi podatke iz informacijskega sistema, tako da letno poročanje ne bo več potrebno. IS sistem naj se nadgradi tako, da bo omogočal shranjevanje evidenčnih listov za PREDPISANO OBDOBJE SHRANJEVANJA.

Letna poročila o ravnanju z odpadki zavezancem predstavljajo administrativno obremenitev, zato predlagamo, da Statistični urad RS potrebne podatke o zavezancih (matična številka, dejavnost, ipd) pridobi na AJPES.

Statistični urad RS naj podatke, ki jih potrebuje za statistične obdelave pridobi na AJPES in naj ne zahteva od posameznikov, da izpolnjujejo dodatna poročila za statistiko.

Predlagamo, da se v Uredbi o odpadkih ukine obveznost poročanja o ravnanju z odpadki za podjetja, ki so v preteklem letu zaposlovala 10 ali več ljudi. Na terenu namreč ugotavljamo, da bo večina podjetij, ki je dolžna poročati po tem kriteriju oddala prazno poročilo, saj gre večinoma za dejavnosti, kjer nastajajo komunalni odpadki, za katere obveznost poročanja od leta 2015 ne velja več. Obveznost izpolnjevanja letnih poročil jim tako predstavlja le nepotrebno administrativno breme.

Predlagamo, da se v uredbi ponovno uveljavi potrjevanje elektronskega evidenčnega lista s strani prevzemnika v 30 dneh po prevzemu odpadka in ne v 15 kot zahteva nova Uredba.

Ukrepi: Sprememba Uredbe o odpadkih

84. Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo

Ugotavljamo, da sistem podaljšane odgovornosti pri ravnanju z odpadno embalažo v praksi izredno slabo deluje, zlasti pri manjših končnih uporabnikih, pri katerih se pravilno izpraznjena in ločeno zbrana odpadna embalaža iz dejavnosti kopiči, dobavitelji pa se izogibajo odgovornosti in prevzem embalaže pogojujejo proti plačilu izredno visokih stroškov prevoza ali pa tega sploh ne želijo početi. Predlagamo, da ministrstvo za okolje pristopi k iskanju sistemskih rešitev te problematike.

Ukrepi: Sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo

85. Okoljske dajatve

Predlagamo, da se temeljito pregleda in preveri vse predpise, ki določajo obveznost plačila okoljskih dajatev in poišče možnost drugega instrumenta namesto dajatev. Večina zbranih sredstev ni porabljena namensko, ampak je prihodek v proračunu RS. Praksa tudi kaže, da je področje okoljskih dajatev izredno veliko administrativno breme zlasti za mala in mikro podjetja, saj morajo podjetja za posamezne proizvode podvržene sistemu okoljskih dajatev v različnih terminih obračunavati dajatve (npr. mesečno, na tri mesece, na pol leta, ipd), za podporo pri vodenju evidenc o blagu prvič danem na trg v Republiki Sloveniji pa so, ne glede

na količine, prisiljeni kupovati drage računalniške programe, ker je ročno vodenje evidenc administrativno prezahtevno.

Predlagamo tudi, da se zniža nerazumno visoke okoljske dajatve za embalažo iz polimerov iz vinil kloridov in/ali drugih halogeniranih olefinov. Sedanja večletna ureditev prekomerno bremeni slovensko gospodarstvo in konkurenčno sposobnost proizvajalcev tovrstne embalaže, ki se že nekaj let soočajo z velikimi težavami zaradi zaostrenih in spremenjenih gospodarskih razmer v Sloveniji in v mednarodnem okolju.

86. Izvajanje nove EU uredbe o fluoriranih toplogrednih (F) plinih št. 517/14 in takse na hladiva

Na podlagi vsebine nove EU uredbe o F plinih št. 517/14 bo v kratkem potrebno spremeniti tudi slovensko Uredbo o uporabi ozonu škodljivih snovi in F plinov. Pri oblikovanju nove uredbe je potrebno upoštevati naslednje predloge:

- Prodaja opreme, ki ni hermetično zaprta in je napolnjena s fluoriranimi toplogrednimi plini ali, ki za svoje delovanje potrebuje te pline, se lahko prodaja samo podjetjem, ki imajo ustrezna spričevala za ravnanje z F plini. Enako naj velja tudi za elemente in nadomestne dele hladilnega kroga. Predlagamo, da se to uredi enako kot je v 4. točki 11. člena EU Uredbe št. 517/2014 določeno za prodajo in nakup toplogrednih fluoriranih plinov. Podobno predlagamo, da se uredi tudi vzpostavitev evidenc za opremo in nadomestne dele, kot je to v 3. točki 6. člena EU Uredbe št. 517/2014 določeno za nakup toplogrednih fluoriranih plinov.
- Usposabljanje in spričevala: za vse osebe, ki so v preteklosti že opravile usposabljanje in pridobile ustrezno spričevalo (31. člen Uredbe o uporabi ozonu škodljivih snovi in fluoriranih toplogrednih plinov Uradni list RS, št. 41/2010), se po preteku veljavnosti spričevala (5 let) zahteva, da ponovno opravijo samo teoretični del izpita. Na podlagi uspešno opravljenega teoretičnega dela izpita se jim izda spričevalo z veljavnostjo 5 let.
- Predlagamo, da se spremeni vsebina Uredbe o uporabi ozonu škodljivih snovi in fluoriranih toplogrednih plinov (Uradni list RS, št. 41/2010) v vseh tistih točkah, kjer se kot izvajalca navaja »pooblaščenega serviserja«, ki se ga nadomesti s »pooblaščenim podjetjem«, razen v 1. odstavku 12. člena in tam kjer bi to bilo v nasprotju z osnovnim namenom poimenovanja.
- Iz vsebin veljavnosti uredbe naj se izvzamejo avtoklime oziroma naj se upošteva specifična tehnologija zajemanja in uporabe fluoriranih toplogrednih plinov pri vozilih.
- Ugotavljamo, da je inšpekcijski nadzor prešibek, da bi bil kos potrebnemu nadzoru na trgu prodaje končnim uporabnikom. Zato predlagamo omejitev nestrokovne prodaje in pa sistem obveznih evidenc, kot trenutno najbolj realen mehanizem proti nepooblaščenemu nameščanju, servisiranju in odstranjevanju tovrstne opreme. Kljub temu, da je trg nenadzorovan na področju naprav pod vsebnostjo 3kg fluoriranih toplogrednih plinov, pa je številčnost vgradnje teh naprav tako velika, da bi jo bilo potrebno upoštevati pri bilanci vpliva na okolje s področja toplogrednih plinov.
- Internetna prodaja (spletna trgovina) klimatizacijskih in hladilnih naprav: spletna prodaja teh naprav s stališča stroke ni sprejemljiva oziroma je v nasprotju z veljavnimi

predpisi. Predpisi navajajo, da mora prodajalec navesti celotno ceno blaga oziroma storitve, ne njenih posameznih delov. Prodajalec preko spleta tega ne more zagotoviti, saj gre pri t.i. split sistemih za dve ločeni enoti (zunanjo, notranjo), ki ju je potrebno ob montaži na objektu medsebojno povezati z ustreznimi inštalacijami. Ker je tako rekoč vsaka vgradnja unikatna – prilagojena razmeram na posameznem objektu, spletni prodajalec tega ne more zagotoviti, saj mora montažo v skladu s predpisi izvesti pooblaščenno podjetje s pridobljenim obrtnim dovoljenjem. Montaža takšne naprave namreč spada v dejavnost 43.220 Inštaliranje vodovodnih, plinskih in ogrevalnih napeljav in naprav in na podlagi določil 5. člena Uredbe o obrtnih dejavnostih (Uradni list RS, št. 63/2013) spada med obrtne dejavnosti, opravljanje katerih lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost. Ker gre po naši oceni za kršenje veljavnih predpisov se predlaga prijava spletne prodaje tovrstnih naprav na Tržni inšpektorat RS (TIRS). Enako vprašljiva je tudi spletna prodaja hladilnih F plinov, ogrevalnih kotlov ipd. Pri vgradnji oziroma uporabi navedenih elementov je potrebno zagotoviti strokovno vgradnjo, kar pa s sedanjo obliko prodaje na spletnih trgovinah ni zagotovljeno.

Ukrep: Sprememba Uredbe o uporabi ozonu škodljivih snovi in F plinov

87. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest

Na področju gradbeništva se predvsem pri sanacijah in rušitvenih delih pogosto srečujemo s trdno vezanimi azbestnimi odpadki, kamor štejejo gradbeni materiali iz azbestcementa, kot so ravne ali valovite strešne plošče velikega formata, fasadne in strešne plošče malega formata, uporabni izdelki, kot so posode za rastline, pepelniki, korita za rože in podobno ter različne vrste cevi iz azbestcementa.

Za preprečevanje oziroma zmanjševanje emisij azbestnih vlaken v okolje so predpisani obvezni postopki pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah, kadar se odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest. Poleg pravilnega načina odstranjevanja gradbenih materialov iz azbestcementa je predvsem pomembno, da se azbestne odpadke odlaga samo na za to predvidenih odlagališčih.

Za ustrezno odlaganje azbestnih odpadkov je odgovoren investitor, ki mora od upravljavca odlagališča za prevzete azbestne odpadke pridobiti potrjen evidenčni list o ravnanju z odpadki. Navedeni evidenčni list je dokazilo o ustrezni oddaji azbestnih odpadkov na odlagališče. Če azbestne odpadke odda na odlagališče izvajalec gradbenih del, se mora potrjeni evidenčni list glasiti na investitorja. Investitor lahko pridobi potrjen evidenčni list o oddaji azbestnih odpadkov v odlaganje tudi od izvajalca gradbenih del, če ima ta dovoljenje za zbiranje gradbenih odpadkov.

Odlaganje azbestnih kritin in materiala, ki vsebuje azbest, na uradno odlagališče je velik finančni zalogaj za posameznike, lastnike zasebnih hiš in podjetnike pa tudi različne ustanove, zato ti nevarni odpadki vse prevečkrat zaradi slabe ozaveščenosti pristanejo na črnih odlagališčih.

Predlagamo, da bi bilo odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest (odslužena strešna kritina iz azbestcementa in drugi podobni gradbeni materiali), v RS brezplačno. Cilj zagotavljanja brezplačnega odlaganja azbestnih odpadkov je skrb za zdravo okolje, s

spodbujanjem zamenjave azbestnocementnih materialov z okolju in zdravju prijaznejšimi materiali.

Upravičenci brezplačnega odlaganja naj bodo investitorji obnove ali odstranitve stanovanjskih, gospodarskih ali poslovnih objektov. Upravičenci naj bodo tudi osebe, ki azbestne odpadke, nastale pri obnovah in odstranitvah objektov, začasno hranijo na svojem zemljišču in le-te, ustrezno zaščitene, pripeljejo na odlagališče.

Prav tako predlagamo, da bi bilo odstranjevanje in prevoz do ustreznih odlagališč za gradbene odpadke, ki vsebujejo azbest, znatno subvencionirano.

Predlagamo, da se v Uredbi o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest, ukine meja pod katero za odstranjevanje azbestnih odpadkov ni potrebno pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja.

Država naj poskrbi za ustrezno informiranje in ozaveščanje prebivalstva, saj je v RS še ogromno streh pokritih s kritinami, ki vsebujejo nevarne azbestne vsebine in jih bo potrebno v sorazmerno kratkem času nadomestiti.

Ukrep: Sprememba Uredbe o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest

IX. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

DOMAČA IN UMETNOSTNA OBRT

88. Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji

Domače in umetnostne obrti (DUO) kot del nesnovne kulturne dediščine, zaščite s Konvencijo UNESCO-a (h kateri je leta 2008 pristopila tudi Slovenija) predstavljajo v vseh evropskih, in tudi v neevropskih državah pomemben segment identitete in razpoznavnosti narodov in držav. Da bi se ta segment ohranil, ga je treba z ustreznimi ukrepi in stimulacijami na vseh področjih ustrezno spodbuditi. Trenutno je Slovenija na skoraj vseh področjih tega delovanja še močno na dnu evropske lestvice. Uspeli pa smo vzpostaviti dobro urejen sistem strokovnega vrednotenja oziroma ocenjevanja izdelkov DUO, s katerim so povezane določene ugodnosti pri registraciji te dejavnosti in označevanje kvalitetnih izdelkov z nalepko, ki nosi številko izdanega certifikata strokovne komisije. Zaradi temeljitosti in strokovnosti meril so se za naš sistem zanimali tudi v številnih evropskih državah (Franciji, Italiji, na Slovaškem in Hrvaškem).

Pri OZS se zavedamo, da je potrebno DUO izpostaviti kot sestavni del socialne politike, kot ekološko čisto dejavnost in kot pomemben del nacionalne promocije.

Seveda pa zadanih nalog ne bo mogoče izpeljati brez rokodelcev samih. Število tistih, ki imajo registrirano rokodelstvo kot osnovno dejavnost in so tudi nosilci znanj poklicev, ki sodijo v okviru DUO, vztrajno upada, kar pa lahko ustavi le konkretna državna pomoč in razumevanja problema, ki pesti to dejavnost.

Posledice državnih ukrepov so namreč več kot očitne: do uvedbe DDV je število obrtnikov s področja DUO ves čas rahlo naraščalo, po ukinitvi subvencij pa občutno pada. Tako je bilo leta 2002, po ukinitvi subvencij, registriranih 569 samostojnih podjetnikov posameznikov s področja DUO, konec leta 2003 še 501, maja 2004 še 472, leta 2011 še 421 rokodelcev, leta 2012 še 394, leta 2013 še 253, leta 2014 še 233, konec leta 2015 pa le še 193 rokodelcev in 9 gospodarskih družb.

Zavedati se moramo, da je to manj kot dvajsetina izdelovalcev, ki so za svoje izdelke prejeli certifikat za DUO. Tudi v primerjavi z ostalimi obrtnimi dejavnostmi je upad registriranih rokodelcev najbolj drastičen. Zaradi nerazumevanja države, oziroma nestimulativne politike, rokodelci opuščajo dejavnost, vse manj pa se jih odloča za samozaposlitev.

Obrtni zakon, ki je bil v veljavi do leta 2013, je rokodelcem, ki so prejeli certifikat oziroma potrditev republiške komisije za preverjanje izdelkov DUO, da uspešno nadaljujejo način izdelovanja in oblike tradicionalnih oblik slovenskih izdelkov omogočal, da kot samozaposleni opravljajo dejavnost tudi brez pogojev registracije delavnice, ki je bila pojmovana kot atelje.

Na podlagi analize stanja pri izdelovalcih domače in umetnostne obrti (rokodelcih) smo oblikovali naslednje zahteve:

- **Subvencije v obliki oprostitve plačila dela prispevkov za socialno varnost za nosilce domače in umetnostne obrti**

Če želimo izdelovalce domače in umetnostne obrti stimulirati, da svojo dejavnost tudi registrirajo, **je nujno potrebna uvedba subvencije v obliki oprostitve plačila vsaj 50 odstotkov prispevkov za socialno varnost**, saj so ti za predstavnike izumirajočih rokodelskih poklicev občutno previsoki. S tem bi pospešili samozaposlovanje v teh dejavnostih, ki so zaradi svoje dediščinske narave posebnega pomena za Slovenijo, njihovo varovanje pa del zaveze njene do UNESCO.

- **Uvrstitev izdelkov DUO med DDV-ja oproščen promet blaga**

Na podlagi primerljivih tujih praks ugotavljamo, da ščitijo nekatere države (na primer Madžarska) izdelke s področja domače in umetnostne obrti tudi na ta način, da so ti izdelki pri zavezancih za DDV uvrščeni v ničelno stopnjo DDV oz. da so oproščeni DDV, zato z namenom preprečitve nepopravljive kulturne škode zahtevamo enako rešitev tudi v Zakonu o davku na dodano vrednost.

- Oprostitev plačevanja občinskih taks za uporabo stojnic

Sekcija za DUO pri OZS že dlje časa kot problem izpostavlja vprašanje plačevanja taks za pridobitev dovoljenj na podlagi 6. člena Zakona o trgovini. Izdelovalci DUO svoje izdelke najpogosteje prodajajo prav na način, za katerega je potrebno pridobiti soglasje na podlagi določb omenjenega zakona, torej na premičnih stojnicah, na sejnih, na shodih in podobno. To pa pomeni, da omenjenim izdelovalcem oziroma prodajalcem upravne takse lahko predstavljajo pomembno postavko stroškov oziroma izdatkov, še posebej, če svoje izdelke prodajajo na stojnicah po različnih občinah. Če na primer prodajalec izdelke ponuja tako, da potuje po občinah in jih prodaja na stojnicah v dvajsetih občinah, mora pridobiti soglasje od 20 občin, kar predstavlja strošek v višini 420,40 eur.

Zato zahtevamo, da se za tiste izdelovalce DUO, ki morajo za prodajo svojih izdelkov, za katere so pridobili pozitivno mnenje strokovne komisije pri OZS, pridobiti soglasje iz 6. člena Zakona o trgovini, uveljavi oprostitev plačila upravne takse.

- Možnost nadaljevanja dejavnosti DUO po odhodu v pokoj ob prejemanju polne pokojnine

Zaradi neurejenega izobraževanja za 45 poklicev, ki sodijo v okvire DUO, so nosilci tradicionalnih znanj le starejši mojstri, ki so tik pred, ali pa so že v pokoju. V Sloveniji je organiziranost, oziroma ponudba izobraževanja naravnana predvsem na t.i. »masovne poklice«, zato se programi za DUO sploh ne izvajajo: za večina rokodelskih poklicev sploh ni razpisanih učnih mest oziroma ni dovolj kandidatov.

Do leta 1998 je Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju razlagal, da samostojni podjetniki posamezniki ne opravljajo dejavnosti kot edini ali glavni poklic, če so prejemniki pokojnine in opravljajo eno izmed dejavnosti DUO na podlagi izdanega certifikata OZS. Zakon je torej omogočal, da starejši rokodelci opravljajo svojo dejavnost tudi po upokojitvi in s tem možnost prenosa znanj tudi na mlajše generacije. Spremenjen zakon nadaljevanje dejavnosti DUO po upokojitvi onemogoča, s tem pa izgubljammo še edino možnost izobraževanja, ki nam ga lahko posredujejo redki starejši rokodelski mojstri. Zato predlagamo, da se ponovno uveljavi določba, ki je veljala vse do leta 2000, da bo starejšim rokodelcem omogočeno opravljati dejavnost tudi po upokojitvi.

Z odvzemom statusa samostojnega podjetnika, oziroma opustitvijo tega statusa ob odhodu v pokoj, se ne le tem obrtnikom, temveč tudi Sloveniji povzročila kulturno-dediščinska škoda, saj je znano, da se kvaliteten turizem v naprednih evropskih državah vse bolj povezuje z živo kulturno dediščino, ki postaja nepogrešljiv del turistične ponudbe. Rokodelce je treba, glede različnih vrst pravic, izenačiti s samostojnimi kulturnimi delavci in drugimi snovalci narodnega bogastva, ter jih s tem ustrezno zaščititi. Predlog je v skladu s Konvencijo o varstvu nesnovne dediščine, katerega del so tudi tradicionalne obrti (rokodelstvo).

- Obdavčitev osebnega dopolnilnega dela s področja DUO kot neodvisnega dela namesto z davkom iz zaposlitve z davkom od dohodkov iz dejavnosti

Zakon o dohodnini (35. člen) določa, da se vsako odvisno pogodbeno razmerje, v katerega vstopa fizična oseba pri opravljanju fizičnega ali intelektualnega dela, šteje za zaposlitev, ne glede na čas trajanja. V takšno obdavčitev naj bi sodila tudi izdelava in prodaja.

Pri izdelovalcih s področja domače in umetnostne obrti ne gre za odvisno razmerje, temveč za neodvisno izdelavo izdelkov in njihovo neodvisno prodajo v skladu s Pravilnikom o osebnem dopolnilnem delu, kar pomeni, da takšna aktivnost ne more biti obdavčena kot odvisno razmerje. Pri svojem delu ti izdelovalci uporabljajo številne materiale, ki jih kupujejo ali sami naberejo, pridelajo, izdelajo, zaradi česar zgolj 10 odstotkov normirano priznanih odhodkov oziroma dejanski stroški prevoza in nočitve, kar sploh ne ustreza dejanskim stroškom v tej dejavnosti, kjer nastajajo naslednji stroški materiala: glina in keramika; steklo; volna, bombaž, lan, konoplja in druga naravna vlakna; šibje, ličje, trsje, slama; les; vosek; naravno usnje; kovina; kamen.

Izdelovalci izdelkov domače in umetnostne obrti s statusom osebnega dopolnilnega dela uporabljajo pri svojem delu tudi orodja, naprave, peči, dejavnost pa večinoma opravljajo v stanovanjskih prostorih ali drugih prostorih, ki jih namenijo tej dejavnosti. V tej povezavi nastajajo tudi stroški elektrike, vode, komunalnih storitev, telefona, interneta (npr. dolžni so oddajati napoved preko sistema e-davki), pisarniškega materiala ipd., zato njihova aktivnost tudi slučajno ni podobna dejavnosti nekoga, ki občasno pomaga v gospodinjstvu, pri kmetijskih delih, varstvu otrok, prevajanju, lektoriranju izvajanju inštrukcij.

Zaradi navedenega OZS ugotavlja, da se izdelava in prodaja izdelkov domače in umetnostne obrti ne more primerjati v načinu izvajanja osebnega dopolnilnega dela z naštetimi dejavnostmi, kjer gre za očitno delo v odvisnem razmerju, praviloma v prostorih in s sredstvi naročnika storitve. Izdelovalci DUO prodajajo svoje izdelke praviloma neznanim kupcem v svobodnem poslovnem odnosu in ne v podrejenem, kar je tudi ena izmed značilnosti odvisnega razmerja (na primer ni nadzora nad izvajalcem, vse delo opravlja pod lastno odgovornostjo, z lastnimi sredstvi).

OZS na podlagi vseh ugotovitev in proučitve dejanskega stanja pri opravljanju osebnega dopolnilnega dela v dejavnosti DUO zahteva, da FURS ustrezno popravi svoje pojasnilo z dne decembra 2014 (prva izdaja), objavljenega na njihovi spletni strani med rubriko »Davki in druge dajatve«, v katerem so uvrščene vse aktivnosti s področja osebnega dopolnilnega dela, vključno z izdelavo izdelkov domače in umetnostne obrti med odvisna razmerja, kar pa je v nasprotju z Zakonom o dohodnini in Zakonom o davčnem postopku. Dejstvo je namreč, da je potrebno na podlagi veljavnih Zakona o dohodnini in Zakona o davčnem postopku vsako obliko dela, aktivnosti in dejavnosti presoјati po njihovi dejanski vsebini, ne pa po obliki. **Osebo dopolnilno delo na področju domače in umetnostne obrti je po svoji vsebini vsekakor neodvisno razmerje, zato mora biti obdavčeno z davkom iz dejavnosti.**

- Nujnost sprejetja zaščitnega zakona za nosilce dejavnosti domače in umetnostne obrti

V času globalizacije in novodobnega potrošništva obstaja realna nevarnost, da bo nesnovna kulturna dediščina, kamor uvrščamo tudi tradicionalna obrtna znanja spretnosti in veščine, prešla v pozabo, zato je nujno, da se v Sloveniji tradicionalne rokodelske obrti tudi ustrezno in celovito zakonsko zaščitijo. Leta 2008 je namreč Slovenija sprejela Zakon o ratifikaciji Konvencije UNESCO o varovanju nesnovne kulturne dediščine, med drugim tudi tradicionalnih obrti. Na podlagi te konvencije je bil z njo delno usklajen Zakon o varovanju kulturne dediščine, na podlagi katerega se z vpisom v Register žive dediščine ščitijo znanje, veščine in postopki tradicionalnih obrti (tako da se v muzeju »konzervirajo«, ni pa poskrbljeno za preživetje

nosilcev rokodelskih znanj in za njihov prenos znanj na naslednje rodove, zato jih je iz leta v leto vse manj.

Z razvojem novih materialov, modnih trendov, industrijske proizvodnje so tovrstni izdelki za večino novodobnih kupcev tržno in cenovno vedno manj zanimivi v primerjavi z industrijskimi izdelki, zato se nosilci teh znanj pod enakimi tržnimi pogoji, kot veljajo za ostale gospodarske subjekte vse težje preživljajo, posledica tega pojava je pospešeno izumiranje tovrstnih obrti. Če zaradi modernizacije izumre nek poklic ali način, postopek proizvodnje na račun novih metod dela in novih materialov temu običajno pravimo napredek. Če pa izumre rokodelsko znanje, ki je del nesnovne kulturne dediščine posameznega naroda, to ne pomeni zgolj izgube nekega poklica zaradi tehnološkega napredka, pač pa pomeni predvsem izgubo dediščinskega bogastva, s tem pa tudi osebne identitete posameznika in ponosa zaradi pripadnosti nekemu kulturnemu okolju in specifični tradiciji. Brez teh lastnosti je dosti težje aktiviranje notranje energije za reševanje države iz sedanje krize, zato se vsakršnim krizam lažje uprejo narodi, ki cenijo svojo kulturno dediščino in na ustrezen način ščitijo tudi njene nosilce.

Iz tega izhaja, da je potrebno sprejeti Zakon o ohranjanju rokodelstva, v katerim se bo:

- zaščitilo rokodelce, kot nosilce dediščinskih rokodelskih znanj tako, **da se jih bo razbremenilo previsokih in številnih dajatev** in jim tudi omogočilo delo v lastnih ali najetih ateljejih;
- **omogočilo njihovo nemoteno ustvarjanje** tudi po upokojitvi na način, ki ne bi vplival na višino njihovih, že sedaj nizkih pokojnin;
- **ponovno uvedlo mojstrske nazive** za najboljše predstavnike rokodelske stroke;
- **uredilo in doreklo status mentorjev** - prenašalcev rokodelskih znanj na naslednje rodove na enak način, kot je urejen status učiteljev praktičnega pouka;
- **predpisalo minimalne pogoje za opravljanje dejavnosti**, ki je zaščitena (naziv mojster, opravljanje dejavnosti v ateljeju, obvezen prenos znanj na naslednike, razstave...);
- **predpisalo kriterije, ki določeno dejavnost uvrščajo** med dejavnost domače in umetnostne obrti oziroma rokodelstva.

Ukrep: Sprejem Zakona o ohranjanju rokodelstva

PROMET

Zahteve za spremembo zakonodaje na področju prometa

89. Proti uvedbi bencinskega centa

Z operativnim načrtom strategije razvoja prometa naj bi bilo natančneje opredeljeno financiranje predvsem cestne in železniške infrastrukture. Za te namene je pristojno ministrstvo predlagalo oblikovanje posebnega infrastrukturnega sklada in v zvezi s tem uvedbo t.im. bencinskega centa.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije takšnemu predlogu ostro nasprotuje. Predlagatelj bi se moral zavedati, da gospodarstva, ki je v trenutnem položaju »okrevanja«, nikakor ne bi smelo dodatno obremenjevati.

Dejstvo je, da so ceste v slabem stanju ter da jih je potrebno vzdrževati. Že leta se namreč vozimo po dotrajanih državnih cestah, čeprav je Slovenija že pred leti uvedla podoben model financiranja vzdrževanja državnih cest t.i. »bencinski tolar«. Ukrep ni imel pozitivnega učinka.

Še več, prispevek za uporabo cest je sorazmerno višji za tovorna vozila, a kaj, ko ta vozila številnih cest sploh ne smejo uporabljati. Trenutno stanje je očiten odraz preteklih političnih odločitev ter večjih vlaganj v železnice.

Menimo, da bi finančna sredstva, ki jih država pobere z naslova prispevkov za uporabo cest, zadostovala, seveda če bi bila namenjena za njihovo obnovo. Tako pa je bilo v preteklem obdobju za te potrebe namenjenih le borih 30 %.

Vlada RS je v preteklem letu dala obljubo, da gospodarstva ne bo dodatno obremenjevala, zato nas je predlagan ukrep o uvedbi bencinskega centa še toliko bolj negativno presenetil.

Kar 66 % cene goriva predstavljajo dajatve, zato dodatna obremenitev nikakor ni premišljena, niti dopustna. Še posebej lahko izpostavimo sektor transporta, ki predstavlja hrbtenico celotnega gospodarstva. Na udaru bi bili prevozniki, ki opravljajo notranje prevoze blaga, kajti kar 68 % prepeljanega blaga predstavljajo prevozi po Sloveniji. Prevozniki, ki opravljajo mednarodne prevoze ter tujci bi seveda gorivo kupovali v tujini, kjer prav tako lahko zaprosijo za povračilo trošarine na gorivo za komercialne namene. Dodatna obremenitev goriva bo med drugim posledično vplivala tudi na višino normirane (lastne) cene izvajanja gospodarsko javne službe – javnega linijskega prevoza potnikov v notranjem prometu, ki ga zagotavlja država. To pa pomeni, da bi država dodatno obremenjevala sama sebe. Posledično bi se povečali stroški celotnemu javnemu sektorju, kajti stroški goriva niso zanemarljivi niti ne v policiji, vojski, gasilcih, zdravstvu ...

Finančna sredstva, ki jih pobere država za namene vzdrževanja cest povsem zadostujejo, zato so nove dajatve povsem neupravičene.

90. Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil

Na precejšnjem delu slovenskih državnih cest so predpisane omejitve vožnje tovornih vozil, ki presegajo 7,5 tone največje dovoljene mase. Te omejitve so lahko celoletne ali pa veljajo v času vikendov in poletnih mesecev.

Domači cestni prevozniki, ki so življenjsko in poslovno vezani na ceste v domačem okolju, kjer veljajo omejitve, imajo veliko težav pri izvajanju prevoza tovora. Tako se zaradi neustrezne postavitve prometne signalizacije ter ozkega tolmačenja nadzornikov dogajajo primeri, da morajo tovorna vozila prevažati tovor po daljših poteh, kar povečuje stroške ter dodatno negativno vpliva na okolje in s tem tudi na varnost cestnega prometa.

Podatki kažejo, da so naši predpisi in prometna ureditev glede vožnje tovornih vozil v primerjavi z nekaterimi tujimi državami zelo omejevalni. Tako nekatere države v Evropi nimajo nobenih omejitev tovornega prometa na svojih cestah (npr. Španija, Anglija, Irska), medtem ko imajo države v osrčju Evropske unije (npr. države Beneluksa) omejen tovorni promet samo, kadar tovorna vozila vozijo v tranzitu preko njihovega ozemlja. Naj omenimo tudi, da je v večini držav EU tovorni promet omejen samo na cestah, kjer je izredno velik delež tovornega prometa (nad 20 odstotkov) in da je na večini evropskih avtocest mogoče prevažati brez kakršnihkoli omejitev.

Zato predlagamo, da se v zakonodajo, ki ureja področje omejitve uporabe državnih cest za promet tovornih vozil, katerih največja dovoljena masa presega 7,5 tone, vnese določilo, da je

na določenih cestah prepovedan prevoz tovornih vozil v primeru, če ta tranzitirajo Republiko Slovenijo.

Predlagamo tudi, da se v Odredbi o omejitvi prometa na cestah v Republiki Sloveniji tudi predpiše, da je dovoljen prevoz blaga za tovorna vozila do 12 ton največje dovoljene mase. V tej odredbi naj bo tudi določeno, da lahko vozniki, ki vozijo vozila slovenskih prevoznikov, v času omejitev peljejo od mejnega prehoda do prebivališča voznika ali namembnega kraja ali parkirišča prevoznika tudi, če imajo na tej poti odmor ali počitek. V tej odredbi je potrebno tudi urediti način urejanja prevoza motornih tovornih vozil s priklopnimi vozili v zimskih razmerah na vseh cestah tako, kot je to urejeno na avtocestah ter hitrih cestah, kjer ni več samoizločanja vozil.

Ukrep: Sprememba Odredbe o omejitvi prometa na cestah v Republiki Sloveniji

91. Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov

Narava dela voznika delodajalcem onemogoča, da bi se lahko njihovo delo spremljalo in nadzorovalo neposredno. V kolikor bi bilo to možno, bi lahko prevozna podjetja morebitne kršitve voznikov preprečila pravočasno. V praksi se dogaja, da vozniki napravijo kršitve prometne zakonodaje, podjetja pa o dogodku niti ne obvestijo. Slednja se seznani s kršitvijo šele, ko jo zoper njih že izveden prekrškovni postopek. Tako nosijo podjetja odgovornost za ravnanje voznikov, na katera kljub vsej svoji skrbnosti, nimajo nikakršnega vpliva. Gre predvsem za prekrške kot je npr. napaka v postopku cestninjenja. Prevozno podjetje ne more odgovarjati za prekršek, če se je voznik zaradi svoje nevednosti nepravilno razvrstil ali izbral celo napačen izvoz iz avtoceste. Enako velja tudi za primere vožnje na področju lokalnega prometa, za kateri prekršek je bila v preteklosti že predpisana globa samo za voznike.

Nadalje Zakon o cestah v 30. in 31. členu predpisuje odgovornost podjetij in odgovornih oseb v primerih, ko nadzorni organi ugotovijo kršitev prekoračene osne obremenitve ali prekoračene skupne največje dovoljene mase ali največje dovoljene mase vozila.

Menimo, da prevozno podjetje nima neposrednega in odločilnega vpliva na kršitve, ki bi jih v tem primeru storila voznik in oseba, ki nalaga tovor.

Kljub temu, da je prevozno podjetje odredilo prevoz nekega blaga v mejah zakonsko dopustnega lahko pride do kršitev določil 30. in 31. člena Zakona o cestah, saj je voznik zaradi malomarnosti (kljub drugačnim navodilom delodajalca) dopustil, da mu je oseba, ki je nalagala tovor to naložila v nasprotju z določili omenjenih členov.

Enako velja za prekrške 74. člena Zakona o pravilih cestnega prometa, ki določa, da mora biti tovor naložen in pritrjen v skladu s Pravilnikom o nalaganju in pritrjevanju tovora v cestnem prometu. Da je tovor pravilno naložen in pričvrščen je osnovna naloga voznika, prevoznik pa v konkretnem primeru ne more vršiti neposrednega nadzora.

Zakon o prevozi v cestnem prometu (ZPCP-2) določa, da morajo imeti vozniki, ki so zaposleni pri podjetju s sedežem v državi članici ali zanj delajo in opravljajo prevoze v Republiki Sloveniji po javnih cestah, pridobljeno temeljno kvalifikacijo. Prav tako zakon predpisuje obvezno permanentno izobraževanje z namenom, da vozniki posodobijo in utrdijo znanje, ki je nujno

potrebno za njihovo delo, s posebnim poudarkom na varnosti v cestnem prometu, racionalni porabi goriva in novostih v predpisih s področja opravljanja prevozov v cestnem prometu.

Zaradi navedenega smatramo, da mora biti voznik z veljavno strokovno usposobljenostjo (to dokazuje z vpisom t.im. kode Skupnosti »95« v vozniškem dovoljenju) seznanjen s pravili v cestnem prometu. Ta znanja pomenijo tudi osnovo, da svoje delo sploh lahko opravlja. V primeru zgoraj navedenih kršitev bi se morala izreči globa le za voznike in nikakor ne za prevozna podjetja in odgovorne osebe. Ne moremo prezreti tudi dejstva, da se vse večkrat pojavljajo primeri, ko vozniki namensko kršijo pravila.

Ukrep: Sprememba Zakona o cestah, Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o prevozih v cestnem prometu

92. Povečanje dovoljenih tež in dolžin vozil v skladu z evropskimi predpisi

Razvoj tovarnega prometa gre v smer, da bi se prepeljalo čim več tovora s čim manj vozili. To je mogoče doseči s tem, da se dovoli uporabo vozil, ki so večjih dolžin ali večjih skupnih tež, kot so sedaj dovoljene v Republiki Sloveniji.

V zvezi s tem je bila sprejeta Direktiva (EU) 2015/719 o določitvi največjih dovoljenih mer določenih cestnih vozil v Skupnosti v notranjem in mednarodnem prometu in največjih dovoljenih tež v mednarodnem prometu, ki določa, da je potrebno zaradi nadaljnjega spodbujanja intermodalnega prevoza in zaradi upoštevanja prazne teže zabojnikov ali zamenljivega tovarišča dolžine največ 13,7 metra (45 ft), dovoliti promet triosnih motornih vozil z dvo- ali triosnimi polprikloniki do skupne dovoljene teže 44 t. Dvoosnim motornim vozilom s triosnimi polprikloniki, ki prevažajo zabojnike ali zamenljivo tovarišče dolžine največ 13,7 metra (45 ft), pa bi bilo potrebno dovoliti za intermodalni prevoz do skupne dovoljene teže 42 t.

Na podlagi navedenega predpisa pričakujemo čim prejšnji prenos navedene direktive v naš pravni red, kajti številne evropske države so to že storile.

S 7. 6. 2014 so pričele veljati Spremembe in dopolnitve Pravilnika o delih in opremi vozil. Gre za dve bistveni novosti, in sicer:

- dopolnitev 16. člena (dodatne zahteve za pnevmatike) predpisuje možnost, da so na vozilu lahko nameščene pnevmatike, ki imajo večjo nosilnost ali kategorijo hitrosti, kot je to navedeno v potrdilu o skladnosti vozila (homologaciji);

- v Prilogi II (v točki 2.3.3) pravilnik predpisuje dovoljeno skupno maso za motorna vozila z več kot štirimi osmi. Tako po novi ureditvi za takšna vozila veljajo enake omejitve kot za štiriosna motorna vozila z dvema krmiljenima osema (31 t oziroma 32 t).

Glede na to, da je na trgu vedno več 5 osnih tovarnih vozil, ki so bila kupljena in dana v uporabo z namenom večje učinkovitosti in racionalnosti menimo, da spremembe Pravilnika o delih in opremi vozil ne sledijo dejanskemu stanju in spremembam, ki jih že uvajajo nekatere članice EU (npr. Češka, Nizozemska), saj za 5. osna motorna vozila veljajo enake omejitve kot motorna vozila s 4. osnimi z dvema krmiljenima osema (31 t oziroma 32 t).

Taka določila obenem pomenijo diskriminatornost do uporabnikov teh vozil (5 osnih tovornih vozil), saj lahko kljub 5 osem prevažajo breme do 6,4 t osne obremenitve (torej skupno 32 t), medtem ko ima pol priklopno motorno vozilo s petimi osmi največjo dovoljeno skupno maso 40 t oziroma 44 t.

Ker je 5. osno motorno vozilo konstrukcijsko narejeno za prevoz večje dovoljene skupne mase (gre za specialna delovna vozila kot so gasilna vozila z vso opremo, tovorna vozila za prevoz betona z nameščeno črpalko, komunalna vozila, vojaška vozila ipd.).

Ukrep: Sprememba Pravilnika o delih in opremi vozil

93. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da lahko policist zaseže vozniku motorno vozilo, če je bil v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravnomočno kaznovan za hujše prekrške ali če voznik ne izpolnjuje pogojev za vožnjo vozil (vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja).

Za hujši prekršek se šteje prekršek, za katerega je predpisana stranska sankcija najmanj treh kazenskih točk v cestnem prometu ali stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila. Za hujši prekršek se šteje tudi vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja za vožnjo vozil tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo ali skupina vozil, ki ga vozi voznik v času prekrška, vožnja vozila v času izvrševanja prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma prepoved uporabe vozniškega dovoljenja.

V navedenih primerih se zaseže vozilo tudi, če ni voznikova last (npr. vozilo je last prevoznega podjetja), kar povzroča nepotrebno gospodarsko škodo prevoznikom, ki so lastniki teh vozil in jih uporabljajo za izvajanje svoje gospodarske dejavnosti. Po veljavnem predpisu mora policija zaseženo vozilo takoj oddati sodišču, ki je pristojno za postopek o prekršku. V praksi to pomeni, da sodni izvršitelj (ali njegov pooblaščenec) vozilo odpelje na varovano parkirišče, kjer se vozilo hrani do odločitve sodišča.

Pri tem pa zlasti pri zasegu tovornih vozil nastajajo veliki in nesorazmerni stroški, kajti vozilo pridejo iskat in odpeljejo tudi na izredno oddaljena mesta, prevoznikom pa se s tem povzroča dodatna gospodarska škoda (visoki so tudi stroški odvoza vozila, ki pa so nastali izključno zaradi oddaljenosti kraja, kjer se bo vozilo hranilo), saj vozil do odločitve sodišča ne morejo uporabljati. Tako morajo prevozniki na sodišču izkazovati svoj pravni interes za čim prejšnjo vrnitev vozila, sodišča pa bi morala take primere obravnavati prednostno, kar pa je včasih zaradi preobremenjenosti sodišč težko izvedljivo.

Po mnenju Sekcije za promet je namen zakona preprečiti vožnjo vozniku, ki ne izpolnjuje pogojev za vožnjo. Za ta namen ne bi bilo potrebno izvesti zasega vozila, temveč bi to lahko dosegli tudi z »uradnim pečatenjem« vozila na urejenem parkirnem mestu in takojšnjo obravnavo primera na pristojnem sodišču. Tako bi bili primeri obravnavani takoj, hkrati pa bi se odločalo tudi o zahtevah prevoznikov po vrnitvi vozila. Na tak način bi preprečili nastajanje večje gospodarske škode na strani prevoznikov in povzročanje nesorazmerno visokih stroškov državnim organom.

Istočasno je v tem delu nujna odprava 12. odstavka 50. člena Zakona o voznikih, ki za podjetja in dogovorne osebe predpisuje izredno visoke globe za prekršek, ki ga stori voznik, če vozi vozilo brez veljavnega vozniškega dovoljenja.

V praksi prihaja do primerov, ko delodajalec kljub vsej svoji skrbnosti in doslednosti ne more vsak dan zanesljivo preveriti ali voznik izpolnjuje pogoje za vožnjo. Znani so primeri, ko je voznik, ki ga je delodajalec napotil na vožnjo v tujino, izven delovnega časa storil prekršek, zaradi katerega so mu nadzorni organi začasno odvzeli vozniško dovoljenje. V času te začasne prepovedi vožnje je voznik zopet prišel z vožnjo, na katero ga je napotil delodajalec, saj ta predhodno ni bil obveščen o nastalem dogodku.

Zato predlagamo, da bi država najprej morala vzpostaviti mehanizme (npr. ob vsaki kršitvi voznika takoj obvestiti tudi prevozno podjetje,...), ki bi prevoznim podjetjem omogočali pridobitev pravih in relevantnih podatkov o vozniku oziroma izpolnjevanju pogojev za vožnjo, šele nato uvesti kaznovalno politiko.

Ukrep: Sprememba Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o voznikih

94. Finančne spodbude cestnim prevoznikom za varčno, varno in ekološko delo v cestnem prevozništvu

Slovenski cestni prevozniki pričakujejo od države, da jim nameni določena finančna sredstva ali druge spodbude, ki bodo zagotavljale večjo konkurenčnost cestnih prevoznikov.

Da bi se ta panoga lahko razvijala in posodabljala predlagamo, da država zagotovi finančna sredstva in jih v javnih razpisih nameni cestnim prevoznikom, za sofinanciranje nove tehnološke opreme na področju informacijske tehnologije, priklopnih vozil, opreme za sledenje vozilom, varčnih pnevmatik in podobno. Prav tako je potrebno nameniti del sredstev za redno usposabljanje poklicnih voznikov, ki opravijo praktično usposabljanje varčne vožnje, po vzoru ostalih evropskih držav (npr. Madžarska). Glede na to, da ni mogoče več subvencionirati ekoloških vozil z motorji Euro 6 predlagamo, da se prevoznikom, ki bi vgradili sisteme za pogon na plin v svoja gospodarska vozila, ta strošek povrne.

95. Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevoznništva

Stanje v cestnem transportu v Sloveniji se poslabšuje tako v konkurenčnosti kot tudi pri spoštovanju prometnih pravil.

Žal iz dneva v dan spremljamo tudi tragične zgodbe, ko smo priča hujšim prometnim nesrečam, vse prevečkrat tudi z izgubo človeškega življenja. Tudi ob zadnjih tragičnih dogodkih v prometu se pojavljajo zgodbe in komentarji, ki mečejo slabo luč na celotni transportni sektor.

Sekcija za promet pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije se že dalj časa zavzema, da bi voznike, ki zavestno kršijo prometna pravila izločili, predvsem z namenom, da transportni sektor zopet dobi pravo vlogo in svoj položaj v celotnem gospodarstvu.

O problematiki v cestnem transportu smo že večkrat opozorili in pristojne službe prosili za povečanje nadzora na naših cestah. Zlasti številne kršitve tujih voznikov tako z vidika kršenja »socialne zakonodaje«, podjetja, ki imajo le poštne nabiralnike kot sporne tehnične brezhibnosti vozil v cestni transport slovenskim voznikom prinaša nelojalno konkurenco, predvsem pa se zmanjšuje število delovnih mest in kvaliteta voznega parka, ki še kako vpliva tudi na samo varnost v cestnem prometu.

Zaradi tega Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije poziva vse pristojne službe, da aktivno pristopijo k izvedbi ukrepov, s katerimi bi zaježili kršitve prometnih pravil ter vnesli vsaj nekaj reda v cestni transport, kar bi vsekakor vplivalo tudi na samo varnost.

Posebno skrb bi bilo potrebno nameniti vsem v zadnjih treh letih na novoustanovljenim prevoznim podjetjem, katerih lastniki so pretežno del tujci. Ta podjetja na naš trg prihajajo iz ostalih evropskih držav, kjer so morala zapreti vrata zaradi nespoštovanja predpisov (zaposlovanje na črno, neplačniki ipd.).

96. Priznavanje teoretičnega dela izpita pri pridobivanju novih kategorij vozniškega izpita

Na področju pridobivanja vozniškega dovoljenja je problem, da mora danes nekdo, ki ima določeno kategorijo vozniškega dovoljenja (npr. B) in želi opravljati vožnjo z večjim tovornim vozilom ali s tovornim vozilom s prikolico ali z avtobusom, za vsako kategorijo posebej opraviti najprej teorijo in potem še praktični del (vožnjo). Razumemo, da je za vsako kategorijo potrebno opravljati praktični del, da pa je potrebno pri tem še posebej opravljati tudi teoretični del, pomeni to dodatno in nepotrebno delo, ki posledično pomeni finančno breme za posameznika.

Zahtevamo, da se takšno pravilo v predpisu odpravi tako, da se teoretični del pri pridobivanju različnih voznških kategorij opravi samo enkrat, saj se prometna pravila s tem, ko vozimo različna vozila ne spremenijo.

97. Vzpostavitev uradne evidence vozil, ki se bo ujemala z dejanskim stanjem vozila

Agencija za varnost cestnega prometa Republike Slovenije je zakonski skrbnik uradne evidence motornih vozil. Ugotavljamo, da je evidenca nepopolna ali pa so vneseni napačni podatki, ki se nanašajo na največjo dovoljeno maso pri registraciji vozila, izvedbe vzmetenja vozila ali ekološki standard vozila. Posledica pomanjkljivih oziroma napačnih podatkov se izkazuje pri določanju višine letne dajatve za uporabo vozil v cestnem prometu. Tako so znani primeri, ko je lastnikom vozil neupravičeno zaračunana višja letna dajatev, kot pa bi bila v primeru, če bi evidenca zajemala podatek o dejanskem stanju.

Po mnenju sekcije za promet je nedopustno, da se odgovornost za vnos pravih podatkov v uradno evidenco vozil prenaša na lastnike vozil, saj je to izključno zakonska odgovornost Agencije.

Od Agencije pričakujemo, da bo kot pristojni organ pozvala vse tehnične službe oziroma strokovne organizacije, da naj bodo pozorne na podatke, ki so vpisani v uradno evidenco, od pooblaščenih strokovnih organizacij pa, da bodo lastnikom vozil nudili ustrezno strokovno pomoč z napotki, kako naj postopajo v primeru ugotovljenih nepravilnih oziroma pomanjkljivih podatkov.

Neodgovorno in nesprejemljivo je, da bi moral lastnik vozila zaradi uradne napake nositi dodatne nepotrebne stroške ali pa da bi moral napako urejati sam, pogosto v precej oddaljenih pooblaščenih organizacijah.

98. Zakonska ureditev prevoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC

Vsakodnevno se srečujemo s primeri slabe prakse, ki se nanaša na prevoz pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC. Vozniki namreč menijo, da so tovrstni prevozi zakonsko urejeni in slepo verjamejo prvemu, ki jim ponudi storitev prevoza vozila. Tako se dogaja, da ceno storitve nemalokrat krepko preplačajo. Na to problematiko opozarjajo tudi številna tuja prevozna združenja, ki navajajo slabe izkušnje njihovih voznikov na naših cestah.

Za zaščito vseh uporabnikov cest, od države pričakujemo, da bo področje jasno uredila v najkrajšem možnem času.

99. Neposredna sklenitev pogodb o izvajanju GJS – javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu

Predvsem zaradi zaščite majhnih prevoznikov ter uravnovešenega konkurenčnega trga na področju javnega prevoza potnikov pričakujemo od pristojnega ministrstva (Ministrstvo za infrastrukturo), da bo sprejelo ukrepe za postopno usklajitev s 5. členom Uredbe (ES) št. 1370/2007. Navedeni člen namreč določa, da se pristojni državni organ lahko odloči za neposredno sklenitev pogodb o izvajanju javne službe, če je njihova povprečna letna vrednost ocenjena na manj kot 1 000 000 EUR ali če je njihov namen letno opraviti manj kot 300 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

V primeru, da se pogodba o izvajanju javne službe sklene neposredno z malim in srednje velikim podjetjem, ki upravlja največ 23 vozil, se te zgornje meje lahko povišajo bodisi do povprečne letne vrednosti, ocenjene na manj kot 2 000 000 EUR ali, če zadevajo letno opravo storitev, vrednosti manjše od 600 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

100. Uvedba IJPP brez dodatnih stroškov za prevoznike

Prevoznikom, ki opravljajo GJS – javni linijski prevoz potnikov v notranjem prometu so bile že večkrat predstavljene različne možnosti nadgradnje tehnološke opreme, vendar pa še, kljub številnim prošnjam in pozivom, niso prejeli ključnih odgovorov na vprašanja, ki bodo imela velik vpliv na njihovo poslovanje v prihodnje (npr. nosilec stroškov pri tehnološki nadgradnji, časovna opredelitev IJPP idr.). Problematika je še toliko bolj pereča, kajti prevozniki so morali nedavno sami financirati drago obstoječo tehnološko opremo, ki pa bi bila z uvedbo IJPP (po sedanjih predstavitvah) neustrezna.

Od pristojnih državnih organov pričakujemo uvedbo IJPP, ki prevoznikom ne bo povzročal dodatnih administrativnih ali finančnih obremenitev.

101. Poenotena stopnja davka na področju prevoza potnikov

Republika Slovenija je na področju prevoza potnikov pri določitvi višine vstopnega in izstopnega davka v evropskem prostoru nekakšna posebnost, unikum, saj se višina vstopnega in višina izstopnega davka razlikujeta (vstopni davek: 22 %, izstopni davek: 9,5 %). Ostale države (naši prevozniki morajo biti v teh državah davčni zavezanci) poznajo le eno stopnjo vstopnega in izstopnega davka za to področje (npr. Avstrija, Belgija, Hrvaška, Nemčija, Poljska). Takšna opredelitev stopnje davka pomeni, da so slovenski prevozniki, ki opravljajo

mednarodne prevoze potnikov v slabšem konkurenčnem položaju v primerjavi s tujimi prevozniki, ki s pridom izkoriščajo stopnjo razlike med vstopnim in izstopnim davkom.

V praksi je vse več primerov, ko slovenski prevoznik ravno zaradi različnih davčnih stopenj ne more več konkurirati hrvaškim ponudnikom prevoza (Hrvaška: vstopni in izstopni davek se obračuna po 22 % stopnji).

Odbor avtobusnih prevoznikov Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije je navedeno problematiko že večkrat obravnaval in na to opozarjal tudi pristojne organe. Prevozniki se zavzemajo za poenoteno stopnjo davka (22 %) za področje prevoza potnikov. Nerazumljivo je namreč, da država ne želi »pobratiti« denarja od tujih prevoznikov, medtem ko domače postavlja v podrejeni položaj.

102. Ureditev avtotaksi prevozov

Za dvig ugleda avtotaksi storitev in preprečevanja nelojalne konkurence je bilo v preteklosti Ministrstvu za infrastrukturo podanih že več predlogov.

Nujne so spremembe Zakona o prevozih v cestnem prometu v delu, ki ureja avtotaksi prevoze:

- avtotaksi prevoznik lahko prevzame potnike v občini (v kateri nima veljavnega dovoljenja, če je občina uvedla dovoljenja za avtotaksi prevoze), če jih je vanjo pripeljal;
- ureditev strokovne usposobljenosti in dobrega ugleda zaposlenih voznikov taksijev: na nivoju države uvedba seznam voznikov, ki morajo biti strokovno usposobljeni in imeti dober ugled (ne kaznovani za težja kazniva dejanja). Takim voznikom naj se izda izkaznica, ki jo mora imeti voznik med vožnjo v taksi vozilu. Strokovna usposobljenost naj se prizna tistim, ki dokažejo, da so opravljali delo voznika taksija najmanj zadnji dve leti;
- na državnem nivoju je nujno postaviti primerne standarde glede vozil in voznikov, določili maksimalno ceno in sankcionirati kršitve delovne zakonodaje;
- omogočiti, da se oznaka na zadnji strani svetlobne table nahaja na drugem vidnem mestu;
- za avtotaksi dejavnost prepovedati možnost glede zaposlovanja voznikov taksi vozil po podjemnih pogodbah temveč se mora delo voznika opravljati le na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali kot kratkotrajno delo družinskega člana;
- preprečiti možnost uporabe najetih vozil.

Ukrepi: Sprememba Zakona o prevozih v cestnem prometu

103. Status voznika-rezidenstvo

Po Zakonu o dohodnini, je v šestem členu pete točke eden od pogojev, da rezidentstvo dobi tisti, ki ima svoje običajno bivališče ali središče svojih osebnih in ekonomskih interesov v Sloveniji ali je v kateremkoli času v davčnem letu prisoten v Sloveniji skupno več kot 183 dni.

Po peti točki je rezidentstvo dodeljeno vozniku kateri prebiva v Republiki Sloveniji z družino ali živi v izven zakonski zvezi. Predlagamo, da rezidentstvo v Republiki Sloveniji dobi tudi voznik, ki nima družine in je samski (na primer osebe stare od 22-55 let, a so brez družine).

104. Sprememba zakona, ki omejuje uporabo tobačnih izdelkov

Zakon, ki omejuje uporabo tobačnih izdelkov, je v veliki meri vplival na znižanje prometa v gostinskih lokalih. Velik upad prometa se občuti posebno v gostinskih lokalih na podežlju, ki so bili središče druženja, ter v lokalih, ki nudijo pijačo. Zato vse večim gostincem preti ali pa jih je že doletela nelikvidnost, ukinjanje delovnih mest, zapiranje lokalov, vprašanje odplačil kreditov in preživetja družin zaposlenih.

Praksa je pokazala, da določila zakona o definiciji zaprtega javnega delovnega prostora ni mogoče izvajati. Kajenje je dovoljeno le, kadar so vrt, terasa ali balkon urejeni tako, da na podlagi zakona ne štejejo za zaprt prostor. Za zaprto teraso ali vrt šteje na primer prostor, ki ima streho in popolnoma zaprto več kot polovico površine pripadajočih sten ali stranic, ne glede na vrsto materiala, uporabljenega za streho, stene ali stranice (npr. platno, umetni materiali ipd.). Problemi nastanejo na terasah in vrtovih, ki imajo dve steni in ograjo ali kakšen steber in že v izhodišču ne ustrezajo več definiciji prostora, kjer je dovoljeno kajenje. Dodatni problem so balkoni z ograjo ter poševne strehe na vrtovih in terasah z dvema stenama, kar že takoj pomeni, da je to na podlagi zakona zaprt javni prostor, kjer je prepovedano kajenje. Zaradi vseh naštetih težav je nujno potrebno spremeniti definicijo zaprtega javnega in delovnega prostora, ki ga je v veliko primerih praktično nemogoče izvajati (podhodi, stebri, poševna streha, ograje ipd.), zato predlagamo, da se spremeni preostra dikcija, ki za zaprt javni ali delovni prostor šteje prostor, ki ima streho in popolnoma zaprto »več kot polovico površine pripadajočih sten«.

Gostinci se zavedajo, da je potrebno predvsem mlade kakor tudi zaposlene zaščititi pred tobačnim dimom. Kajenje je odločitev posameznika, zato predlagamo, da se z vidika dobre prakse dovoli strankam, da si v kadirnico odnesejo pijačo. Omejitev vnosa pijače v kadirnice v praksi povzroča težave gostincem, ki so se odločili, da imajo v gostinskem lokalu kadirnico.

Zahtevamo, da se zakonodaja popravi tako, da si gostje v kadirnico lahko sami prinesejo pijačo in jo lahko tudi uživajo, saj v kadirnici strežba ni dovoljena in s tem ni ogroženo zdravje zaposlenih. Kadirnice za katere so bile potrebne velike investicije, že po sedaj veljavnih strogih predpisih zagotavljajo ustrezno pretočnost zraka.

Problem v praksi so tudi globe zaradi odgovornosti lastnika, najemnika ali upravitelja gostinskih prostorov. Menimo, da v primerih, ko lastnik, najemnik ali upravitelj gostinskih prostorov zagotovi spoštovanje določb zakona, gost oziroma obiskovalec pa kljub temu nadaljuje s kršitvijo, za to kršitev ni kazensko odgovoren.

Gostinci in mali trgovci odločno nasprotujejo uvedbi dodatnih stroškov, ki bi nastali z uvedbo licenc za prodajo tobačnih izdelkov t. i. licenčnine. Sekcija za gostinstvo in turizem in sekcija trgovcev nasprotujeta uvedbi dodatnih stroškov najmanj 200 € za vsako leto za izdajo licence za posamezno prodajno mesto. Če se zakonodajalec odloči za uvedbo licenc, naj prevzame tudi stroške uvedbe le-teh. Pri manjših podjetjih (gostincih in trgovcih) na podežlju, ki so jim tobačni izdelki dodatna ponudba, ki sicer ne prinaša dodatnega dobička, bo strošek licenčnine povzročil prenehanje prodaje tobačnih izdelkov, kar je sicer namen ministrstva za zdravje. Na drugi strani pa bo to pomenilo tudi izgubo strank in gostov ter posledično tudi zapiranje trgovin in lokalov, zaposleni pa bodo postali brezposelni in v breme države.

Gostincem in trgovcem grozijo dodatne investicije zaradi dodatnih prepovedi hranjenja tobačnih izdelkov na prodajnih policah, katerim nasprotuje. Predlog zakona uvaja enotno embalažo in strožje ukrepe glede oglaševanja na prodajnem mestu, zato ni potrebno še preurejanje prodajnih mest na način, kot določa predlog zakona (da tobačni izdelki niso vidni).

Ukrep: Sprememba Zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov

105. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS meni, da je ustrezen nadzor Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) potreben, poudarja pa, da mora biti le ta izveden objektivno. V praksi je odkrivanje napak in njihovo sankcioniranje na vseh področjih vse prevečkrat odvisno od subjektivne presoje posameznega inšpektorja, zato zahtevamo poenoten nadzor po celi Sloveniji.

Sekcija zahteva zmanjšanje administrativnih obveznosti za manjše gostinske obrate, ki imajo do 10 zaposlenih v obratu, ki pri delu prihajajo v stik z živili. Manjši gostinski obrati namreč kupujejo manjše količine, kot veliki obrati in je zato nujno potrebna poenostavitev vodenja evidenc in postopkov pri zagotavljanju varne hrane.

STORITVENE DEJAVNOSTI

106. Sprejeti nov zakon, ki ureja pokopališko in pogrebno dejavnost ter kamnoseške storitve

Zakon, ki ureja pokopališko, pogrebno dejavnost in urejanje pokopališč, kamor spada tudi postavljanje spomenikov, velja že od leta 1984, zato je potrebno sprejeti popolnoma nov zakon, ki bo sledil razvoju in upošteval smernice Evrope in primere dobre prakse. Pristojno ministrstvo je pristopilo k pripravi povsem novega predloga zakona. Odbor pogrebnih dejavnosti pri OZS zahteva, da pripravljavci pri pripravi novega predloga zakona dosledno upoštevajo sklepe prejšnje Vlade RS, ki jih je potrdila sedanja vlada konec leta 2014 ter da se upošteva ugotovitve, stališča, priporočila in mnenja Računskega sodišča RS in Javne agencije RS za varstvo konkurence. Tudi Hrvaška je že sprejela nov zakon o pogrebni dejavnosti, s katerim je pogrebno dejavnost povsem odprla trgu.

Za ureditev razmer v pokopališki dejavnosti ter pri opravljanju pogrebnih in kamnoseških storitev je potrebno čim prej sprejeti nov Zakon o pogrebni in pokopališki dejavnosti, ki bo dovoljeval svobodno izbiro svojcev, naročnikov in plačnikov storitev, določil pogoje za opravljanje pogrebne dejavnosti ter v skladu s stanjem v celotnem slovenskem prostoru določil (omejil) pristojnosti lokalnih skupnosti na področju urejanja pokopališč. Nov zakon nikakor ne sme vsebovati elementov popolnega monopola lokalnih skupnosti, saj so le-te odgovorne samo za področja pokopališč, kot javnih površin, kjer se občanom zagotavljajo storitve pod enakimi pogoji. Opozarjamo, da se storitve na pokopališču financirajo iz najemnin za grobna mesta, ob primeru pokopov vse storitve prav tako plača naročnik pogreba.

Zahtevamo, da se tako pogrebna kot kamnoseška dejavnost, v celoti izvajata v okviru proste gospodarske pobude, kot tržna dejavnost. 24-urna dežurna služba pa lahko obsega le vsak interventni prevoz s kraja smrti ter se opravlja po naročilu policije ali sodnih organov. Nikakor 24-urna dežurna služba, kot javna gospodarska služba, ne more obsegati vsak prevoz s kraja smrti do hladilnih prostorov izvajalca javne službe, saj se s tem po nepotrebnem svojcem povečujejo stroški, uzakonja monopol in zapira trg ter vsem državljanom v najbolj osebnih trenutkih odvzema ustavna pravica do svobodnega odločanja.

Ukrep: Sprejem Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti

107. Odpraviti neskladja v lokalnih skupnostih pri pogojih za podelitev koncesij in prepovedati izvajanje pokopaliških in kamnoseških storitev z javnimi delavci

V praksi se dogaja, da občinski odloki, ki določajo načine in pogoje za opravljanje pokopaliških storitev, dodeljevanje koncesij in izvajanje del na pokopališčih, niso v skladu s predpisi, nadzor ministrstev pa se v praksi tudi ne izvaja. Lokalne skupnosti nimajo vzpostavljenih enotnih meril za podelitev koncesij, zato v praksi v večini primerov prihaja do nepravilnosti in zlorab.

Vedno več lokalnih skupnosti se zaradi nižjih stroškov odloči, da se pokopališke in kamnoseške storitve zagotavljajo z javnimi deli, kar za naše člane pomeni prenehanje opravljanja dejavnosti in posledično odpuščenje delavcev. Javna dela na ta način »rušijo« poslovno stabilnost upravljavcev pokopališč, jih nekorektno postavljajo v podrejen položaj in izvajajo nelojalno konkurenco.

Opozarjamo tudi na spreminjanje občinskih odlokov o pogrebni in pokopališki dejavnosti nekaterih občin, ki po opravljeni reviziji Računskega sodišča RS, na novo, pod krinko gospodarskih javnih služb vzpostavljajo absolutni monopol nad izvajanjem pogrebne, pokopališke in kamnoseške dejavnosti, širijo občinska komunalna podjetja, nameščajo nove vodilne delavce, zasebna pogrebna podjetja pa silijo v podjetne pogodbe ali celo prepovejo njihovo delovanje. Odločno protestiramo proti takšnemu nelojalnemu početju zapiranja trga in zahtevamo, da se to početje ustavi.

108. Odprava nelojalne konkurence javnih podjetij in javnih zavodov

Javna podjetja in javni zavodi, ki so prvenstveno ustanovljeni za opravljanje nalog v javno korist oziroma zagotavljanje javnih dobrin kot gospodarske javne službe, ki jih ni mogoče zagotavljati prosto na trgu, s prelivanjem javnih sredstev opravljajo tudi druge dejavnosti na trgu pod ekonomsko vzdržno ceno. V praksi so tako številni primeri, ko lokalne skupnosti ustanavljajo gospodarske javne službe za opravljanje gospodarskih dejavnosti, ki jih drugi subjekti na trgu opravljajo profitno. To ima za posledico nelojalno konkurenco javnih podjetij in javnih zavodov drugim gospodarskim subjektom, ki z opravljanjem določene gospodarske dejavnosti želijo ustvarjati materialne in finančne pogoje za delo, življenje in preživljanje – torej, da javna podjetja izvajajo normalne tržne dejavnosti in ne samo javnih nalog. Gre za izrabo občinske oziroma lokalne moči na trgu ter posledično pridobivanje in opravljanje določenih del brez razpisov.

V različnih lokalnih skupnostih tako že dalj časa zaznavamo opravljanje predvsem naslednjih dejavnosti v okviru javnih podjetij: slikopleskarstvo, zidarstvo, kamnoseštvo, vzdrževanje zelenic, cvetličarstvo, električna dela in vzdrževanje, gostinska dejavnost ipd.

Navedeno pomeni zasebnim podjetjem nelojalno konkurenco, saj gre za javno podjetje, ki na nelojalen način konkurira na trgu in navedena dela tudi opravlja z osnovnimi sredstvi, stroji, ki jih kupijo občani – in nato z njimi konkurirajo tistim, ki opravljajo komercialno dejavnost. Zasledimo pa tudi, da se za taka dela angažira strokovno nepodkovane osebe, ki so nezaposlene in so prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje – angažira se jih v okviru javnih del.

Zahtevamo, da se pri javnih podjetjih in drugih podjetjih, ki se pretežno financirajo iz javnih sredstev (državnih ali občinskih), z ustreznimi spremembami zakonodaje, striktno loči javna in

tržna dejavnost, prelivanje sredstev med njima v izogib nelojalni konkurenci na trgu, da se jasno določijo kriteriji za opravljanje tržnih dejavnosti javnih zavodov in javnih društev.

Za vse javne zavode, društva, ipd. zahtevamo enak nadzor s strani inšpekcijskih služb kot so jih deležni vsi pridobitni subjekti, saj se v praksi dogaja, da so podjetja deležna nenehnih nadzorov, medtem ko javna podjetja in javni zavodi kršijo zakonodajo brez večjih posledic.

Ukrep: Sprememba Zakona o gospodarskih javnih službah

109. Učinkovita javna dimnikarska služba zahteva predpisana redna usposabljanja, panožno sodelovanje, uvedbo javnih pooblastil in novo celovito zakonodajo do 1.1.2017

V oktobru leta 2013 je Državni zbor RS brez javne obravnave in brez strokovne diskusije na seji državnega zbora sprejel spremembo Zakona o varstvu okolja (ZVO; v nadaljevanju Zakon), ki dimnikarsko službo ne umešča več med javne gospodarske službe. Določilo Zakona bi stopilo v veljavo z dnem 1.1.2016, vendar je bil obstoječi sistem ureditve zaradi nedodelanega predloga nove ureditve dimnikarske službe podaljšan do 31.12.2016.

Enoletno podaljšanje obstoječe ureditve javne dimnikarske službe je bilo konec leta 2015 pospremljeno z naslednjo argumentacijo:

"S sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 92/2013 - ZV0-1 F) se sedanja ureditev opravljanja dimnikarskih storitev ohranja zgolj do 31. 12. 2015, ko se bo prenehala izvajati kot obvezna državna gospodarska javna služba. Brez uveljavitve novega sistema bodo tako ne le ukinjene koncesije, temveč bodo dimnikarske storitve v celoti prepuščene trgu. Zaradi zagotovitve javnega interesa, ki je v skrbi za varstvo okolja, zdravja in premoženja ljudi, požarno varnost ter energetske učinkovitost malih kurilnih naprav, je potrebna regulacija tega področja tudi po 31. 12. 2015, zato Vlada Republike Slovenije predlaga obravnavo predloga zakona po nujnem postopku."

Nedodelanost predloga zakona so podrobno in obširno argumentirale številne strokovne javnosti, ki se dnevno tako ali drugače neposredno soočajo s kurilnimi, dimovodnimi in prezračevalnimi napravami, kakor tudi deležniki, ki se ukvarjajo s posledicami obratovanja naprav, zlasti, a ne samo, s področja kakovosti zraka (prašni delci PM10). Podrobne utemeljitve pa je na sistemskem nivoju izpostavila tudi Služba Vlade RS za zakonodajo, ki je predlog Zakona praktično v celoti negirala.

Ministrstvo RS za okolje in prostor je dne 7. 3. 2016 na tiskovni konferenci javnost seznanilo z odprtjem javne obravnave novega-starega predloga Zakona o dimnikarskih storitvah, ki pa je po vsebini povsem identičen in zaradi popravkov v delih celo slabši od predloga iz leta 2015. Trenutni predlog, ki predlaga tržni sistem, škodljivo vpliva na najbolj ranljive skupine, kot so finančno šibkejši in starejša populacija (odročni kraji). Predlog tudi ne sledi ciljem kakovosti zraka, zdravstvene varnosti, požarne varnosti, varstvu okolja in učinkoviti rabi energije.

Oskrba in nadzor kurilnih, dimovodnih in prezračevalnih naprav je že več kot 200 let naloga dimnikarske javne službe. Državljeni imajo na ta način zagotovljenega neodvisnega dimnikarja, ki izvaja meritve emisije dimnih plinov, pregledovanje in čiščenje kurilnih, dimovodnih in prezračevalnih naprav. Vsak državljan ima zagotovljeno oskrbo in nadzor v enakem obsegu, pod enakimi pogoji in za enako ceno. Ker gre pri tem za varnost v širšem smislu in za javni interes, mora za to v prvi vrsti sistemsko poskrbeti država.

Pri oskrbi in nadzoru kurilnih, dimovodnih in prezračevalnih naprav je treba upoštevati, da gre za sistemsko področje. V kolikor se spreminja sistem spremljanja in nadzora naprav, ima to vpliv na vgradnjo ter obnovo teh naprav. Neurejen nadzor s strani dimnikarske službe neposredno vpliva na panoge inštalaterjev, gradbincev in pečarjev. Te panoge so

izpostavljene željam in potrebam kupcev, kar pa ob neizvajanju rednih kontrol pomeni neizpolnjevanje sedanjih in slabo implementacijo prihodnjih predpisov. Zato je problematičen že naslov predloga Zakona, ki dokazuje, da se predlog ukvarja le z urejanjem dimnikarskih storitev in nikakor ne opredeljuje sistemske oskrbe in nadzora kurilnih, dimovodnih in prezračevalnih naprav.

Vsako leto se v Sloveniji v povprečju zgodi 450 dimniških požarov, 9 zastrupitev z ogljikovim monoksidom in 3 smrtne zastrupitve z ogljikovim monoksidom zaradi kurilnih naprav. Vsako leto je v kar 70-80 odstotkov primerov evidentirana nepravilna vgradnja kurilnih naprav, 20-25 odstotkov kurilnih naprav pa se vgradi v lastni režiji. Več kot 90 odstotkov državljanov je zadovoljnih s trenutnim sistemom oskrbe in nadzora kurilnih naprav, kar je dokazala tudi javnomnenjska raziskava.

V kolikor bi bila dimnikarska služba v prihodnosti eventualno urejena na prostem trgu, bi to pomenilo, da bo za pravočasno in redno oskrbo in nadzor naprav v celoti odgovoren uporabnik. Problem je tudi ta, da bi dimnikarji svoja mnenja začeli prilagajati volji uporabnika. Na dolgi rok bi to lahko pomenilo, da se na napravah nepravilnosti ne bi več ustrezno identificirale in odpravljale, saj bi dimnikarja predvsem zanimalo, da bo obdržal stranko. Kakšno pa je lahko mnenje o napravi, če se ga izdelava »po naročilu uporabnika« in ne v interesu javnosti? Že sedaj pa je torej jasno, da takšen sistem ne more delovati, saj je odvisen od učinkovitega nadzora, ki pa ga kadrovske in finančne podhranjene inšpekcijske službe ter resorno ministrstvo ne zmorejo zagotavljati.

Trenutni predlog Zakona se ukvarja le z dimnikarskimi storitvami, ne upošteva pravih ciljev, saj so le-ti pomanjkljivo zapisani v uvodu predlogu. In temu sledijo tudi načela v predlogu. V predlogu ni utemeljeno, kako naj bi načelo proste izbire pripomoglo k okoljski, zdravstveni in splošni varnosti državljanov. Načelo proste izbire je v predlogu neposredno povezano z nadzorom in kaznovalno politiko. To pa kaže, da je prosta izbira vsiljeno načelo. Očitno je tudi dejstvo, da se naloge, ki jih je do sedaj opravljalo ministrstvo, s tem predlogom prenašajo na druge organe, kot so inšpekcijske službe, upravne enote. Sistem pa naj bi slonel na določbah, da ima uporabnik dolžnost zagotoviti storitve.

Na drugi strani v večstanovanjskih stavbah načelo proste izbire za lastniške kurilne naprave v stanovanjih ne velja. Kako je mogoče, da zakon državljanu postavlja v dve kategorije, in to glede na vrsto stavbe, v kateri prebivajo. Kljub temu, da obstajajo sistemi, ki pomenijo enakost za vse državljanu, se v obravnavo posreduje predpis, ki ne upošteva temeljnih ustavnih določb.

Predlog Zakona tudi predlaga, da naj bi na prostem trgu dimnikarska družba bila dolžna zagotoviti storitve geografsko najbližjim uporabnikom. Na prostem trgu si torej podjetnik v dimnikarski dejavnosti ne bi smel izbirati, komu bo nudil storitve, še zlasti če upoštevamo neredne plačnike in druge sorte strank, ki tako ali drugače niso pripravljene spoštovati predpise. To zopet kaže na očitno nerazumevanje vloge sedanjega koncesijskega sistema, ki naj bi se ga skušalo zamenjati z licencami. Pri tem pa predlagatelj zakona brez vsakršne utemeljitve navaja, da naj bi licence omogočile večjo kvaliteto, redno oskrbo ter nižje cene. Kot je vsem poznano, pa dejansko licence pomenijo le dokazilo o usposobljenosti oziroma način reguliranja poklica/dejavnosti – ki pa je sedaj urejeno na drug način.

Nesmiselna so tudi določila, ki na prostem trgu skušajo omejevati ali določati cene storitev. To je tako kot če bi za popravilo vozila, servis ali montažo kurilne naprave ali izdelavo izdelka država določila ceno. To je mogoče le v sedanjem koncesijskem ali sorodnem sistemu, kjer se odgovornosti in naloge prenesejo na podjetja, se opredeli odgovornosti in dolžnosti. Posledično pa se določijo tudi omejitve na cenovnem področju. Že samo iz teh navedb je jasno razvidno, da je s predlogom v jedru nekaj hudo narobe. Predlog Zakona več kot očitno ne sledi ciljem, veljavni nacionalni in EU zakonodaji niti ne Ustavi, navaja pa načela, ki se med seboj pravno in strokovno-tehnično izključujejo.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije se zavzema za ohranitev in posodobitev sistemske ureditve oskrbe in nadzora malih kurilnih, dimovodnih in prezračevalnih naprav in nikakor ne za prosto tržno ureditev oskrbe in nadzora. Drastična sprememba zakonodaje na tem področju, po predlogu Ministrstva za okolje in prostor, negativno vpliva na najmanj štiri panoge (sekcije) Obrtno-podjetniške zornice Slovenije, spremljanje prodaje kurilnih in dimovodnih naprav (enotni trg EU), kakor tudi na splošno varnost državljanov in kakovost zraka v državi.

Zahteve za ureditev področja:

- pripraviti zakonodajo, ki se ne bo ukvarjala samo z dimnikarskimi storitvami, ampak bo urejala sistemsko oskrbo in nadzor kurilnih, dimovodnih in prezračevalnih naprav (storitve so vsebina podzakonskega akta);
- do konca leta sprejeti zakonodajo, ki bo sistemsko uredila javno dimnikarsko službo na način, ki ne pomeni zmanjšanja varnosti in standardov za državljane in državo na tem področju. To pomeni bodisi izboljšati obstoječo zakonodajo ali pa pripraviti novo zakonodajo, sočasno skupaj s podzakonskimi akti in pri tem upoštevati do sedaj zapisane ugotovitve strokovnih javnosti;
- v snovanje zakonske ureditve vključiti Sekcijo dimnikarjev pri OZS;
- uvesti dodatna obvezna usposabljanja/preverjanja znanja izvajalcev oskrbe in nadzora;
- zagotoviti, da dimnikarska podjetja ne izvajajo storitev, ki predstavljajo konflikt interesa (servisiranje, vgradnja/sanacija naprav in projektiranje);
- posamezne dele nadzora nad izvajalci prenesti na Sekcijo dimnikarjev pri OZS;
- pregledati doseganje kakovosti storitev na strani priznanih stroškov;
- bolj natančno opredeliti vstopne pogoje za izvajalce dimnikarskih storitev;
- pregledati in posodobiti predpise o pogostosti izvajanja oskrbe in nadzora naprav;
- zagotoviti redno strokovno sodelovanje med pristojnim ministrstvom, inšpekcijskimi službami in Sekcijo dimnikarjev pri OZS ter
- zagotoviti prehodno obdobje za kvalitetno in postopno prilagoditev na spremembe zakonodaje.

Tako kot pravica do pitne vode, za katero se načrtuje umestitev med ustavne kategorije, gre tudi pri nalogah dimnikarske javne službe za varnost in zaščito pravic državljanov (kakovost zraka, požarna varnost, varstvo zdravja in okolja, učinkovita raba energije, dostopnost oskrbe). Le-te pa ne smejo biti prepuščene tržnim mehanizmom, ki primarno zasledujejo le cilje kapitala.

110. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

Obrtniki opravljajo dejavnost vzdrževalcev tekstilij (kemičnih čistilnic in pralnic za oblačila), brez izjeme, na trgu, za katerega veljajo tržne zakonitosti in svobodna gospodarska pobuda. Dejavnost obstaja že desetletja, za opravljanje dejavnosti se zahteva uspešno strokovno izobraževanje in praktično dokazovanje.

Opravljanje dejavnosti je vedno bilo in je težko ter glede na vloženi kapital z nizko donosnostjo; letni zaslužek je eden najnižjih v državi. Za panogo velja celo, da je v počasnem izumiranju, saj so poslovna bremena takega podjetja iz dneva v dan večja. Država zahteva od podjetij zelo velika vlaganja v ekološko sprejemljivejša delovna sredstva. Poleg tega obrtniki opravljajo svojo dejavnost vestno, ker so potrošniki vedno bolj pozorni na vsako podrobnost pri izvedbi čiščenja oblačil, še posebej zato, ker gre za njihove osebne stvari.

Menimo, da je določba 40. člena Zakona o varstvu potrošnikov neuravnotežena, saj v primeru škodnega dogodka predvideva prekomerne obremenitve za podjetje (bodisi kot s. p.-ja ali gospodarske družbe) in pretirane koristi za potrošnika. Sprašujemo se, ali je pošteno, da je podjetje v tolikšni meri finančno obremenjeno glede na izjemno majhno tržno vrednost čiščenega oblačila.

Primer: potrošnik prinese na čiščenje k vzdrževalcu tekstilij 10 let star plašč. Naroči mu, naj poskusi oprati oblačilo oziroma očistiti madež. Etikete na plašču ni oziroma je njena vsebina zaradi obrabljenosti nečitljiva. Tržna vrednost plašča je morda v najboljšem primeru 1/10 vrednosti novega ali podobnega, s podobnimi kvaliteta, kljub temu, da je v praksi današnje plašče težko primerjati s plašči te starosti. Če bi se podjetju pri kemičnem čiščenju starega plašča primeril škodni dogodek (plašč skrčil) - kljub vsem strokovnim nameram, da se čiščenje izvede v skladu s pravili stroke – bi moralo podjetje skladno z Zakonom o varstvu potrošnikov povrniti odškodnino v višini drobnoprodajne cene novega izdelka ali izročiti nov enak izdelek blaga z enakimi lastnostmi. Taki primeri so pogosti.

Primerna rešitev bi bila upoštevanje določene amortizacije, kot je to urejeno v drugih državah EU. Tako na primer nemška zakonodaja dopušča uporabo posebnih lestvic, ki jih je razvila strokovna praksa in s katerimi se lahko zelo natančno določi neodpisano vrednost uničenega ali nepopravljivo poškodovanega oblačila. Osnovni kriteriji, ki se pri tem uporabljajo, so: nabavna vrednost oblačila, povprečni čas uporabnosti oblačila in ohranjenost oblačila. Tabele in odškodninske zahtevke iz nemške prakse (na podlagi priporočila Instituta Hohenstein) je Sekcija vzdrževalcev tekstilij pri OZS prevedla v slovenščino in jih vnesla kot priporočilo v Splošne pogoje poslovanja s potrošniki.

V Nemčiji torej ugotavljajo v primerih sporov med kemičnim čistilcem in potrošnikom dejansko škodo in zato uporabljajo uveljavljene lestvice za določitev neodpisane vrednosti.

Taka ureditev je po našem mnenju primerna tudi za Slovenijo in predlagamo rešitev, da bo v primeru uničenja ali izgubljenega izdelka podjetje dolžno potrošniku na njegovo pisno zahtevo v osmih dneh izplačati odškodnino v višini tržne vrednosti izdelka, ki je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo, pri čemer se mora tržna vrednost izdelka ugotavljati na dan, ko je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo.

Ukrep: Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

111. Neživiljenjska ureditev plačila obresti na prejeto predplačilo po Zakonu o varstvu potrošnikov

V skladu z 41. členom Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot) je podjetje, ki je prejelo predplačilo, dolžno ob dobavi blaga ali izvedbi storitve obračunati in plačati obresti po obrestni meri, po kakršni se obrestujejo hranilne vloge, vezane nad tri mesece, razen, če bi bilo to blago dobavljeno oziroma bi se storitev začela opravljati v roku manj kot tri delovne dni pred tem.

V današnji gospodarski situaciji plačilne nediscipline je več kot nujno, da podjetja v večini primerov zavarujejo svoje terjatve. Inštrumentov zavarovanj je sicer več. Vendar vsi, razen avansa, so povezani z dodatnimi stroški. Predvsem pa avans pomeni dejansko učinkovit inštrument zavarovanja plačila. To pomeni, da v kolikor prodajalec zahteva druge inštrumente zavarovanj, bi to povečalo njegove stroške, kar pa bi na koncu pomenilo povečano ceno storitve, blaga. Poleg tega v številnih primerih z avansom podjetja zavarujejo vsaj surovine, ki so jih uporabili za izdelavo naročenega blaga, ki ga morda na koncu kupec niti ne plača do celote.

Klasični primeri naših članov: kupec naroči izdelavo kuhinje, mizar mu jo izdela, pri tem založi svoja denarna sredstva za nakup materiala in izplačilo plač svojih delavcev. Lahko se zgodi, da mu kupec na koncu ne plača kuhinje (korektno izdelane in montirane), mizar pa je iz različnih razlogov ne more uspešno izterjati v izvršilnem postopku. Dejstvo pa je, da mizar ne bo imel narejene kuhinje v treh dneh, da bi ne imel obveznosti iz 1. odstavka 41. člena ZVPot. Da pa bi se prej lotil nabave materiala, to je pred prejemom avansa, pa bi bilo že poslovno neodgovorno. Dejstvo je tudi, da bo mizar v številnih primerih za material, ki ga sam nabavlja,

prav tako moral plačati avans, za katerega pa kot nepotrošnik ne bo »upravičen« do obresti iz 41. člena Zakona o varstvu potrošnikov.

Z izplačilom predpisanih obresti v primeru predplačila zakon zahteva od podjetja, da »odobri« kupcu še dodaten popust v obliki obresti, ki jih kupec morda niti ne želi oziroma se jim želi odreči, pa se jim ne more (glede na tolmačenje pristojnega inšpektorata). Dejstvo je, da v praksi podjetja v številnih primerih kupcu, ki vplača predplačilo,odobrijo ravno zaradi tega popust na naročeno blago, storitev. Če se bo 41. člen ZVPot izvajal v praksi kot tolmačeno, kupci ne bodo več deležni navedenih popustov ali drugih ugodnosti. In če tudi bi se želel odpovedati navedenim obrestim zato, da bi bil deležen drugih ugodnosti, zanj bolj pomembnih, se temu ne more odpovedati, ne da bi s tem podjetje še vedno ne kršilo prvi odstavek 41. člena ZvPot.

Da bi si lažje lahko predstavljali te ugodnosti navajamo naslednji primer:

Podjetje se ukvarja z napeljavo centralne in izdelavo centralnih peči. Gre za peči, ki jih je potrebno letno servisirati. Kupcu podjetje ponudi naslednjo servisno storitev: v primeru plačila za ta servis, ki se mora izvesti v enem letu od podpisa te pogodbe, pogodbeni stranki pripada v tej ceni tudi 2 intervenciji, če ju bo v tem času potrebovala. Ti intervenciji sta torej brezplačni. V praksi potem lahko pride do potrebe po teh dveh intervencij, če se kaj vmes pokvari (govorimo o primerih, ki niso stvar garancije), lahko pa tudi ne. Po naravi bi navedeno to lahko analogno primerjali s kasko zavarovanjem. To je primer, ki pa ga sedaj 41. člen ZVPot onemogoča in to na škodo potrošnika.

Dejstvo je, da danes številna podjetja zahtevajo vsaj delno predplačilo. Vsaj v primerih, ko je dobava blaga ali izvedba storitve vezana na predhodni vložek, storitve-blago pa je prilagojeno posameznemu kupcu. Tudi na primer računalniške družbe: če želiš imeti točno določeno konfiguracijo, določeno kombinacijo strojne opreme, torej jo podjetje sestavi izključno po kupčevih željah, v praksi takšna podjetja zahtevajo 100-odstotni avans. Kar je tudi edino pametno, smiselno, racionalno. Velikokrat se zgodi, da podjetje zelenih komponent ne prejme v treh dneh, samo pa je tudi že moralo avansirati plačilo za te komponente svojim dobaviteljem. In kaj se zgodi: zapade pod 41. člen ZVPot.

Pri izpolnjevanju obveznosti iz 41. člena ZVPot se je tudi izkazalo, da gre v praksi v večini primerov za izjemno nizke zneske obresti, ki jih je potrebno izplačati potrošniku. Iz vidika dohodninske obdavčitve pa tudi ti nizki zneski pomenijo, da gre za izplačilo obresti, od katerega je potrebno obračunati odtegljaj davka od dohodkov iz kapitala – to plačilo torej pomeni dodatno davčno breme in nesorazmerno administriranje za podjetje.

Glede na navedeno predlagamo:

- da se »manj kot 3 delovne dni«, v primeru katerega ni potrebno obračunati in zaračunati obresti, ustrezno podaljša;
- da se potrošnik lahko vnaprej odpove tem obrestim, če bo storitev opravljena v pogodbeno dogovorjenem roku, ki je lahko daljši od roka iz prve alineje;
- da se določi spodnja meja zneska obresti, v primeru katerih ni potrebno le-te plačati potrošniku, posledično od njih odtegniti davek od dohodka kapitala in izpolniti ob tem vrsto davčnih (REK idr.) obrazcev.

Ukrep: Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

112. Zagotovitev pravice do obveščenosti

Vsak poslovni subjekt, ki ima v poslovnem prostoru radio za namene obveščenosti mora plačevati RTV naročnino, ki znaša za poslovni subjekt 13,54 EUR, kar je za 3,59 krat višji znesek od prispevka občana 3,77 EUR, poleg tega pa še nadomestila trem avtorskim agencijam, kar je za malega podjetnika občutno preveč (ta strošek je pri večini podjetnikov višji od računa za električno energijo).

Gre za občuten poseg v pravico do obveščenosti, do dostopa do informacij. Zakon zavezuje, da morajo biti subjekti obveščeni. Podjetja kot so Elektro, Telekom, komunalna podjetja, itd, imajo zakonsko možnost obveščanja o svojih delih in nevarnostih, ki bi utegnile ogroziti podjetnika kakor tudi stranke, le preko lokalnega radia. Kako naj bo podjetnik obveščen, če mu je zakonsko predpisano visoko plačilo za obveščenost. Če je voda onesnažena, je ogrožen podjetnik, zaposleni in stranke, katere bi utegnile piti omenjeno vodo (odgovarja podjetnik; zlasti to predstavlja veliko grožnjo v gostinstvu). Če zmanjka elektrike ali vode v frizerskem salonu in ima stranka na glavi močan preparat za trajno ali barvo za lase, je to lahko zdravju škodljivo, odgovarja pa podjetnik. In takšnih primerov bi lahko našteali še vrsto.

Zato bi bilo prav, da bi se za uporabo teh medijev za namene obveščenosti določil enotni pavšalni znesek, ki bi bil dostopen vsem. Ne nasprotujemo pa temu, da se za drug način predvajanja glasbe (npr. preko CD ali DVD predvajalnika, kasetofona ipd.) plačuje po drugačni tarifi, saj tu uporabnik sam izbira glasbeni repertoar. Predlagamo, da se zaradi obveznih elementov pri obvezni kategorizaciji gostinskih obratov tudi Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo zavzema za enotno tarifo za radio in TV pri vseh nadaljnjih spremembah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

Tudi za podjetnike, ki imajo v svojih poslovnih prostorih radijske ali TV sprejemnike za potrebe informiranja, je potrebno uvesti pravičen prispevek, izenačiti RTV prispevek s prispevkom za občane, ter zagotoviti ustrezno znižanje prispevkov za uporabo radia in TV kolektivnim organizacijam.

Številni mali podjetniki so zaradi navedenih nadomestil in prispevkov že umaknili radijske aparate iz poslovnih prostorov in se tako znašli v informacijskem mrku.

113. Ureditev razmer na področju plačevanja avtorskih pravic in s tem povezana sprememba Zakona o avtorski in sorodnih pravicah

Potrebne so spremembe Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ki bodo prinesle preglednost pri upravljanju z avtorskimi pravicami in preprečile zlorabe monopolov kolektivnih organizacij za upravljanje z avtorskimi pravicami. Nesporno se je do sedaj jasno izkazalo, da so temeljne slabosti obstoječega Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ki se nanašajo na upravljanje z avtorskimi pravicami, zlasti:

- izkoriščanje kolektivnih organizacij svojega monopolnega položaja na območju Republike Slovenije, ki v skrajni obliki privede do zlorabe;
- nezadostnost nabora ukrepov in pooblastil Urada RS za intelektualno lastnino, da ureja položaje, ko se kršijo bodisi pravice avtorjev ali pravice uporabnikov, ter nadzira zakonitost in posledično sankcionira nezakonitost delovanja kolektivnih organizacij;
- omejevanje svobode uporabnikov in imetnikov pravic za sklepanje posameznih dogovorov glede uporabe varovanih del ter v zvezi s tem tudi v praksi neuresničljiva pravica avtorja, da se sam odloči ali bo sam varoval svoje avtorske pravice ali jih bo predal v varovanje kolektivni organizaciji ali pa se bo odpovedal svojim materialnim avtorskim pravicam;
- nepregledno delovanje nekaterih kolektivnih organizacij, glede česar se vodijo številni upravni in sodni postopki, itd.

Gre za pomanjkljivosti katerih negativne posledice nosijo uporabniki teh avtorskih pravic. Zaradi navedenih se pojavljajo previsoke tarife za uporabo avtorskih nadomestil, stroški in številni sodni spori.

Potrebno je zagotoviti tudi plačevanje vseh potrebnih nadomestil preko skupnega računa, ki bo zagotovil zmanjšanje stroškov poslovanja kolektivnih organizacij, ki vplivajo na določanje višine tarif nadomestil.

Ukrep: Sprememba Zakona o avtorski in sorodnih pravicah

X. POVZETKI ZAHTEV

I. ZA SPODBUDNEJŠE DAVČNO OKOLJE

Sistemske rešitve na področju davčne zakonodaje morajo biti v skladu z evropsko in slovensko strategijo za izhod iz gospodarske in finančne krize; torej takšne, da se z njimi ne povečuje stroškov poslovanja podjetij. To pomeni, da morajo biti tisti davki in dajatve, ki postanejo kot strošek poslovanja, sorazmerno nizki (dohodnina, davek na poslovne prostore, takse).

V Sloveniji je nujno potrebno zmanjšati brezposelnost, odpiranje novih delovnih mest pa je treba podpreti s primernimi ukrepi, ki bodo gospodarstvu omogočali zaposlovanje. Trenutnih brezposelnih ni možno v hitrem času prekvalificirati za delo v visoko tehnološko zahtevnih panogah, zato bodo še nekaj časa delovali v proizvodnih in storitvenih panogah, ki jim uspešno konkurirajo nekatere neevropske države. Te dejavnosti pa že klečijo pod težo davčnih in drugih bremen, ki jim jih nalaga država, zato je treba tovrstno uničujoče izčrpavanje malih poslovnih subjektov takoj ustaviti.

V ta namen imamo na voljo številne tuje primere dobrih praks, ko so države članice EU ugotovile, da se brezposelnost in siva ekonomija najučinkoviteje rešujeta s spodbudami za samozaposlovanje pod ugodnimi pogoji. Skozi nižje, malim podjetjem prijaznejše davke, so proračunski prilivi višji. Uvedba mikropodjetniškega davka in začasnih oprostitev plačevanja prispevkov za socialno varnost je obrodila dobre sadove.

Zavedamo se, da je temelj urejenega davčnega sistema njegova nevtrálnost, vendar pa je v kriznih časih nujno vsaj delno odstopiti od tega načela. Prav v času krize morajo imeti davki tudi stimulatívni učinek, k njihovi vseobsežnosti in nevtrálnosti pa se teži v času velike gospodarske rasti.

OZS zahteva spremembo dohodninske lestvice in zmanjšanje stroškov dela zaposlenih, ki izhajajo v veliki meri iz visoke obdavčitve dela. Če primerjamo slovenske dohodninske razrede z dohodninskimi lestvicami primerljivih držav, lahko ugotovimo, da slovenski davčni zavezanci s sorazmerno nizkimi dohodki (v primerjavi z njihovimi italijanskimi, avstrijskimi, nemškimi, poljskimi, češkimi in latvijskimi kolegi) prehitro zapadejo v visoko progresívno stopnjo dohodninske obdavčitve. Zaradi tega so stroški dela neprimerljivo višji v primerjavi z državami, s katerimi Slovenija konkurira na svetovnem trgu, njihove neto plače pa so sorazmerno nizke.

Potrebne so tudi spremembe na področju davka na dodano vrednost, ki bodo naravnane spodbudno za ohranjanje in razvoj nekaterih dejavnosti, ki jih potrebujejo državljani ali so del kulturne dediščine ali pa so nepremišljeno obdavčene s previsoko, splošno stopnjo DDV.

Pomemben vidik oživitve in spodbujanja nastajanja novih podjetij v teh časih predstavljajo davčne olajšave, ki so še vedno preozko in prezapleteno opredeljene, zato delujejo premalo stimulatívno. Premajhen posluh za potrebe gospodarstva se kaže predvsem na področju olajšav za investiranje, zapletena in koristnikom neprijazna je tudi metodologija uveljavljanja olajšav za raziskave in razvoj. Predvsem na področju gradbeništva bi bilo potrebno poiskati rešitve za ponovno rast in širitev panoge, ki je v zadnjih letih povsem zamrla. Hkrati pa bi bilo zaradi vedno večjega odstotka brezposelnosti potrebno razširiti olajšave za zaposlovanje na vse osebe, prijavljene v evidencah Zavoda RS za zaposlovanje, saj beležimo visoke stopnje brezposelnosti tako v Sloveniji kot tudi na ravni Evropske unije.

Po mnenju članov OZS je največji problem "prenormiranost" oziroma prevelika množica predpisov, ki se nenehno spreminjajo, s katerimi se nalagajo podjetnikom vedno nove, višje

obveznosti. Praviloma so v naglici sprejeti predpisi nejasni, slabo in nepremišljeno zasnovani, zaradi česar imajo podjetniki številne težave pri njihovi interpretaciji in uporabi.

Tak, zapleten in nekoristen način delovanja, terja preveč časa in s tem tudi denarja. Na primer, podjetnik, ki ima pet zaposlenih in ni član OZS, mora imeti poleg računovodje, še kopico svetovalcev - podjetniškega, davčnega, delovnoppravnega, delovnovarstvenega ipd. Če ne porabi denarja za svetovalce (ali za članarino OZS, kjer ima na razpolago svetovalce), ga bo slej ko prej za plačilo kazni na podlagi številnih, v praksi neobvladljivih zapovedi, prepovedi, pogojev in zahtev.

Mnogi obrtniki in podjetniki ne vedo, da precej birokratskih ovir in številnih dajatev izhaja iz direktiv EU, zato bi si Slovenija morala prizadevati tudi ravni EU, da se direktive, ki so jih dolžni spoštovati mala podjetja poenostavijo in postanejo podjetjem "prijazne". Tudi na ravni EU je čutiti, da pri sprejemanju direktiv prevladujejo interesi posameznikov. Kot tipičen primer lahko navedemo direktivo EU s področja DDV, ki uvršča med osebne storitve, ki so lahko obdavčene z nižjo davčno stopnjo le frizerske storitve, ne pa tudi kozmetičnih in ostalih delovno intenzivnih storitev, kot na primer zlatarstvo, čevljarske storitve ipd. Prav tako v direktivi EU s področja DDV ni predvidena nižja stopnja obdavčitve za rokodelske izdelke, ki so del nesnovne kulturne dediščine in kot takšni zaščiteni tudi na podlagi Konvencije UNESCO o zaščiti nesnovne kulturne dediščine, ki jo je leta 2008 podpisala tudi Slovenija.

II. ZA IZBOLJŠANJE MOŽNOSTI POPLAČIL

Plačilna nedisciplina je in ostaja še vedno eden največjih problemov obrti in malega gospodarstva, zato OZS že vrsto let predlaga ukrepe za izboljšanje plačilne discipline. Žal, vse prevečkrat ugotavljamo, da vsaka sprememba zakonodajalca, ki naj bi pomenila ukrep za izboljšanje plačilne discipline, stvari le še bolj zakomplicira in odpira vrata novim možnim zlorabam.

Če bo kdo naročal in prevzemal določene storitve ali blago že vnaprej vedoč, da ne bo plačal računa, a bo vseeno obljubljal plačilo (v določenem roku), mu obstoječa zakonodaja, ustaljena praksa in neučinkovito delovanje pristojnih organov to dovoljujejo. Vse navedeno ne samo, da ne odvrta od zlorab, ampak še spodbuja k temu. Ko takšnemu subjektu to uspe enkrat, dvakrat, enako vidi v drugih primerih, ni razloga, da to ne bi postal vsesplošni pojav.

Res je, da obstoječo, sedaj že večletno, vsesplošno plačilno nedisciplino, ni mogoče pripisati zgolj tistim z goljufivim namenom, temveč tudi stanju pomanjkanja denarja na trgu.

Nesprejemljivo je tudi, da se pri javnih naročnikih dopušča oddajanje javnih naročil, ne da bi že ob objavi razpisa imeli 100 % zagotovljeno financiranje naročila. Posledica navedenega je, da so danes že javni naročniki postali dolžniki izvajalcem in dobaviteljem oziroma bistveno podaljšajo določen rok plačila. V tem času pa jih dobavitelji in izvajalci kreditirajo. Si to javni naročniki res lahko privoščijo, jim je to res lahko dovoljeno? Pri tem pa iz pozicije najmočnejše pogodbene stranke ni mogoče z njihove strani prejeti kakršnegakoli zavarovanja njihovih plačil za pošteno dobavo in izvedene storitve.

Ali k obstoječi plačilni nedisciplini kakorkoli pripomore korupcija, kartelni dogovori, nelojalna konkurenca, zlorabe položajev?

V nebo vpijajoča zakonsko dovoljena oblika oškodovanja upnikov (ena izmed), izmikanja dolžnosti plačil svojih obveznosti, je gotovo zavestno vlaganje neutemeljenih (izmišljenih) ugovorov zoper izdani sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine. Gre za običajno prakso

dolžnikov, ki ne želijo plačati nespornega dolga ali želijo preložiti plačilo v nedogled. Vse kar mora dolжник v ta namen storiti je, da napiše, da ne pozna verodostojne listine, na katero se sklicuje upnik, da sicer poslovno sodelujeta, ali pa si v ta namen izmisli razlog za neutemeljenost terjatve. Vse to lahko dolжник zapiše z navedenim namenom, pri polni zavesti, a za to mu ne grozi nobena sankcija. Razumljivo je, da kakršnokoli omejevanje pravice do pravnih sredstev hitro lahko prinese tudi neželene posledice oziroma zlorabe v drugi smeri. Vendar: saj ne govorimo o omejevanju pravice do pravnih sredstev, govorimo o omejevanju njihove zlorabe.

Dokler sistem sodne izterjave ne bo postal učinkovit vzvod poplačila upnikov (zlasti v primerih, ko je še mogoče kaj izterjati), k čemer pa bistveno pripomore čim hitrejše in fleksibilno delovanje in reševanje zadev tako v izvršilnem postopku kot tudi v pravnem postopku, pri tem pa tudi predvidljiva sodna praksa in enotno razumevanje zakonodajnih določb, bo ta vzvod upnikov še naprej v številnih primerih le izguba časa, denarja, energije. Še naprej bo vse preveč primerov, ko bodo upniki ob omembi možnosti sodne izterjave, le zamahnili z roko, češ, saj bo dolжник vložil le neutemeljen ugovor, zavlekel zadevo toliko, da bo prenesel poslovanje na nov subjekt ali začel poslovati izključno preko računa v tujini, ki ga bo nemogoče odkriti, oziroma bo izterjava na račun v tujini pomenila lahko nesorazmerne stroške.

Če dolжник ne bo storil vsega navedenega pa bo sprožil uvedbo prisilne poravnave, ki ob današnji ureditvi vse bolj opravičuje očitek, da gre pri prisilni poravnavi prevečkrat za legalno krajo navadnih upnikov, to je upnikov nezavarovanih terjatev. Danes je povsem realno mogoče predlagati in doseči prisilno poravnavo ob odpisu 98,5 odstotka dolgov, preostalih 1,5 odstotka pa bi poplačali v šestih letih. In navadni, mali upniki nimajo na to nobenega realnega vpliva, pri čemer gre lahko vendarle za terjatve, ki so lahko za mali subjekt pogubne. Če dolжник ne bo šel v prisilno poravnavo, pa si bo uredil, da bo izbrisan brez likvidacije, brez kakršnekoli odgovornosti lastnikov in posloводства, upniki pa bodo ostali brez vsega.

Samo iz zgoraj navedenih posameznih primerov je mogoče povzeti, koliko vzvodov ima dolжник na voljo, da se učinkovito izogne plačilu svojih obveznosti. Pri čemer gre le za nekaj navedenih in nikakor edine. Koliko pa jih ima upnik, da lahko dejansko doseže svoje poplačilo od nekoga, ki nima namena plačati?

Pri tem ne gre mimo poudarka: plačilna nedisciplina, s katero se srečujejo vsa podjetja, je za malo podjetništvo zagotovo bistveno večji problem kot pri velikih podjetjih. Mala podjetja so že pri sklepanju poslov praviloma zaradi svoje majhnosti in šibkosti v podrejenem položaju, kar se kaže tudi v tem, da jih ostali subjekti izsiljujejo z različnimi klavzulami, nepoštenimi dogovori, škodljivimi za obrtna in mala podjetja, ki na koncu ostanejo celo brez kakršnihkoli plačil. Na tem mestu gre izpostaviti položaj podizvajalcev, katerega je novi Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) še poslabšal. Iskanje pravice na sodišču in drugih institucijah pa za ta podjetja pomeni velikokrat prevelik zalogaj, vključno finančni in t.i. dokazni (saj jim običajno ni na voljo vsa potrebna dokumentacija).

III.DELOVNA RAZMERJA, POKOJNINSKI in ZDRAVSTVENI SISTEM

V zadnjih letih se je na področju delovno socialne zakonodaje zgodilo kar nekaj pomembnih strukturnih sprememb, saj so začeli veljati Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) ter novela Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A).

Sprejeta delovno socialna zakonodaja sicer delno rešuje zahteve glede segmentacije in fleksibilnosti trga dela, nikakor pa to ne rešuje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, zato bo zagotovo potrebno pristopiti k nekaterim spremembam, ki jih narekuje trg dela. Izvajanje ZDR-1 v praksi, ugotovitve socialnih partnerjev in sodne prakse, ki so se v tem času oblikovali, kažejo določene pomanjkljivosti ter dileme, zato ga bo potrebno ponovno prevetriti ter nedvoumno definirati.

Predlagamo, da se ob morebitnem odpiranju ZDR-1 doda posebno poglavje za manjše delodajalce, ki so še posebno ranljiva skupina ter so določene posebnosti veljale za njih tudi v delovnopravni zakonodaji pred letom 2003.

Delovna zakonodaja kljub našim predlogom ne rešuje temeljnih problemov prejšnje toge zakonodaje, kot so dodatek na skupno delovno dobo, plačani odmor za malico, prevoz na delo, ponavljamo predlog ureditve, ki je sprejet v primerljivih evropskih državah, da bi trije dnevi zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe izven dela šli v breme delavca (t.i. čakalni dnevi), nadomestilo plače v breme delodajalca, ko je delavec v bolniškem staležu, naj se skrajša iz 30 delovnih dni na 20 delovnih dni, določitev maksimalnega dopusta tudi za javni sektor, črtanje pravice do odpravnine ob upokojitvi, v času bolniškega staleža ali porodniškega dopusta naj regres ne bremeni delodajalca, ampak institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače, zastaralni rok terjatev iz delovnega razmerja naj se določi na 2 leti, postopki odpovedi pogodb o zaposlitvi naj se poenostavijo tudi iz vsebinskega vidika in se uzakoni odpoved pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca brez navedbe razloga.

Uzakoniti kaže možnost opravljanja začasnega oziroma občasnega dela, kot je obstajal po Zakonu o delovnih razmerjih, veljavnem do konca 2002 in sicer tudi za dela iz redne dejavnosti delodajalca in to ne glede na obstoj elementov delovnega razmerja. Takšno delo bi bilo limitirano z določenim številom ur na mesečnem nivoju, podobno kot je to pri pogodbi o začasnem delu upokojencev. Predlagamo torej neko specialno pogodbo civilnega prava (sui generis), ki bi prišla v poštev tudi za druge osebe. Delodajalci običajno že poznajo takšne osebe, ki bi bile ustrezne za vključitev v njihov delovni proces, pogosto so celo že zaposlene drugje in ponavadi niti ne v konkurenčni dejavnosti. To bi delodajalcem omogočilo večjo fleksibilnost dela v primerih nepričakovane odsotnosti delavca zaradi morebitne bolniške ali kakšnega drugega razloga, ko se mora delovni proces nemoteno odvijati naprej zaradi dokončanja dogovorjenih del. Dejstvo namreč je, da z delom študentov preko napotnice študentskega servisa, z delom upokojencev preko pogodbe o začasnem ali občasnem delu upokojencev, kakor tudi z dopolnilnim delom skladno z 147. členom ZDR-1 ter v nekaterih primerih z avtorsko in podjemno pogodbo, delodajalci ne morejo spraviti v legalni okvir vseh možnih oziroma željenih oblik zaposlovanja. V primeru sprejetja takega predloga bi odpadli tudi številni dvomi, ki pogosto generirajo sodne spore in sicer predvsem o tem ali je podjemna ali kaka druga pogodba civilnega prava zakonita ali ne, saj imajo inšpektorji veliko diskrecijsko pravico, na podlagi katere vse prepogosto enaka dejanska stanja različno razlagajo.

Predlagamo pripravo takšne sistemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojenim podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost iz naslova katere plačujejo ustrezne dajatve, tako davke kot prispevke.

V zvezi s problematiko regresnih zahtevkov predlagamo, da se bistveno spremenijo določbe o povračilu škode v primerih nesreče pri delu, ker so delodajalci v precej slabšem izhodiščnem položaju in pravzaprav obsojeni na regresni zahtevek, saj tveganje za poškodbe pri delu vedno obstaja, tudi če so izpolnjeni vsi predpisani ali odrejeni ukrepi za varno delo, kar je še posebej evidentno pri izvajanju bolj nevarnih dejavnosti, npr. v gradbeništvu.

Gospodarstvo nujno pričakuje rešitev teh problemov, saj jih potrebuje za večjo konkurenčnost in razvoj, zato je potrebno v čim krajšem času nadaljevati s ponovno pripravo in sprejemom sprememb.

IV.ZA ODPRAVO ADMINISTRATIVNIH OVIR

Eden ključnih pogojev za nemoteno poslovanje podjetij je tudi čim manj administrativnih ovir, ki jih tako evropska kot slovenska zakonodaja neprestano vnašajo v predpise. V mnogih primerih zakonodajalec ni ustrezno ocenil posledic, ki jih prinašajo določena zakonska določila, zato je potrebno stalno tehtati med učinkom odpravljene administrativne ovire in eventualno povzročitvijo nove ovire ali celo materialnih obremenitev mikro in malih podjetij.

Zelo občutljivo področje je deregulacija poklicev in deregulacija vstopa v dejavnost, ki lahko v nepremišljenem obsegu bistveno zmanjša konkurenčnost obrtnih in malih podjetij tako v Sloveniji (popolnoma odprto tržišče za občasno opravljanje dejavnosti drugih podjetij iz EU) kot tudi v drugih državah, v katerih imajo predvsem na področju obrtnih dejavnosti regulirane poklice ter tudi reguliran vstop v dejavnost. Vlada RS pospešeno načrtuje in spreminja pogoje za vstop v dejavnost. V okviru ukrepov prenove zakonodaje reguliranih dejavnosti in poklicev načrtuje deregulacijo na področjih turizma, pokopališko-pogrebne dejavnosti, gradbeništva, geodetske dejavnosti, nepremičninskega posredovanja, detektivske dejavnosti, dejavnosti šol vožnje, odvetništva, veterinarstva ter sociale.

Uredba o obrtnih dejavnostih je število obrtnih dejavnosti, za katere je treba pridobiti obrtno dovoljenje zmanjšala za tretjino, v primerjavi s prej veljavno uredbo. OZS se strinja, da je potrebno določene zadeve urediti, deregulirati, vendar vztraja pri tem, da se deregulacija izvede premišljeno, smiselno in razumno. Ob tem se sprašuje, zakaj se Slovenija ne zgleduje po sosednjih državah, na primer Avstriji, kjer imajo največjo stopnjo regulacije vstopa v dejavnost pogojeno z ustrezno izobrazbo, s tem pa bistveno manj dela na črno in manjšo stopnjo brezposelnosti, zlasti med mladimi.

V OZS poudarjamo, da odprava izobrazbenega pogoja za nosilca obrtne dejavnosti ne bo prispevala h konkurenčnosti podjetij, niti ne bo vplivala na zmanjševanje sive ekonomije ali dela na črno. S takšnimi ukrepi bo država le še poslabšala ugled obrtnega poklica, mladih ne bomo pritegnili v poklicno in strokovno izobraževanje, potrošniki pa bodo nezadovoljni z neakovostnimi obrtniškimi storitvami.

Zato OZS vladi predlaga ponovno regulacijo oziroma regulacijo na višjem nivoju tistih dejavnosti, ki spadajo med obrtne dejavnosti oziroma dejavnosti katerih opravljanje lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost.

Veliko priložnosti za odpravo administrativnih ovir pa je na primer na področju pridobivanja gradbenih dovoljenj in pridobivanja okoljevarstvenih dovoljenj in soglasij, preveč zapletena za mikro in mala podjetja je še vedno zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu.

Eden ključnih administrativnih in finančnih bremen je velikost vodomera, ki so ga obrtniki in podjetniki vgrajevali v skladu s pravili za požarno varnost. S spremembo zakonodaje pa se za obračun stroškov ne upošteva dejanska količina porabljene vode, ampak zmogljivost vodovodnega priključka. Stroški omrežnine so se za nekatere povečali za kar 200 odstotkov.

Poleg tega se OZS zavzema za plačevanje nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, IPF), preko enotne položnice oziroma na skupni račun. To bi obrtnikom in podjetnikom precej zmanjšalo stroške, kar je potrdila tudi študija, ki jo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani.

V. ZA SPODBUDNO POSLOVNO OKOLJE

OZS zahteva, da se obrtno-podjetniški zbornični mreži nameni večja veljava v vseh zakonih in dokumentih, ki opredeljujejo podporno okolje za podjetništvo. Pri napovedani reorganizaciji izvajalskih institucij z namenom izboljšanja njihovega delovanja in podpornih storitev, povečanja učinkovitosti ter odpravljanja podvajanja pri izvajanju ukrepov pa OZS želi aktivno sodelovati in zahteva, da država izkoristi že obstoječo mrežo ter ji da večjo težo. Glede sistema financiranja delovanja VEM točk OZS predlaga, da vsaka vstopna točka dobi določeno kvoto denarja in aktivnosti, ki jih mora izvesti. Realizacija aktivnosti, ki se točkuje po v naprej znanih merilih (npr. število opravljenih registracij, izvedenih delavnic ipd.) naj bo kriterij za nadaljnje financiranje. Na ta način bodo dane možnosti za delovanje vsem, ohranile pa se bodo tiste, ki bodo dobro delale.

OZS še predlaga, da se zagotovi ustrezen vir financiranja za opravljanje aktivnosti zbornic na področju zastopanja, saj zbornica vsakodnevno spremlja zakonodajo na različnih področjih in se bori za boljše predpise in lažje poslovanje podjetnikov, vendar izборjene ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti.

VI. POMEN POKLICNEGA IN STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA

Usposobljenost in kompetenčnost zaposlenih se tesno povezujeta s potrebami in interesi delodajalcev, da bodo ohranili in krepili svojo konkurenčnost. Zato želijo, da se poklicno in strokovno izobraževanje načrtuje in izvaja v medsebojnem tesnem sodelovanju s šolami in ob potrebni podpori vseh povezanih strokovnih partnerskih institucij.

Priprava zakonskih podlag za ponovno uvajanje vajeništva je v polnem teku. Kakovostnega, dolgoročnega in uspešnega uvajanja vajeništva v slovenski sistem si ni mogoče zamisliti brez partnerskega sodelovanja delodajalcev in Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije pri pripravi normativnih, vsebinskih in izvedbenih podlag vajeništva. Za uspešno uvajanje vajeništva je potrebno zagotavljati dolgoročne sistemske in finančne podporne ukrepe (iz evropskih in nacionalnih virov), v podporo ključni vlogi delodajalcev. Ob tem so nujni še vzdržni in dolgoročni finančni ukrepi, ki bodo ohranili strokovno vlogo prostovoljnih zbornic pri izvajanju javnih pooblastil in povezanih nalog na področju poklicnega izobraževanja v vertikali.

Mojstri so temelj vajeništva in sinonim za kakovost ter strokovnost. Na področju obrtnih dejavnosti in obrtnih poklicev je ob neustreznem ukrepu deregulacije številnih obrtnih dejavnosti pred letoma potrebno ponovno vzpodbuditi interes za mojstrske izpite tudi s promocijo mojstrov in finančnimi spodbudami vsem, ki se zanje odločajo. Ukrepi deregulacije pa bi kazalo ponovno premisliti s stališča dejavnosti, ki so tesno povezane z ali posegajo na področje varovanja zdravja, premoženja in okolja.

Delujoče socialno partnerstvo je potrebno postopno razširiti še na področje visokošolskega izobraževanja in delodajalce vključiti v prenovu študijskih programov v terciarnem izobraževanju in jih obenem tesneje povezati s kariernimi centri univerz za zagotavljanje vseživljenjske karijerne orientacije študentov (učna mesta za praktično izobraževanje, pridobivanje ustreznih kompetenc, kasnejše možnosti zaposlovanja).

VII.ČEZMEJNO OPRAVLJANJE STORITEV

Čezmejno opravljanje storitev je kljub navideznemu odprtju trga še vedno administrativno zelo zahtevno, hkrati pa se od slovenskih podjetij, ki opravljajo storitve čezmejno, zahteva, da upoštevajo tudi nekatere dele zakonodaje države, v kateri opravljajo storitve, za katere smatramo, da jih slovenskim podjetjem z napotnimi delavci ne bi bilo potrebno upoštevati. Za podjetja tovrstno ravnanje predstavlja podvajanje stroškov in dela, zato so na tujem trgu nekonkurenčna.

Predlagamo, da se predvsem na širšem gradbenem področju, nacionalna zakonodaja uskladi oziroma spremeni do te mere, da bodo slovenska podjetja lahko brez posebnih prilagoditev opravljala storitve v sosednji državi. Področja, pri katerih je največ problemov in jih je potrebno ustrezno uskladiti tudi s sosednjimi državami so predvsem varstvo pri delu (Italija) ter zakonodaja na področju obračunavanja plač, kjer zaradi različnega sistema v domači in tuji državi prihaja do številnih nejasnosti, kdaj in do katere mere se upošteva domača zakonodaja in kdaj tuja.

Uskladitve in ustrezna tolmačenja so nujno potrebna pri vključevanju domačih delavcev v tuje sklade za nadomestila za dopuste in odpravnine (BUAK – Avstrija, ULAK in SOKA-BAU – Nemčija, Casse Edili – Italija). Slovenska podjetja so za napotene delavce dolžna plačevati dnevni prispevek za vsakega napotnega delavca, ki dela v gradbeništvu v avstrijski sklad BUAK. Ta je obdavčen s 25 odstotki. Delavec dobi skozi regres, božičnico in plačan dopust 75 odstotkov vplačanega zneska. Prispevki ter akontacija dohodnine predstavljajo 25 odstotkov. Denar bi morala nazaj dobiti slovenska podjetja, a ga ne dobijo. Tu se srečamo z dvojnimi obdavčevanjem. Predlagamo, da se naša zakonodaja uskladi z mednarodno in odpravi dvojno obdavčevanje do te mere, da bodo naša podjetja lahko brez posebnih prilagoditev opravljala storitve v sosednjih državah.

VII.VARSTVO OKOLJA

V Sloveniji je področje varstva okolja in ravnanja z odpadki pretirano regulirano, v prenekaterih primerih zahteva več kot opredeljuje zakonodaja EU. Veliko je administrativnih ovir, s številnimi evidencami, poročanji, vlaganji obračunov ipd.

Kot administrativno izredno obremenjujoče se kaže sistem okoljskih dajatev, ki zlasti bremeni mala podjetja, zato so poenostavitve postopkov nujno potrebne, zbrana sredstva pa naj se porabljajo namensko za odstranitev starih bremen v okolju.

Obrtniki in podjetniki praviloma ne zaposlujejo delavcev, ki bi se prednostno ukvarjali s področjem varstva okolja, kar jim še otežuje poslovanje. Skrb za nemoteno delovanje podjetja ter izpolnjevanje predpisov je tako v večini primerov prepuščena delodajalcu.

Predlagamo poenostavitve postopkov, da dolgi in zahtevni postopki pridobivanja dovoljenj za predelavo in recikliranje ne bodo ovira, temveč bodo spodbujali podjetja, da bodo v čim večji meri opravljala dejavnost predelave odpadkov in vračala materiale nazaj v uporabo in ne na odlagališča.

Osnovna direktiva o odpadkih stremi k temu, da bi se čim bolj približali družbi recikliranja, ki se na eni strani skuša izogibati nastajanju odpadkov, po drugi strani pa nastale odpadke uporablja kot vir, k čemur poziva tudi šesti okoljski akcijski program. Ugotavljamo pa, da je to v praksi nemalokrat težko izvedljivo, tako na račun dolgotrajnih postopkov pridobivanja

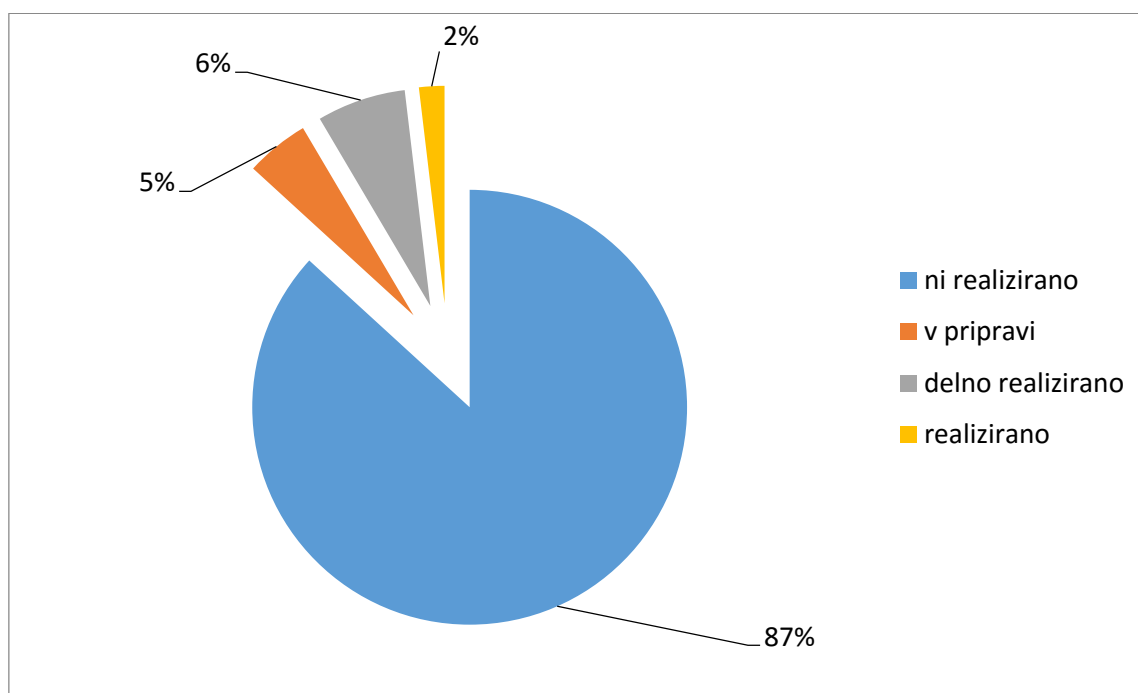
dovoljenj, kar podjetja mnogokrat odvrča od tega, da bi odpadke uporabljali kot vir, kot tudi zaradi pomanjkanja medresorskega sodelovanja pri spodbujanju uporabe zelenih proizvodov, zato so slovenska podjetja postavljena v neenakopraven položaj v primerjavi z drugimi EU državami.

XI. URESNIČITEV ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2015

Zahteve obrti in podjetništva iz leta 2015 vključujejo 106 predlogov in predstavljajo predloge za boljše poslovno okolje. Zahteve so se nanašale na spodbudnejše davčno okolje, delovnopravno in socialno področje, za večjo plačilno disciplino, odpravo administrativnih ovir, spodbudno podporno okolje občasna podjetništvo in dostop do virov financiranja, področje zmanjšanje obsega sive ekonomije, poklicno in strokovno izobraževanje, čezmejno opravljanje storitev, varstvo okolja ter ukrepe za posamezne dejavnosti oziroma sekcije.

Do konca leta 2015 je Vlada RS uspela (od 106 zahtev) realizirati le 2 % oziroma delno realizirati 6 % zahtev, 87 % je nerealiziranih, 5 % pa v postopku reševanja.

Graf 1: Zahteve slovenske obrti in podjetništva 2015– realizacija

Navajamo nekaj glavnih dosežkov OZS v letu 2015 po področjih:

DELOVNOPRAVNA ZAKONODAJA

- Dosegli smo, da se delovna dovoljenja za tuje delavce izdajajo v upravnih enotah, ki izdajajo tudi dovoljenja za prebivanje tujcev.
- Sodelovali smo pri opredelitvi deficitarnih poklicev pri politiki štipendiranja 2015-2019 (vzpodbujanje mladih za deficitarne poklice - dočakali 1. razpis za deficitarne štipendije).

ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR

- Dosegli smo, da lahko referenti E-DEM overjajo podpise lastnikov objektov tudi pri postopkih za samostojne podjetnike (soglasje lastnika nepremičnine za registracijo sedeža podjetnika oziroma podjetja na tej nepremičnini).

DAVČNA IN FINANČNA ZAKONODAJA

- Pet zbornic in delodajalskih združenj (OZS, ZDOPS, TZS, GZS in ZDS) so poslali predsedniku vlade in ministru za finance poziv za umik t.i. mini davčne reforme (ki bi namesto razbremenitve gospodarstva prinesla nove davčne obremenitve za gospodarstvo). Na podlagi skupnega poziva je minister za finance umaknil spremembe davčnih predlogov.
- OZS je natisnila vezane knjige računov z navodili za lažje izpolnjevanje, ki so bile članom na voljo na OOO in OZS.
- Upoštevanih je bilo nekaj pripomb OZS pri uvedbi davčnih blagajn (rok za uvedbo je bil podaljšan do 2.1.2016 in za ostale 31.12.2017, uvedeno je bilo testno obdobje. Upoštevali so pripombe, da bi uvedba s 1.1. otežila poslovanje tistih, ki poslujejo z gotovino ob novem letu (gostinstvo, taxi prevozi). Med podatki o poslovnih prostorih so črtali delovne dni in delovni čas).
- Na pobudo OZS je Državni svet RS vložil veto na sprejeti Zakon o davčnem potrjevanju računov, ki je bil v Državnem zboru RS ponovno potrjen.

STATUSNOPRAVNA ZAKONODAJA IN PLAČILNA DISCIPLINA

- Dosegli smo, da je veriženje podjetij v določeni meri omejeno (novela ZGD-1L).
- Dosegli smo, da bo lahko prenos podjetnika posameznika na s.p. prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva možen tudi na že ustanovljen s.p. prevzemnika.
- Uresničena je bila zahteva, da se lahko prenese s.p. v okviru univerzalnega pravnega nasledstva na katerikoli osebo in ne le na družinske člane.
- Register transakcijskih računov pri AJPEŠ bo vključeval tudi javno objavo TRR gospodarskih subjektov v tujini.
- Na pobudo OZS je Državni svet RS vložil veto na sprejeti Zakon o javnem naročanju, ki je bil v Državnem zboru RS ponovno potrjen.

IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA DELOVANJE V POSAMEZNIH PANOGAH

- Dosegli smo investicijske olajšave za avtobuse ekološkega standarda EURO VI.
- Podana in sprejeta je bila pobuda za podaljšanje prehodnega obdobja za izvajanje kabotažnih prevozov blaga za Republiko Hrvaško.
- Prepoved opravljanja kabotaže za vozila za prevoz potnikov do 1+8 oz. za vozila za prevoz blaga, katerih NDM ne presega 3,5 t.
- Evropski komisiji je bil podan predlog za spremembo Uredbe (ES) št. 561/2006 o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom, katerega so podprle vse članice UETR (spremembe se nanašajo na koriščenje odmora med vožnjo, maksimalno dovoljenega dnevnega časa vožnje ter ločitev dela voznika prevoza blaga od voznikov prevoza potnikov).
- Pridobitev mnenja Evropske komisije glede nagrajevanja voznikov, ki je v nasprotju z mnenjem nadzornih organov.
- Z DARS-om dogovorjen postopek ravnanja prevoznika v primeru napak pri cestninjenju in le to odpravijo (v tem primeru se prekrškovni postopek ne bo začel).
- Avtobusnim prevoznikom je omogočeno fleksibilno zaposlovanje tudi po preteku prehodnega obdobja (možne vse zakonske oblike zaposlitve voznika).
- Umaknjene spremembe Zakona o prevozih v cestnem prometu (v delu, ki bi povsem na novo urejale avtotaksi prevoze in v delu, ki se nanaša na dodatne obvezne dokumente v vozilu pri opravljanju določenih vrst prevozov).
- Nespremenjeno število validacij za avtobusne vozovnice prevoznikom, ki opravljajo subvencionirane prevoze dijakov in študentov.

- V novi Uredbi o odpadkih smo dosegli poenostavitev postopkov (olajšanje evidenc in poročanja ter olajšave pri načrtih gospodarjenja).
- Sprejeta je bila sprememba uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji - upoštevani so bili predlogi Sekcije za gostinstvo in turizem.
- Dosegli smo, da lahko lesarji naravni les v vseh oblikah (drva, žagovina, kosi, odrezki, lubje, storži) in lesne ostanke, ki nastajajo pri obdelavi in predelavi lesa ter proizvodnji pohištva (barvan ali lakiran les, iverne in vlaknene plošče ter drugi lepljeni izdelki) uporabljajo za ogrevanje, in sicer brez zamudnih in dragih postopkov pri pridobivanju okoljevarstvenih dovoljenj za predelavo odpadkov.
- Dobili smo Direktorat za lesarstvo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.
- OZS in Odbor pogrebnih dejavnosti so izvajali vrsto aktivnosti, da bi se sprejel nov Zakon o pogrebnih dejavnostih in upravljanju pokopališč, po katerem mora imeti naročnik (plačnik pogreba) možnost izbire med različnimi izvajalci pogrebnih storitev.

XII. SEZNAM PREDPISOV, KI JIH JE POTREBNO SPREMENITI

ZAKONI

Zakon o avtorski in sorodnih pravicah

Zakon o cestah

Zakon o davčnem postopku

Zakon o davčnem potrjevanju računov

Zakon o davčni službi

Zakon o davku na dodano vrednost

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb

Zakon o davku na motorna vozila

Zakon o dohodnini

Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

Zakon o gospodarskih družbah

Zakon o graditvi objektov

Zakon o izvršbi in zavarovanju

Zakon o javnem naročanju

Zakon o javnih cestah

Zakon o javnih gospodarskih službah

Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov

Zakon o omejevanju porabe alkohola

Zakon o plačilnih storitvah in sistemih

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter urejanju pokopališč

Zakon o pravilih v cestnem prometu

Zakon o prevozi v cestnem prometu

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih

Zakon o prispevkih za socialno varnost

Zakon o urejanju trga dela

Zakon o varnosti in zdravju pri delu

Zakon o varstvu okolja

Zakon o varstvu potrošnikov

Zakon o visokem šolstvu

Zakon o voznikih

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

PODZAKONSKI PREDPISI

Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja

Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Uredba o odpadkih

Uredbo o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida

Uredba o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest

Uredba o uporabi ozonu škodljivih snovi in fluoriranih toplogrednih plinov

Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasni in prečni gradbiščih

Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja

Pravilniki oziroma odredbe o sprejemu izobraževalnih programov poklicno-tehniškega izobraževanja

Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost

Pravilnik o merah in masah vozil v cestnem prometu

Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Pravilnik o omejitvi uporabe državnih cest za promet tovornih vozil, katerih največja dovoljena masa presega 7,5 ton

Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah

Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje

Pravilnik o vlogah in dokazilih v zvezi z zaposlovanjem in delom tujcev ter o zaposlitvah tujcev, ki so vezane na trg dela

Odredba o omejitvi prometa na cestah v Republiki Sloveniji

DRUGO

Aktivna politika zaposlovanja

XIII. SUMMARIES OF REQUIREMENTS

I. FOR A MORE STIMULATING TAX ENVIRONMENT

Systemic solutions in the field of tax legislation must comply with the European and Slovenian exit strategy from the financial crisis; in other words: solutions that **do not increase the costs of business operations**. This means that taxes and duties that are becoming a cost for businesses should be proportionally low (income, business property occupation tax, fees).

In Slovenia, it is of paramount importance to decrease unemployment, while the opening of new job positions should be supported by adopting suitable measures that will facilitate employment. It is impossible to reskill the current number of unemployed persons for work in highly demanding technological areas, for this reason they will continue to work in production and service-oriented sectors, which certain non-European countries successfully compete against. These sectors are already struggling under the weight of taxes and other burdens placed by Slovenia; this is why this kind of devastating exhaustion of small businesses must be immediately stopped.

In this respect, there are numerous good practices available and used by member states of the EU, which found out that the best way to combat unemployment and the informal economy is by stimulating self-employment under beneficial conditions. Lower, small business-friendly taxes enable higher budgetary inflows. The introduction of the micro-enterprise tax and the temporary exemption from paying social security contributions yielded great results.

We are aware that the foundation of a regulated tax system is its neutrality; however, in times of crisis it is necessary to at least partially deviate from this principle. During the crisis, taxes must also have a stimulating effect, while their extensiveness and neutrality should be strived for in times of great economic growth.

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia requires the amendment of the income scale and the decrease of the employees' labour costs, which to a great extent stem from high labour taxation. If we compare the Slovenian income classes with income scales of comparable countries, we find out that taxable persons in Slovenia with a proportionally low income (compared to their Italian, Austrian, German, Polish, Czech and Latvian colleagues) quickly fall into a high progressive rate of income taxation. For this reason labour costs are significantly higher compared to countries with which Slovenia is competing in the global market, and their net salaries are proportionally lower.

Changes are also necessary in the field of value added tax, which will be adjusted in order to stimulate the preservation and development of certain activities required by citizens or which are part of the cultural heritage or activities which are hastily taxed with a standard VAT rate that is too high.

An important aspect of revitalizing and stimulating the creation of new businesses in these times is represented by tax relief, which is still defined too narrowly and in a too complicated manner and thus not having a sufficient stimulating effect. Too little attention to the necessities of the economy is reflected mainly in investment incentives, while the methodology of claiming R&D incentives is too complicated and not friendly to the beneficiaries. In particular, solutions should be sought for the rejuvenation and expansion of the construction industry, which almost completely disappeared in the last years. At the same time, employment incentives should be extended to all persons registered in the records of the Employment Service of the Republic

of Slovenia due to the increasingly higher unemployment rate, in Slovenia as well as in the European Union.

According to the opinion of the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia, the greatest problem is "over-regulation" or a very high number of regulations that constantly change and that keep burdening the entrepreneurs with new and higher obligations. Hastily adopted regulations are usually unclear, poorly and thoughtlessly designed. Consequently, entrepreneurs have numerous problems in their interpretation and application.

This complicated and pointless manner of operation takes too much time and money. For example, an entrepreneur, who employs five persons and is not a member of the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia, must have in addition to an accountant a number of advisers - a corporate adviser, a tax adviser, a labour legislation adviser, a work safety adviser, etc. If the entrepreneur does not spend money on advisers (or for the membership in the Chamber of Craft and Small Business of Slovenia, which gives advisers at the disposal of its members), her or she will surely spend it to pay penalties arising from numerous and in practice unmanageable directives, prohibitions, conditions and requirements.

Many craftsmen and entrepreneurs are not aware that a lot of bureaucratic obstacles and numerous duties stem from EU directives, for this reason Slovenia should strive to make the directives, which the small businesses are obliged to observe, simpler and business-friendly also at the EU level. The interests of individuals seem to be prevailing in adopting the directives also at the EU level. As a typical example we can cite an EU directive with regard to VAT, whereby only hairdressing services fall among personal services that may be taxed with a lower tax rate, and not cosmetic and other labour-intensive services, such as jewellery manufacture, shoemaking, etc. Moreover, this EU directive does not envisage a lower tax rate for handicraft products, which are part of the intangible cultural heritage and are as such protected also by the UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, which was signed by Slovenia in 2008.

II. TO IMPROVE THE OPPORTUNITY FOR PAYMENTS

The lack of payment discipline continues to be one of the biggest problems of crafts and small business and the OZS has been proposing measures to improve payment discipline for a number of years.

Anyone who orders and accepts certain services or goods can do so with their fingers crossed behind their backs when promising payment (within an agreed period). They are allowed to do this by the existing legislation, common practice, and by the inefficiency of the competent authorities. Not only does all this not deter abuse, it encourages it. When such an entity succeeds in doing this once, twice, or more, they see that there is no reason not to do it constantly, and such behaviour has the tendency to spread to others.

It is true that the many years of the present late-payment culture cannot be attributed solely to people with a fraudulent intent, but also to the lack of money on the market.

It is inconceivable as to why it is permitted for public contracting authorities to award public contracts without having first secured 100% financing for the contract at the time of issuing the invitation to tender. As a result, the public contracting authorities are now either in debt to the contractors and suppliers, or they are significantly extending the agreed payment deadlines and in the meanwhile the suppliers and contractors are forced to fund them. Can public contracting authorities really afford to do this, can they truly be permitted to act in this way?

Moreover, because they are in the position of the strongest contracting party, they will not provide any kind of security for payment for fair delivery and services rendered.

Are corruption, cartel agreements, unfair competition, and abuses of authority contributing factors in the present late-payment culture?

An outrageous and legally permissible method of defrauding creditors (one of several) and evading payment of one's obligations is to knowingly lodge unjustified appeals against an enforcement order issued on the basis of an authentic document. This is a common practice of debtors who do not want to pay an undisputed debt or wish to postpone the payment indefinitely. All the debtor has to do is to write that they are unfamiliar with the authentic document to which the creditor they are doing business with is referring, or invent a reason why the claim is unfounded for that purpose. Debtors can write all of the above for the indicated purpose and in full awareness, without ever being at risk of any sanctions. It is understandable that restricting the right to legal remedies in any way can quickly lead to unintended consequences or abuse in some other way. However, we are not talking about restricting the right to legal remedies, what we are talking about is limiting its abuse.

Until the system of judicial recovery becomes an effective measure for repaying creditors (especially in cases where it is still possible to recover something) – the fastest possible and flexible management and resolution of cases both in execution and in contentious proceedings would contribute greatly towards this aim, along with predictable case law and a common understanding of legislative provisions –, this measure will, in most cases, remain a waste of time, money and energy. There will continue to be far too many cases where, upon mentioning the possibility of judicial recovery, creditors merely wave their hands in exasperation, saying that the debtor would simply file an unfounded appeal, stalling the case until they can transfer their business onto a new entity or start operating solely through a foreign account that will either not be detectable or would entail disproportionate costs in the case of recovery.

And if the debtor does not do any of the above, they can launch a compulsory composition procedure, which in its current form increasingly justifies the criticism that compulsory composition is used too many times to legally rob ordinary creditors, meaning those with unsecured receivables. Today, it is completely realistic to propose and to achieve a compulsory composition where 98.5% of the debts are written off, with the remaining 1.5% being payable within six years. Ordinary, small creditors have no real say in the matter, despite these receivables being possibly devastating for them.

If the debtor does not file for a compulsory composition, they can arrange to be struck off without liquidation, without the owners and the management being liable in any way, and the creditors will lose everything.

The above indicated examples alone demonstrate the number of measures available to the debtor to effectively avoid paying their obligations. These are not all of the possibilities by far. What are the options for creditors to effect repayment from someone who does not intend to pay?

It needs to be noted, however, that the late-payment culture is something all companies have to face, but it is definitely a much more serious issue for crafts and small businesses than for large corporations. Due to their small size and weakness, crafts and small businesses are generally at a disadvantage in deal negotiations, which means that other entities are putting

pressure on them with various clauses and unfair agreements, harming these crafts and small businesses that can even end up without any payment in the end. The position of subcontractors also needs to be pointed out. For these companies, seeking justice in courts and other institutions is often too much to handle, both in terms of financing and evidence (seeing that they usually do not have access to all the required documentation).

III. EMPLOYMENT RELATIONSHIPS, PENSION AND HEALTHCARE SYSTEM

In the past few years, several significant structural changes have been made in the area of labour and social law, i.e. the adoption of the new Pension and Disability Insurance Act (ZPIZ-2), the new Employment Relationships Act (ZDR-1), and the amendment of the Labour Market Regulation Act (ZUTD-A).

The labour and social legislation that was adopted does partially address the requests regarding the labour market's segmentation and flexibility, but this does not in any way solve the issue of competitiveness of the Slovenian economy, which is why some changes dictated by the labour market will definitely have to be implemented. The enforcement of the ZDR-1 in practice, the findings of the social partners and the case law produced during this time have revealed certain shortcomings and dilemmas, which mean that this act will have to be overhauled again and unambiguously defined.

During the overhaul of the ZDR-1, we propose adding a special section for small employers, considering that they are a particularly vulnerable group and that prior to 2003 the labour legislation contained certain exceptions regarding them.

Despite our proposals, the labour legislation does not address the fundamental problems stemming from the rigid legislation before it, for instance the overall long-service bonus, paid lunch break and allowances for travelling to and from work. We are again putting forward the proposal for an arrangement that was adopted in comparable European countries, namely that three days of absence from work due to illness or an injury unrelated to work should be payable by the worker ('waiting days'), that the wage compensation for sick leave payable by the employer should be shortened from 30 to 20 working days, as well as determining a maximum amount of holiday leave for the public sector, eliminating the right to severance pay upon retirement, making the holiday allowance during sick or maternity leave payable not by the employer but by the institution paying the wage compensation during that period, and the period of limitation for receivables arising from employment relationships should be set to 2 years. The employment contract termination procedures should be simplified also in terms of content and the employment contract termination by the employer without having to state the reason should be enacted.

The possibility to carry out temporary or occasional work should be enacted in the same manner it existed prior to the Employment Relationships Act that came into force in 2002, so that it would include work covered by the employer's regular business activities irrespective of the existence of elements of an employment relationship. This manner of work would be limited by a predetermined number of hours at the monthly level, similar to the contract on the temporary work of pensioners. We thus propose a special form of a civil-law contract (*sui generis*) that could be used by other people as well. Employers ordinarily know of people who could be integrated into their work process and often they are already employed elsewhere, usually not in a competitive business. This would provide greater labour flexibility for employers

to be able to address unexpected worker absences due to sick leave or some other reason when the work process has to continue without interruption in order to complete the agreed work. It is a fact that students working via referral forms of student services, pensioners working under the contract on the temporary or occasional work of pensioners, as well as supplementary work under Article 147 of the ZDR-1 and in some cases the copyright contract and the contract for work do not provide enough legal options for employers considering all of their possible or desired forms of employment. Adopting this proposal would eliminate a number of concerns that frequently result in litigation, primarily on whether a contract for work or some other civil-law contract is legal or not, because the inspectors have wide discretion and all too often they interpret the same facts of the case differently.

We propose drafting a systemic legal solution that would allow all retired entrepreneurs to enjoy full pensions even though they continue to pursue their self-employed activity and from which they pay certain duties.

Regarding the issue of recourse claims, we propose to strike off or to significantly amend the provisions on compensation for work accidents, because employers are in a much worse starting position and are practically bound to pay the recourse claim as avoiding the risk of work accidents is impossible even if all the prescribed or ordered safety at work measures are fulfilled, which is particularly apparent in the more dangerous activities such as construction.

The economy is urgently expecting solutions for these problems in order to improve its competitiveness and development, which is why drafting and adopting changes should be resumed as soon as possible.

IV. TO ELIMINATE ADMINISTRATIVE OBSTACLES

One of the key conditions for a smooth performance of business operations is to reduce administrative obstacles as much as possible, which are being constantly introduced in regulations by the European as well as Slovenian legislation. In many instances lawmakers failed to adequately assess the consequences brought by certain statutory provisions, for this reason it is necessary to continuously weigh between the effect of the eliminated administrative obstacle and the possible occurrence of a new obstacle or even material burdening of micro and small businesses.

A very sensitive area is the deregulation of professions and of starting a professional activity, which, if done recklessly, could considerably reduce the competitiveness of crafts and small businesses in Slovenia (having a completely open market where companies from the EU could occasionally carry out their professional activities) and in other countries where there are – primarily in the area of crafts – regulated professions and regulated conditions for starting a professional activity. The Slovenian Government is planning and modifying the conditions for starting a professional activity at a rapid pace. By the end of 2015, as part of its efforts to overhaul the legislation governing regulated activities and professions, the government is planning deregulation in the areas of tourism, cemetery and funeral services, construction, land survey activities, real estate brokerage, detective services, driving schools, law practices, veterinary medicine, and welfare.

The OZS is stressing that the elimination of the education requirement for owners of crafts businesses will not contribute to the competitiveness of companies, nor will it reduce the scale of shadow economy or undeclared work. With such measures, the government will only harm

the reputation of crafts, young people will not be attracted to vocational and professional education, and consumers will be dissatisfied with the poor quality of craft services.

The Decree of Craft Activities has cut the number of craft activities that require a craft licence by one third compared to the previous decree. The OZS agrees that there are certain matters that need to be addressed and deregulated, but it insists that the deregulation must be done in a thoughtful, sensible and reasonable manner. With this in mind, the OZS is wondering why Slovenia is not turning to its neighbours for inspiration, Austria for instance, where appropriate education is the strictest criterion of regulation in starting a professional activity, which significantly reduces undeclared work and the unemployment rate, especially among young people.

This is why the OZS is proposing that the government re-regulates or more strictly regulates the activities that are considered crafts activities or activities whose performance could constitute a serious risk to public health and safety.

There are a number of opportunities for eliminating administrative barriers in the area of obtaining building permits and environmental protection permits and approvals, and the health and safety at work legislation for micro and small businesses is still too complicated.

One of the key administrative and financial burdens is the size of the water meter that craftsmen and entrepreneurs had to install pursuant to fire safety rules. In compliance with the legislation that was amended last spring, costs are now charged according to the size of the water supply connection, while the amount of water actually consumed is ignored. For some, the water-supply network access costs grew by 200 percent.

Additionally, the OZS is calling for copyright-related compensation for the public broadcasting of copyrighted work to be paid to all collective copyright management organisations (SAZAS, ZAMP, IPF) via a single payment slip or to a joint account. As confirmed by a study conducted by the Faculty of Economics in Ljubljana, this would significantly cut costs for craftsmen and entrepreneurs.

V. FOR A STIMULATING BUSINESS ENVIRONMENT

The OZS requests that its network of crafts and small businesses be given a more prominent role in all acts and documents defining the supporting environment for entrepreneurship. Regarding the announced reorganisation of the implementing institutions aimed at improving their functioning and support services, boosting efficiency and eliminating duplication in the implementation of measures, the OZS wants to actively participate and requests that the state leverages the existing network, giving it greater significance. As for how to finance the operation of VEM points, the OZS proposes that each point be given a certain quota of funds along with the activities that have to be carried out. The realisation of activities, which would be assessed according to predetermined criteria (e.g. the number of registrations or workshops carried out, etc.), would then serve as basis for further financing. In this way, all VEM points would be given a chance to operate, but only those that do well would remain.

The OZS also proposes that an adequate funding source be provided for the chambers' representation activities, considering that they monitor the various areas of legislation daily, fight for better regulations and facilitated operations for entrepreneurs, and that their achievements benefit all business entities.

VI. IMPORTANCE OF PROFESSIONAL TRAINING

The competence of the employees is closely related to the needs and interests of the employers to maintain and strengthen their competitiveness. That is why they wish to plan and implement professional training in a close mutual cooperation with schools and with the necessary support of all related professional partner institutions.

The legal bases for the reintroduction of apprenticeship are currently being set up. A quality, long-term and successful introduction of apprenticeship in the Slovenian system is not possible without the partnership cooperation of employers and the Chamber of Craft and Small business of Slovenia in preparing the regulation, content and implementation bases for the reintroduction of apprenticeship. A successful introduction of apprenticeship requires the adoption of long-term systemic and financial measures (from European and national resources) to support the employers' key role. Also necessary are sustainable and long-term financial measures that will maintain the professional role of voluntary chambers in implementing tasks of public authority and related tasks in the area of professional training on a vertical level.

Masters are the foundation of apprenticeship and are synonymous with quality and expertise. In craft activities and craft professions, which saw an inadequate measure of deregulation of numerous craft activities being adopted a few years ago, it is necessary to raise the interest for master craftsmen exams again with the promotion of masters and financial support to all those who decide to become masters. The deregulation measure should be reconsidered with regard to activities that are closely related or converge with the areas of health, property and environment protection.

The active social partnership should be gradually extended also to the area of higher education and the employers should be included in the restoration of study courses in tertiary education and more closely connected with university career centres in order to provide students a lifelong career orientation (course places for practical training, obtaining relevant competences, later employment opportunities).

VII. CROSS-BORDER PROVISION OF SERVICES

Although the markets have been opened virtually, the cross-border provision of services is still very demanding administratively, while at the same time Slovenian companies that provide their services across the border are required to take into account certain pieces of legislation of the country in which they perform the services that we believe should not be required of a Slovenian company with posted workers. For companies, this means doubled costs and work, making them uncompetitive on foreign markets.

We propose that the national legislation, especially in the broader construction area, be harmonised or amended to the extent that Slovenian companies could perform their services in a neighbouring country without any special adjustments. The areas with the most problems that need to be properly harmonised with the neighbouring countries are primarily safety at work (Italy) and the payroll accounting legislation where, due to differences between the home and the foreign country's systems, there are a number of uncertainties on when and to what extent to consider the national legislation and when the foreign legislation.

Adjustments and proper interpretations are urgently required for the inclusion of national workers into foreign annual leave and severance pay funds (BUAK – Austria, ULAK and SOKA-BAU – Germany, Casse Edili – Italy). Slovenian companies are required to pay a daily contribution to the Austrian fund BUAK for each posted worker who works in construction. This is taxed at 25 percent. Through the holiday allowance, the Christmas bonus and the paid leave, a worker receives 75 percent of the amount paid in. Contributions and income tax prepayment represent 25 percent. Slovenian companies should get these funds back, but they do not. This is a case of double taxation. We propose that our legislation be harmonised with the international legislation to eliminate double taxation to the extent that our companies could perform their services in a neighbouring country without any special adjustments.

VII. ENVIRONMENTAL PROTECTION

In Slovenia, the field of environmental protection and waste management is over-regulated, and in many cases it requires more than what the EU regulation specifies. There are several administrative obstacles with numerous records, reports, submission of accounts, etc.

Extremely burdensome in terms of administration is the system of environmental taxes, impacting small businesses in particular; for this reason the simplification of procedures is of vital importance, and the funds collected should be used purposefully for the elimination of old burdens in the environment.

Craftsmen and entrepreneurs usually do not employ workers whose priority field is environmental protection, thus making it even harder for them to do business. Consequently, the care for a smooth business operation of the company and the compliance with the regulations is in most cases left to the employer.

We propose a simplification of procedures, so that lengthy and demanding authorization procedures for processing and recycling would not represent an obstacle any more, but would rather stimulate businesses to perform their activities of waste management to the greatest extent possible and encourage them to make materials reusable and not to dispose of them at waste dumps.

The main objective of the basic directive related to waste is striving toward becoming a recycling society that is on one hand trying to avoid generating waste, while on the other it is using waste as a resource, which is also encouraged by the Sixth Environment Action Programme. We often realize, however, that in practice this is hard to implement - due to long procedures of obtaining permits, which frequently turn companies from using waste as a resource, as well as due to the lack of interdepartmental cooperation in encouraging the use of green products. As a consequence, Slovenian companies are put in an unequal position compared to other EU states.

XIV. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is an umbrella organisation comprising the craft and small business chamber system jointly with 62 regional chambers of craft and small business. The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia and the regional chambers of craft and small business are independent legal entities managed by craftsmen – officials (functionaries) – on a voluntary basis.

Mission

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia acts and communicates with the public to support and promote the traditional values of its members; hard work, effort, perseverance, honesty, honour, ethics, quality and excellence, and knowledge and innovation. The Chamber advocates preserving the tradition and peculiarities of small business. It provides for an equal role of regional chambers of craft and small business and offers full expert support and assistance to its members.

The key role in the Chamber is played by professional sections because they represent the foundation for linking craftsmen. The Chamber uses its efforts in Slovenia and Europe to improve the conditions for doing business in craft, micro, small and medium-sized enterprises. Craftsmen and their chamber have become an equal partner in the dialogue with the government and trade unions.

Core tasks

1. Representing the members' interests before the government

Cooperation with the Government, the ministries and the National Assembly in creation of economic policy and co-creating the best possible legislation governing craft, micro, small and medium-sized enterprises. The core principle in legislation should be "Think Small First".

2. Informing the members

- Obrtnik podjetnik magazine
- Public relations (information about craft in other media)
- Internet and Intranet
- A number of other publications (collections, manuals, textbooks and promotional material)

3. Connecting

- Connecting members professionally (there are over 30 separate sections within the OZS)
- Connecting members locally and nationally (there are over 62 regional chambers along with the umbrella organisation in Ljubljana)

4. Provision of services for members

- Consulting for the members (establishing a company – the VEM one-stop-shop, taxes, labour and welfare law, company and civil law, wages and salaries, accounting and bookkeeping, technical regulations and standards, favourable sources of finance, entering foreign markets, environmental protection, health and safety at work and e-business).
- Organising training
- Organising fairs
- Organising the participation of members at fairs in Slovenia and abroad
- Organising business conferences
- MOZAIK PODJETNIH (the ID card of OZS members that provide a number of benefits)

5. Exercising powers conferred by public law

- Managing the procedure of issuing, changing or terminating the validity of craft licences
- Issuing decisions on entry of craft-like activities in the Craft Register
- Managing the Craft Register as a central information database
- Issuing EU certificates with which companies and sole traders prove that they meet the conditions for performing a craft or craft-like activity in Slovenia
- Managing the Master Craftsmen Register and the Court Experts and Appraisers Register for craft activities
- Organising and implementing master craftsman exams
- Performing the procedure of verifying and establishing qualifications for certificates under the national qualification system (NQS)
- Providing for obtaining basic qualifications and regular training of drivers of road vehicles
- Performing training and exams for servicing personnel for cooling and air-conditioning equipment and heat pumps
- Managing the teaching sites register – a database of certified plants for training secondary school students – and the training agreements register
- Managing interim and final exams in vocational education and supervising practical training
- Issuing certificates for domestic arts and crafts products
- Issuing and withdrawing licences of the Road Transport Association
- Issuing certificates to drivers who are not citizens of a EU Member State
- Issuing labels for car taxis
- Issuing permits for international transport of goods to domestic carriers including CEMT permits
- Issuing certificates to carriers in the procedure for obtaining a Russian visa
- Registering the cross-border occasional performance of a craft for natural and legal persons from EU Member States, the European Economic Area and the Swiss Confederation

Organisation

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is managed by its members through elected or appointed representatives in the Chamber's bodies. The Chamber's bodies include the General Assembly, the Managing Board, the Supervisory Board and the President of the Chamber.

Members of the Chamber carry out their functions in bodies and are involved in other forms of operations and decision-making of the Chamber on a voluntary basis unless provided otherwise by the Statute. The term of office in the Chamber's bodies is four years. Members of the bodies continue to perform their duties after their term ends until new members are elected or appointed.

The General Assembly is the highest management body of the Chamber and comprises 92 representatives. The General Assembly consists of representatives from:

- regional chambers of craft and small business with 1 representative each (62 representatives);
- sections with 30 representatives, 1 per each section.

The Managing Board is the management and executive body of the General Assembly with 11–15 members from representatives in the General Assembly. The Managing Board is chaired by the President of the Chamber who also acts as the Managing Board's formateur. In forming the Managing Board, the President and formateur is required to include representatives from different regional chambers of craft and small business and representatives from sections of different activities.

The Supervisory Board of the Chamber consists of a Chairman and four members who are not representatives of the General Assembly or members of the Managing Board of the Chamber.

The President of the Chamber represents and acts on behalf of the Chamber and implements resolutions adopted by the General Assembly and the Managing Board of the Chamber. The President of the Chamber is elected by the General Assembly from among members for a term of four years. The President of the Chamber is also the Chairman of the Managing Board of the Chamber.

Sections/committees

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia also links its members by activity. Thirty professional sections (successors of guilds) and two committees have been established for that purpose.

- Building Cleaners Section
- Car Mechanics Section
- Cement Makers, Stonecutters and Terrace Makers Section
- Chimneysweepers Section
- Construction Section
- Cosmeticians Section
- Craft Associations Section
- Domestic Arts and Crafts Section
- Electricians Section
- Electronics and Mechatronics Section
- Energy Installations Section
- Florists and Gardeners Section
- Flooring Section
- Food Producers Section

- Funeral Services Section
- Glass Makers Section
- Goldsmiths and Jewellers Section
- Hairdressers Section
- Metal Processing Section
- Opticians Section
- Painting and Paperhanging Section
- Photographs Section
- Plastics Section
- Printing Section
- Retailers Section
- Skin Processing Section
- Textile Makers Section
- Textile Maintainers Section
- Tinsmiths and Roofers Section
- Tourism and Catering Section
- Transport Section
- Wood Section